

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Εννοιολογική Προσέγγιση της Μετανάστευσης

1.1 Εισαγωγή

Το παρόν κεφάλαιο πραγματεύεται την εννοιολογική προσέγγιση της μετανάστευσης, μέσα από μία σύντομη ιστορική αναδρομή των μετακινούμενων πληθυσμών στον ευρύτερο ευρωπαϊκό χώρο. Αρχικά παρουσιάζεται η έννοια της μετανάστευσης, ενώ στη συνέχεια η πορεία των κυμάτων μετανάστευσης, σε διαφορετικές χρονικές περιόδους, λαμβάνοντας υπόψη και αναλύοντας τους παράγοντες που συντέλεσαν στις μετακινήσεις των πληθυσμών την κάθε χρονική περίοδο. Ακολουθεί η αποτύπωση των συντελεστών που οδηγούν στην αναγκαιότητα αποτύπωσης των επιπτώσεων της μετανάστευσης και στη συνέχεια παρουσιάζεται μία σύντομη ιστορική αναδρομή του θεσμικού πλαισίου και του μεταναστευτικού γίγνεσθαι στον Ελλαδικό χώρο. Τέλος ακολουθεί η ανακεφαλαίωση των βασικότερων σημείων του κεφαλαίου.

1.2 Ιστορική αναδρομή

Η μετανάστευση αποτέλεσε και αποτελεί ένα χαρακτηριστικό του ανθρώπινου είδους σε όλες τις περιόδους της ιστορίας. Υπάρχουν περιπτώσεις που προκαλείται δεδομένων οικονομικών κινήτρων (φαινόμενο «Gastarbeiter»), αλλά και φορές που προκαλείται ως αποτέλεσμα βάνανσων δυνάμεων πολιτικής, όπως εμπόλεμες καταστάσεις είτε από φυσικές καταστροφές. Παρά το γεγονός ότι η μετανάστευση αποτελεί ένα «παλιό» φαινόμενο, έχει αποκτήσει τις τελευταίες δεκαετίες νέο νόημα και σημασία στην Ευρώπη (Bommes και Morawski 2005, Zimmermann 2005). Αυτή η περιοχή μελέτης κατέχει εξέχουσα σημασία, μιας και κατά τη διάρκεια των τριών τελευταίων δεκαετιών, οι μετακινούμενοι πληθυσμοί έχουν δείξει μια τεράστια αύξηση στην Ευρώπη, σε ποσοστό κατά πολύ υψηλότερο από οποιοδήποτε άλλο μέρος του κόσμου. Σε μερικές δεκαετίες, ο αριθμός των ανθρώπων που ζουν εκτός της χώρας στην οποία γεννήθηκαν σχεδόν τριπλασιάστηκε (ΔΟΜ, 2003).

Η μετανάστευση είναι τόσο παλιά όσο και η ιστορία της ίδιας της ανθρωπότητας. Είναι ευρέως αποδεκτή παραδοχή, ότι η μορφή και η εξέλιξη των ανθρωπίνων κοινωνιών και των κοινωνικό-οικονομικών πολιτισμών τους έχει

διαμορφωθεί διαμέσου της μετανάστευσης μετακινούμενων πληθυσμών. Μέσα στο πέρασ της ιστορίας, άνθρωποι και κοινότητες έχουν μετατοπιστεί και μετεγκατασταθεί, σε πολλές περιπτώσεις καλύπτοντας μεγάλη γεωγραφική εμβέλεια, με στόχο την αναζήτηση νέων, καλύτερων προοπτικών επιβίωσης, ή λόγω της αναγκαιότητας που αντιμετώπιζαν στο να ξεφύγουν από διάφορες απειλές (Vasta, 2006).

Ενώ η μετανάστευση πάντα πρέσβευε τη μετάβαση από ένα ρεαλιστικό είτε υποθετικό σύνορο και τη μετεγκατάσταση των μετακινούμενων πληθυσμών σε νέες κοινότητες οι οποίες διέφεραν σημαντικά από τις αρχικές τους, ο επίσημος διαχωρισμός ανάμεσα στην εντός και εκτός συνόρων μετακίνηση πληθυσμών διαμορφώθηκε μετά τη δημιουργία των συνόρων μεταξύ των κρατών, στις αρχές του 19^{ου} αιώνα. Ο επίσημος αυτός διαχωρισμός σήμανε και την απαρχή μίας νέας προσέγγισης του ζητήματος, του πως η μετακίνηση εξωγενών πληθυσμών θα επηρέαζε τους ενδογενείς πολίτες των διαφόρων κρατών (Zimmermann 2005).

Τα περισσότερα κράτη του κόσμου επηρεάζονται με αυξητικούς ρυθμούς από τη μετανάστευση πληθυσμών, είτε ως κράτη εξόδου μεταναστών, είτε ως κράτη αφίξεων μεταναστών, ενώ δεν μπορούμε να παραβλέψουμε το γεγονός ότι ένα κράτος μπορεί να ανήκει και στις δύο ανωτέρω κατηγοριοποιήσεις. Η δομή των μετακινούμενων πληθυσμών είναι τις περισσότερες φορές κατά πολύ διαφορετική από τον τρόπο δημογραφικής, κοινωνικής, πολιτιστικής, πολιτικής και οικονομικής ζωής των ενδογενών πληθυσμών (Ozgen, Nijkamp, Poot, 2010). Συνεπώς παρατηρείται το φαινόμενο της συγκέντρωσης μετακινούμενων πληθυσμών μέσα στα όρια ενός ξένου κράτους, στο οποίο και αυτό-δημιουργούνται μεταναστευτικές κοινότητες, συνήθως στα αστικά κέντρα πόλεων αναπτυγμένων χωρών.

Το μέγεθος της επίπτωσης των μετακινούμενων πληθυσμών κατά τη μετεγκατάστασή τους στις τοπικές κοινότητες, είναι ένα ζήτημα μείζονος σημασίας, το οποίο απασχολεί έντονα τους κοινωνιολόγους, τους κοινωνικούς ανθρωπολόγους, αλλά και τους οικονομολόγους τα τελευταία έτη (Ozgen, Nijkamp, Poot, 2010).

1.3 Ανάγκη Εκτίμησης Επιπτώσεων

Ένα βασικό ερώτημα που προκύπτει από το συνεχώς αυξανόμενο μεταναστευτικό ρεύμα των τελευταίων κυρίως ετών, είναι η ανάγκη αποτύπωσης και εκτίμησης των κοινωνικών και οικονομικών επιπτώσεων των μεγάλων μεταναστευτικών ροών

(Vasta, 2006). Μία βασική παραδοχή η οποία πρέπει να γίνει αντιληπτή, είναι το γεγονός ότι συνήθως οι μετανάστες εμφανίζουν εκτεταμένη ποικιλομορφία όσον αφορά τη δημογραφία, την γεωγραφία, τον πολιτισμό, τη γλώσσα, την εκπαίδευση, τα κίνητρα, την ηλικία και το φύλο τους. Ένας αριθμός παραγόντων, π.χ., πρώην αποικιακών δεσμών, προηγούμενοι τομείς εργασίας, και η ευκολία εισόδου από γειτονικές χώρες, είναι υπεύθυνοι για τις τάσεις και την πολυμορφία στη μετανάστευση κατά τις παρελθοντικές δεκαετίες (Stalker 2002).

Οι διαφορετικές μεταναστευτικές ροές μπορούν να ταξινομηθούν σε τέσσερις μεγάλες κατηγορίες: μετανάστευση, οικογενειακή επανένωση, εργαζόμενοι χωρίς χαρτιά και αιτούντες άσυλο. Τα τελευταία χρόνια παρατηρούμε επίσης μια αυξανόμενη τάση των μεταναστών για λόγους εκπαίδευσης, όπως για παράδειγμα ερευνητές, φοιτητές, κλπ. Σε γενικές γραμμές, μετά το τέλος του Β Παγκοσμίου Πολέμου, η Ευρώπη είχε τέσσερις κύριες φάσεις μετανάστευσης (Stalker 2002, Zimmermann 2005):

- Τέλη του 1940 και στις αρχές της δεκαετίας του 1950 – μεταπολεμικής προσαρμογής, οι μαζικές ροές των προσφύγων και η αποικιοποίηση: δραματικές αλλαγές στον πληθυσμό, αφού περίπου 15 εκατομμύρια άνθρωποι αναγκάστηκαν να μετακινηθούν από τη μια χώρα στην άλλη, προκειμένου να μετεγκατασταθούν ως αποτέλεσμα των συνοριακών αλλαγών, ιδιαίτερα μεταξύ της Γερμανίας, της Πολωνίας και της πρώην Τσεχοσλοβακίας. Κατά την ίδια περίοδο, η Μεγάλη Βρετανία, η Γαλλία, το Βέλγιο και η Ολλανδία επηρεάστηκαν επίσης από την επιστροφή των μεταναστών και την εισροή εργαζομένων από τις αποικίες.
- Από τις αρχές του 1950 έως το 1973 – ήταν η περίοδος της μετανάστευσης εργατικού δυναμικού: η οικονομική ανασυγκρότηση της Ευρώπης και ο μέσος ρυθμός οικονομικής ανάπτυξης ήταν γύρω στο 5 τοις εκατό ετησίως, με αποτέλεσμα να έχει δημιουργήσει μια τεράστια ζήτηση για νέους εργαζόμενους. Η Γερμανία, η Αυστρία, το Βέλγιο, η Ολλανδία, η Ελβετία, η Δανία και η Σουηδία αποτέλεσαν τις χώρες στις οποίες είχαν προσληφθεί πολλοί ανειδίκευτοι εργάτες από τις χώρες της Νότιας Ευρώπης. Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου η καθαρή μετανάστευση προς τη Δυτική Ευρώπη ανήλθε σε περίπου 10 εκατομμύρια άτομα.

- Από το 1974 έως τα μέσα της δεκαετίας του 1980 – ήταν η περίοδος της συγκρατημένης μετανάστευσης: το πετρελαϊκό σοκ του 1973 και η αύξηση των κοινωνικών εντάσεων σε συνάρτηση με το γενικευμένο φόβο για ύφεση οδήγησε τις κυβερνήσεις σε όλη την Ευρώπη να κλείσουν τις πόρτες για περαιτέρω μετανάστευση εργατικού δυναμικού, και τα κύρια κανάλια της μετανάστευσης αποτέλεσαν η οικογενειακή επανένωση και η ανθρωπιστική μετανάστευση. Ωστόσο, οι νέοι προορισμοί περιλάμβαναν Ιταλία, Ελλάδα, Πορτογαλία και Ισπανία, οι οποίες είχαν αρχίσει να γίνονται πιο ελκυστικές για τους μετανάστες από το οικονομικό κίνητρο της ένταξής τους στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα.
- Από τα μέσα του 1980 έως το 2000 - αιτούντες άσυλο, πρόσφυγες και παράτυποι μετανάστες: η περίοδος της πολιτικής αναταραχής, ιδιαίτερα στην Ανατολική Ευρώπη κατά τη διάρκεια και μετά την κατάρρευση του κομμουνισμού, αποτέλεσε την απαρχή μιας νέας μεταναστευτικής περιόδου. Από το 1989 έως και το 1998, περισσότερα από 4 εκατομμύρια άτομα υπέβαλαν αίτηση ασύλου σε χώρες της Ευρώπης. Με την αυξανόμενη πίεση των αιτούντων άσυλο και την ταυτόχρονη σύσφιξη των πολιτικών των διαφόρων κυβερνήσεων, περισσότεροι άνθρωποι προσπάθησαν να εισέλθουν παράτυπα στην Ευρώπη.

Πέραν των τεσσάρων αυτών βασικών φάσεων μετανάστευσης, στον Ελλαδικό χώρο, ειδικά μετά το 2000, παρατηρούνται άλλες δύο διαφοροποιημένες φάσεις μετανάστευσης:

- Από το 2000 έως και 2012 – αύξηση στου αριθμούς προσφύγων και μεταναστών που εισέρχονταν στην Ευρώπη μέσω της Ελλάδας. Κυρίως η εισροή γινόταν μέσω των χερσαίων συνόρων στα βόρεια της χώρας και συγκεκριμένα στον Έβρο.
- Από το 2013 έως και 2015 - Η ετήσια έκθεση της Υ.Α. με τίτλο «Παγκόσμιες Τάσεις» (Global Trends), η οποία βασίζεται σε στοιχεία που συγκεντρώθηκαν από κυβερνήσεις, συνεργαζόμενες ΜΚΟ και την ίδια την Ύπατη Αρμοστεία, δείχνει ότι, μέχρι το τέλος του 2013, περίπου 51,2 εκατομμύρια άνθρωποι είχαν αναγκαστεί να εκτοπιστούν, δηλαδή 6 εκατομμύρια περισσότεροι από τα 45,2 που είχαν καταγραφεί το 2012. Η τεράστια αυτή αύξηση οφείλεται κυρίως στον πόλεμο της Συρίας, ο οποίος μέχρι τα τέλη του προηγούμενου έτους είχε εξαναγκάσει 2,5 εκατομμύρια ανθρώπους να γίνουν πρόσφυγες και 6,5 εκατομμύρια να εκτοπιστούν στο εσωτερικό της χώρας. Σημαντικοί νέοι

εκτοπισμοί σημειώθηκαν επίσης στην Αφρική – κυρίως στην Κεντροαφρικανική Δημοκρατία και προς το τέλος του 2013, και στο Νότιο Σουδάν.

Σύμφωνα με τη διακρατική βάση δεδομένων του ΟΟΣΑ και της Eurostat, για την Ευρώπη στο σύνολό της, το απόθεμα των παράτυπων μεταναστών μπορεί να κυμαίνεται μεταξύ 2 και 3 εκατομμυρίων - αντιπροσωπεύοντας το 10 έως 15 τοις εκατό του συνολικού πληθυσμού των αλλοδαπών (IOM 2003, Stalker 2002). Αυτές οι αρκετά διαφορετικές εξελίξεις ασκούν εκτεταμένες επιπτώσεις στην εργασία της αγοράς υποδοχής - και ευρύτερες κοινωνικοοικονομικές διαφοροποιήσεις - των χωρών υποδοχής, τόσο σε εθνικό, όσο και σε τοπικό επίπεδο. Η Δυτική και Κεντρική Ευρώπη αποτελούν τις παραδοσιακά ελκυστικές αγορές εργασίας της Γερμανίας, της Ελβετίας, της Αυστρίας, των χωρών της Μπενελούξ, του Ηνωμένου Βασιλείου και της Γαλλίας, ενώ τα σκανδιναβικά κράτη πρόνοιας, ιδίως η Δανία και η Σουηδία, δεν φαίνεται να ενεργούν ως μεγάλοι μαγνήτες για τους ξένους εργάτες σε μεγάλη κλίμακα, σε αντίθεση με τη Νορβηγία.

Η πιο σημαντική ευρωπαϊκή μετανάστευση πραγματοποιείται σε χώρες, όπως η Γερμανία και η Ολλανδία, όπου ήταν ανέκαθεν λιμάνια εισόδου για πολλούς μετανάστες. Ωστόσο, από το 1980, οι χώρες της Νότιας Ευρώπης, όπως η Ιταλία, η Ελλάδα, η Ισπανία και η Πορτογαλία έχουν επίσης καταστεί σημαντικά χώρες υποδοχής μεταναστών, που λαμβάνουν άτομα από τη Βόρεια Αφρική, τα Βαλκάνια, και την Ανατολική Μεσόγειο, κυρίως μέσω της παράτυπης μετανάστευσης, λόγω της γειννίας με αυτές τις περιοχές, της γεωγραφικής τους θέσης, η οποία χαρακτηρίζεται από απέραντες ακτές, πολυάριθμα νησιά και τις ορεινές περιοχές στα σύνορα από τα οποία ήταν πιο εύκολο να εισέλθουν οι μετακινούμενοι πληθυσμοί (Καβουνίδη 2002, ΔΟΜ 2003, Stalker 2002, Zimmermann 2005).

Μία συστηματική παρακολούθηση σε επίπεδο ΕΕ των ροών αυτών και οι επιπτώσεις τους είναι ελλιπής, αν και κατά τα δύο τελευταία έτη, η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες έχει καταβάλλει σημαντικές προσπάθειες καταγραφής των ροών. Τα διαθέσιμα στοιχεία από τον ΟΟΣΑ και τη Eurostat δείχνουν την έκταση των μεταναστευτικών εισροών κατά τη διάρκεια του 1990 και κατατάσσουν τη Γερμανία στην πρώτη θέση, το Ηνωμένο Βασίλειο ακολουθεί, αν και το συνολικό μοτίβο παρουσιάζεται με μια σταθερή συνολική αύξηση. Η Γαλλία δείχνει μια

σταθερή ελκυστικότητα στην πάροδο των ετών, ενώ η Ιταλία παρουσιάζει μια αξιοσημείωτη αύξηση μετά το 1998 και κατατάσσεται ως η τρίτη χώρα το 1999.

Ωστόσο, αυτή η εικόνα έχει αλλάξει δραστικά στη δεκαετία του 2000 και μετά. Η Ισπανία καταλαμβάνει την πρώτη θέση το 2004 με μια εισροή 646.000 αλλοδαπών πολιτών, το Ηνωμένο Βασίλειο εξακολουθεί να διατηρεί τη δεύτερη θέση και η Γερμανία κατατάσσεται ως τρίτη χώρα. Η Γαλλία εξακολουθεί να δείχνει σταθερά την ελκυστικότητά της, ενώ η εισροή στην Ιταλία έχει μειωθεί κατά τα επόμενα χρόνια και κατατάσσεται ως πέμπτη χώρα (ΟΟΣΑ, 2006).

Μια άλλη σημαντική τάση τα τελευταία χρόνια είναι ότι τα μεταναστευτικά ρεύματα έχουν γίνει πιο ποικίλα, τόσο από μια γεωγραφική και κοινωνικο-πολιτισμική άποψη. Παρά το γεγονός ότι ο κύριος προορισμός σε χώρες που εξακολουθούν να λαμβάνουν το μεγαλύτερο μέρος των μεταναστών, είναι όλο και περισσότερες. Η μετανάστευση έχει καταστεί πλέον ένα πανευρωπαϊκό φαινόμενο.

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, η μετανάστευση προσφέρει ένα εκπληκτικά ποικίλες πανόραμα «ανθρώπων σε κίνηση» (Nijkamp 2009). Εκτός από τα διάφορα στάδια προτύπων μετανάστευσης στη μεταπολεμική περίοδο, παρατηρούμε μια αυξανόμενη πολυμορφία των μεταναστευτικών ροών που καθιστά πολύ δύσκολο να ποσοτικοποιηθούν οι κοινωνικο-οικονομικές επιπτώσεις της μετανάστευσης.

1.4 Στοιχεία Μεταναστευτικής Πολιτικής

Μια πρώτη και βασική διάκριση πρέπει να γίνει μεταξύ της εκούσιας και της αναγκαστικής μετανάστευσης.

- Αναγκαστική μετανάστευση είναι κυρίως το αποτέλεσμα της πολιτικής ή θρησκευτικής καταστολής, των φυσικών καταστροφών, της πείνας και ούτω καθεξής. Οι χώρες υποδοχής λαμβάνουν συνήθως αναγκαστική εισροή μεταναστών για ανθρωπιστικούς λόγους, και δεν απαιτούν συνήθως μια κοινωνικο-οικονομική αξιολόγηση του κόστους και των οφελών της εισροής μεταναστών, αφού συχνά χαρακτηρίζονται ως πρόσφυγες ή αιτούντες άσυλο. Σαφώς, μία μεγάλη εισροή μεταναστών που περνάει σε μια δεδομένη περιοχή μπορεί να υπερβαίνει τη φυσική ικανότητα απορρόφησης της περιοχής, όπως κατά κόρον συμβαίνει στον Ελλαδικό χώρο, ειδικά κατά την τελευταία διετία. Οι υποδομές που απαιτούνται είναι ανεπαρκής, όπως η στέγαση, η απασχόληση, οι κοινωνικο-ιατρικές, οι εκπαιδευτικές και οι νομικές υπηρεσίες. Ως εκ τούτου

μπορεί να οδηγήσει σε υπερβολικά υψηλό κοινωνικό κόστος, έτσι ώστε, στη συνέχεια, αναζητείται συντονισμός για τη μείωση της ad hoc υπερβολικής μετανάστευσης σε βάρος της. Η Ελλάδα του σήμερα αποτελεί μία τέτοια περίπτωση (Καβουνίδη 2002, ΔΟΜ 2003).

- Η εθελοντική μετανάστευση είναι μια διαφορετική κατηγορία και περιλαμβάνει οικονομικά και κοινωνικά κίνητρα των μεταναστών. Παραδείγματα της πρώτης κατηγορίας είναι τα άτομα που αναζητούν προσωρινή εργασία, μερικές φορές ακόμη και εποχική και των επιχειρήσεων που δύναται να δημιουργηθούν στις χώρες εγκατάστασης μέσω των μεταναστών. Η κατηγορία των κοινωνικών κινήτρων των μεταναστών, αναφέρεται, μεταξύ άλλων, στην οικογενειακή επανένωση, τη μεταναστευτική συνταξιοδότηση, και την κατάρτιση και εκπαίδευση, όπως για παράδειγμα η μετακίνηση φοιτητών. Όλες αυτές οι αποδημητικές κατηγορίες έχουν διαφορετικά κίνητρα και φιλοδοξίες, και ως εκ τούτου διαφορετικό κοινωνικο-οικονομικό αντίκτυπο στις περιοχές υποδοχής και εγκατάστασης (Καβουνίδη 2002, ΔΟΜ 2003).

Κατά συνέπεια, ένα πρότυπο ομοιόμορφης μετανάστευσης και αξιολόγησης του αντίκτυπου που καλύπτει όλες τις ομάδες πληθυσμού είναι δύσκολο να δημιουργηθεί (Roodenburg et al. 2003). Αρκετές προσπάθειες έχουν γίνει για την ανάπτυξη ενός χρηματοοικονομικού ισολογισμού για τους μετανάστες, συχνά με έμφαση στο κόστος, αλλά τέτοιες αναλύσεις τείνουν να είναι κοντόφθαλμες, διότι παραμελούν τα μελλοντικά έσοδα τα οποία τείνουν να αντισταθμίσουν το αρχικό κόστος εισόδου.

Παρόλα αυτά, από οικονομική άποψη, φαίνεται λογικό να γίνει μια εκτίμηση στις κοινωνικο-οικονομικές πολιτικές, τα πλεονεκτήματα από τις σημαντικές εισροές μετανάστευσης (Nijkamp 2009). Αυτό ανήκει στην ορθολογική ανάλυση της πολιτικής, με την οποία μια συστηματική αξιολόγηση του αντικτύπου των σημαντικών αλλαγών είναι απαραίτητη. Το κόστος και τα οφέλη που συνδέονται με αυτές τις ροές, καθώς και οι αλλαγές τάσης της κοινωνίας, υπολογίζονται συνήθως από εκτιμήσεις κοινωνικού κόστους-οφέλους (Nijkamp 2009). Αυτό ισχύει για τις μεγάλες επενδύσεις σε υποδομές σχεδίων, όπως για παράδειγμα αεροδρόμια, λιμάνια, οδικά δίκτυα, Ολυμπιακοί Αγώνες, για μεγάλης κλίμακας θεσμικές προσαρμογές, όπως οι αναδιοργανώσεις στις παραδόσεις τρόπου εργασίας των δημόσιων υπηρεσιών, οι πολιτικές πρωτοβουλίες σχετικά με συγκεκριμένους κλάδους της

οικονομίας, όπως ο κλάδος του τουρισμού, οι χρήστες του οδικού δικτύου, οι αγρότες, τα προγράμματα της πολιτικής για συγκεκριμένα τμήματα της κοινωνίας, όπως φροντίδα των ηλικιωμένων, φροντίδα της παιδικής ηλικίας, σχέδια ανεργίας, ή για γενικές μεγάλης κλίμακας εξωτερικές εξελίξεις που επηρεάζουν μια χώρα, όπως η αλλαγή του κλίματος, το αυξανόμενο επίπεδο της θάλασσας, κλπ.

Θα πρέπει λοιπόν να σημειωθεί ότι μια ανάλυση κοινωνικού κόστους-οφέλους είναι, καταρχήν, μία διαφορετική ανάλυση που έχει ως στόχο να εκτιμήσει τις τυχόν άμεσες δημοσιονομικές δαπάνες και τα έσοδα ενός συγκεκριμένου φαινομένου ή μιας πολιτικής παρέμβασης (Nijkamp 2009). Μια τέτοια οικονομική αξιολόγηση βασίζεται σε ένα σύστημα υπολογισμού των δαπανών, το οποίο με τη σειρά του βασίζεται στην άμεση κερδοφορία και αποδοτικότητα των συνθηκών ένταξης. Μία κοινωνική ανάλυση κόστους-οφέλους, όμως, είναι μια στρατηγική αξιολόγηση όλων των βραχυπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων για τις κοινωνικές μεταρρυθμίσεις και τα οφέλη που άμεσα και έμμεσα δύναται να προκύψουν για την κοινωνία, ως αποτέλεσμα της εφαρμογής μιας μεγάλης δημόσιας παρέμβασης, πρωτοβουλίας ή φαινομένου (Stalker 2002, Zimmermann 2005). Η ανάλυση της κοινωνικής πολιτικής κόστους-οφέλους δεν εκτιμά την οικονομική σημασία της ατόμων ή ομάδων, αλλά την οικονομική σημασία των μεγάλων αναδιαρθρώσεων για την κοινωνία. Κατά συνέπεια, στο πλαίσιο της μετανάστευσης, μια ανάλυση κόστους-οφέλους δεν εκτιμά τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα των μεμονωμένων μεταναστών, αλλά χαρτογραφεί τις κοινωνικο-οικονομικές μεταρρυθμίσεις, τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα και ότι άλλο μπορεί να αναμένεται από την κοινωνία ως αποτέλεσμα μιας σημαντικής εισροής μετανάστευσης (Stalker 2002).

Τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα δύναται να διαρκέσουν μερικές δεκαετίες - ή ακόμα περισσότερο - για να υλοποιηθούν πλήρως. Είναι προφανές ότι πολλές δαπάνες, όπως για παράδειγμα η διαπολιτισμική εκπαίδευση και η κοινωνική και οικονομική επανένταξη των ατόμων, θα πρέπει να θεωρούνται επένδυση για το μέλλον (Zimmermann 2005). Κάθε υπολογισμός του κόστους και των επιδομάτων πρέπει να λαμβάνει υπόψη το χρόνο, ως βασικό παράγοντα βάση των ροών του κόστους και του οφέλους. Για να εκτιμηθούν ορθά οι επιπτώσεις της μετανάστευσης σε ένα ευρύτερο στρατηγικό πλαίσιο με κοινωνικά οφέλη, είναι χρήσιμο να αναπτύσσεται μια ανάλυση S.W.O.T., στην οποία οι προηγούμενες, τρέχουσες και

μελλοντικές επιπτώσεις να αξιολογούνται από μία ευρύτερη προοπτική (Nijkamp 2009).

Θα πρέπει να προστεθεί εδώ ότι στη βιβλιογραφία υπάρχει μερικές φορές μια αόριστη διάκριση μεταξύ των πλεονεκτημάτων της πολιτισμικής πολυμορφίας στην κοινωνία - η οποία αναφέρεται στις συνέπειες της κοινωνικής ενσωμάτωσης των διαφόρων διακριτών εθνοτικών ομάδων - και τα πλεονεκτήματα της μετανάστευσης. Το φαινόμενο αυτό αναφέρεται κυρίως στις επιδράσεις της μετανάστευσης στην αγορά εργασίας (CCSCE 2009).

1.5 Θεσμικό Πλαίσιο

Το μεταναστευτικό ζήτημα στην Ελλάδα αναφέρεται στη συστηματική παράτυπη είσοδο μεγάλου αριθμού μεταναστών στην Ελλάδα κατά την περίοδο 1990 - 2011. Η πτώση των σοσιαλιστικών καθεστώτων στην Ανατολική Ευρώπη το 1989, δημιούργησε το πρώτο κύμα οικονομικής μετανάστευσης με προορισμό την Ελλάδα (με μετανάστες κυρίως από την Αλβανία, Βουλγαρία και Ρουμανία) διαμέσου των βόρειων συνόρων και στην συνέχεια προστέθηκαν μετανάστες από χώρες της Αφρικής και της Ασίας (Καλοφώλιας, 2011).

Κατά τη δεκαετία 2000 - 2010, η Ελλάδα έγινε πόλος έλξης εκατοντάδων χιλιάδων μεταναστών όχι μόνο από τις πρώην σοσιαλιστικές χώρες αλλά από ολόκληρο τον κόσμο με αποτέλεσμα περίπου το 7% του πληθυσμού της χώρας να αποτελείται από μετανάστες από χώρες εκτός Ε.Ε (Ευρωπαϊκής Ένωσης) ¹. Η συσσώρευση μεγάλου πλήθους μεταναστών, κυριολεκτικά πρωτόγνωρη για τον γηγενή ελληνικό πληθυσμό, άφευκτα δημιούργησε ένα μείζον πολιτικό ζήτημα με τελείως διαφορετικές αναλυτικές προσεγγίσεις και προτάσεις επίλυσης από τα ελληνικά πολιτικά κόμματα. Επίσης, η Ελλάδα έχει χαρακτηριστεί ως κύρια είσοδος μετανάστευσης στην Ευρώπη για την περίοδο το διάστημα 2005 - 2010 (συγκεκριμένα χαρακτηρίστηκε ως «η πύλη της Ευρώπης για την παράτυπη μετανάστευση» ².

¹ «Ξένοι εκτός ΕΕ το 7% των πολιτών σε Ελλάδα, Κύπρο, Ισπανία και Αυστρία». *Η Καθημερινή*. 2013-07-17.

² Becatoros Elena (2010-11-04). «Greece: Europe's gateway for illegal immigration». *The Washington Post*, σελ. 1

Σε άλλες χώρες, όπως η Ισπανία και η Ιταλία, επιχειρείται περιορισμός της μετανάστευσης μέσω συμφωνιών με τις γειτονικές χώρες που δεν ανήκουν στην Ε.Ε αλλά στην Ελλάδα η παράτυπη μετανάστευση παραμένει μείζον ζήτημα ³. Η ελληνική κρίση χρέους 2010-2012 δεν έχει μειώσει τον αριθμό των μεταναστών που έρχονται στην Ελλάδα, η οποία αποτελεί το κύριο δρόμο εισόδου στην Ευρώπη ⁴. Το 2010, σύμφωνα με την FRONTEX, 9 στους 10 μετανάστες που εισήλθαν παράνομα στην Ευρώπη, εισήλθαν μέσω της Ελλάδας⁵. Πολλοί μετανάστες που εισέρχονται στην Ελλάδα, ξαναφεύγουν μετά από κάποιο χρονικό διάστημα ⁶.

Ωστόσο, οι πολιτικές εξελίξεις στην Λιβύη και την Τυνησία το 2011 (Αραβική Άνοιξη), επανέφεραν την μετανάστευση προς την Ευρώπη μέσω της Ιταλίας (κυρίως μέσω της νήσου Λαμπεντούζα), καθιστώντας αυτή τη χώρα μια από τις κύριες πύλες εισόδου μεταναστών στην Ευρώπη. Το 2011 αυξήθηκε περαιτέρω η μετανάστευση. Σύμφωνα με τη FRONTEX, τους πρώτους 9 μήνες του 2011 πέρασαν τα ελληνικά σύνορα 112.844 μετανάστες έναντι 76.697 την αντίστοιχη περίοδο του 2010 ⁷.

1.5.1 Ιστορική αναδρομή θεσμικού πλαισίου στην Ελλάδα

Στο παρελθόν, η Ελλάδα, λόγω της κακής οικονομικής κατάστασης, δεν προσέλκυε οικονομικούς μετανάστες αλλά αντίθετα ωθούσε Έλληνες στη μετανάστευση. Η Ελλάδα ως χώρα υποδοχής μεταναστών έγινε την δεκαετία του 1990 και τότε ξεκίνησε η διαμόρφωση της μεταναστευτικής πολιτικής. Η μετανάστευση αυξήθηκε το διάστημα 2000-2011 και το 2010 εκτιμήθηκε ότι εισήλθαν στην Ελλάδα γύρω στους 128.000 μετανάστες.

Το διάστημα 2000 - 2011 η μετανάστευση γινόταν κυρίως μέσω της Τουρκίας, διαμέσου του Έβρου ποταμού (ή και χερσαίως στο μοναδικό κομμάτι των ελληνοτουρκικών συνόρων μεταξύ Νέας Βύσσης και Καστανιών όπου ο Έβρος διασχίζει την Αδριανούπολη και τα σύνορα δεν οριοθετούνται από αυτόν) ή των

³ Alain Morice, Claire Rodier (2010-07-25). «Η «ευρωπαϊκή αντίληψη» για τον έλεγχο της μετανάστευσης Οι μεταναστευτικοί φράκτες της Ευρώπης δίνονται εργολαβικά σε τρίτες χώρες». *Εφημερίδα Ελευθεροτυπία*.

⁴ *Refugees flock to Greece despite crisis, Aljazeera English*

⁵ *euractiv.gr, Η μετανάστευση στην Ελλάδα*.

⁶ *newsbeast.gr Φεύγουν οι μετανάστες από την Ελλάδα*.

⁷ «Frontex: 300 πρόσφυγες την ημέρα περνούν τα Ελληνοτουρκικά σύνορα». *tvxs.gr*.

νησιών του Αιγαίου⁸. Συνήθης σκοπός ήταν η μετάβαση σε κάποια άλλη χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, συνήθως μέσω του λιμανιού της Πάτρας ή της Ηγουμενίτσας⁹. Για να αντιμετωπιστεί το ζήτημα αυτό ελήφθησαν συγκεκριμένα οι εξής νομοθετικές πρωτοβουλίες:

- Νόμος 1975/1991 με τίτλο Είσοδος, έξοδος, παραμονή, εργασία, απέλαση αλλοδαπών, διαδικασία αναγνώρισης προσφύγων και άλλες διατάξεις. Μέχρι τότε υπήρχε μόνο ο νόμος 4310/1929 ο οποίος ήταν ανεπαρκής αφού αφορούσε ζητήματα των προσφύγων από τη Μικρά Ασία. Ο νέος νόμος 1975/1991 καθορίζει τις προϋποθέσεις εισόδου και παραμονής μεταναστών στην Ελλάδα αλλά και απέλαση όσων ήταν χωρίς νομικές διατυπώσεις. Η ποινή φυλάκισης έως πέντε χρόνια προβλέπεται με τον νόμο αυτό σε όποιον εισέρχεται παράνομα στην Ελλάδα (Καλοφωλιάς, 2011).
- Νόμος 2910/2001 με τίτλο Είσοδος και παραμονή αλλοδαπών στην Ελληνική Επικράτεια. Κτήση της ιθαγένειας με πολιτογράφηση και άλλες διατάξεις. Παρόλο που ο νόμος 1975/1991 ήταν αυστηρός, αυξήθηκε η παράτυπη εισροή μεταναστών και δημιουργήθηκε η ανάγκη για αντιμετώπιση του ζητήματος, αναγνωρίζοντας ότι οι μετανάστες συμβάλουν στην οικονομία και την κοινωνία. Ο νέος νόμος μετέφερε την μεταναστευτική πολιτική από το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης στο Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης. Παράλληλα μειώθηκε από 15 σε 2 έτη ο απαιτούμενος χρόνος διαμονής του μετανάστη για το δικαίωμα στην οικογενειακή επανένωση. Οι ανήλικοι μετανάστες απέκτησαν δικαίωμα στην υποχρεωτική εκπαίδευση και κατοχυρώθηκε η πρόσβαση των μεταναστών στο σύστημα δικαιοσύνης και κοινωνικής προστασίας. Επίσης ο νόμος ρύθμισε την πολιτογράφηση (Καλοφωλιάς, 2011).
- Νόμος 3386/2005 με τίτλο Είσοδος, διαμονή και κοινωνική ένταξη υπηκόων τρίτων χωρών στην Ελληνική επικράτεια, ο οποίος θεωρείται βασικό νομοθέτημα της ελληνικής μεταναστευτικής πολιτικής. Με τον νέο νόμο μειώθηκε η

⁸ Ελληνική Δημοκρατία, Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη, Δελτίου Τύπου: Ομιλία Υφυπουργού Προστασίας του Πολίτη κ. Σπύρου Βούγια στο Άτυπο Συμβούλιο Υπουργών Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων που πραγματοποιήθηκε στις Βρυξέλλες στις 15 Ιουλίου 2010, με θέμα: "Πως θα πετύχουμε το κοινό ευρωπαϊκό σύστημα ασύλου μέχρι το 2012"

⁹ «Σχέδιο διαχείρισης των μεταναστευτικών ροών κατέθεσε η Ελλάδα στη Κομισιόν». in.gr. 2010-08-

γραφειοκρατία, ενοποιώντας την άδεια εργασίας και διαμονής μεταναστών σε ένα έγγραφο. Έγινε προσπάθεια νομιμοποίησης παράτυπων μεταναστών και ενσωματώθηκε η κοινοτική οδηγία 2003/86 για την οικογενειακή επανένωση των μεταναστών. Επίσης ενσωματώθηκε η κοινοτική οδηγία 2003/109 για το καθεστώς του επί μακρόν διαμένοντος αλλοδαπού με συμπλήρωση πενταετούς διαμονής στην Ελλάδα και γνώση της ελληνικής γλώσσας, πολιτισμού και ιστορίας. Παράλληλα προβλέπονται ποινικές, οικονομικές και διοικητικές κυρώσεις σε όσους παρέχουν υπηρεσίες σε παράνομους μετανάστες/υπηκόους τρίτων χωρών (Καλοφωλιάς, 2011).

- Νόμος 3386/2007 με τίτλο Ειδικές ρυθμίσεις θεμάτων μεταναστευτικής πολιτικής και λοιπών ζητημάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης. Με τον νόμο αυτό διευκολύνονται οι μετανάστες στην εξαγορά του 20% των ενσήμων που απαιτείται να συμπληρώσουν για να ανανεώσουν την άδεια παραμονής τους. Επίσης οι γονείς μεταναστών μπορούν να νομιμοποιούνται όταν τα παιδιά τους φοιτούν στην πρωτοβάθμια ή δευτεροβάθμια εκπαίδευση (Καλοφωλιάς, 2011).
- Νόμος 3838/2010 με τις προϋποθέσεις απόκτησης ελληνικής ιθαγένειας. Τροποποιείται ο Κώδικας ελληνικής ιθαγένειας ο οποίος βασιζόταν στην αρχή του δίκαιου του αίματος. Με τον νέο νόμο τα παιδιά μεταναστών αποκτούν την ελληνική ιθαγένεια, με τη γέννησή τους στην Ελλάδα, με προϋπόθεση ότι οι δύο γονείς διαμένουν στην Ελλάδα μόνιμα και νόμιμα για 5 συνεχόμενα έτη. Επίσης παιδιά μεταναστών, τα οποία έχουν παρακολουθήσει τουλάχιστον 6 έτη ελληνικού σχολείου και κατοικούν μόνιμα και νόμιμα στη χώρα, δικαιούνται την ελληνική ιθαγένεια. Οι αλλοδαποί οι οποίοι επιθυμούν την πολιτογράφηση ως Έλληνες θα πρέπει να διαμένουν νόμιμα για επτά συνεχόμενα έτη, να έχουν λευκό ποινικό μητρώο, γνώση ελληνικών, ομαλή ένταξη στην οικονομική και κοινωνική ζωή αλλά και εξοικείωση με τους θεσμούς του πολιτεύματος (Καλοφωλιάς, 2011).
- Οι άδειες διαμονής και visa με τον νέο Μεταναστευτικό Κώδικα, Εγκύκλιος αριθ. 42, Θέμα: Παροχή οδηγιών για την ορθή εφαρμογή των διατάξεων χορήγησης αδειών διαμονής σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 4251/2014, όπως τροποποιήθηκε με το ν. 4332/2015. Η ηγεσία του υπουργείου Εσωτερικών παρουσίασε τον νέο Κώδικα, ο οποίος θα παρέχει τη δυνατότητα σε νόμιμους

μετανάστες να πάνε για εργασία σε άλλη χώρα της ΕΕ καθώς η άδεια διαμονής που δινόταν μέχρι τώρα δεν τους έδινε το δικαίωμα να ταξιδέψουν σε άλλες χώρες της Ευρώπης. Αυτό θα γίνεται με την «Άδεια διαμονής επί μακρόν», η οποία δίνεται βάση ευρωπαϊκής οδηγίας (από το 2006) και είναι σύμφωνη με την ευρωπαϊκή νομοθεσία. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του υπουργείου Εσωτερικών από τους 540.000 καταγεγραμμένους μετανάστες, θα αναζητήσουν καλύτερη τύχη στο εξωτερικό περίπου 350.000. Ο Νέος Μεταναστευτικός Κώδικας είναι απλούστερος καθώς μειώνονται σε 20 τα απαραίτητα δικαιολογητικά για την άδεια διαμονής, ενώ μειώνονται και οι κατηγορίες της άδειας. Παράλληλα, τα ένσημα που θα απαιτούνται για την απόκτηση της άδειας θα είναι 120 το χρόνο. Ο νέος νόμος έχει ως βάση του την “άδεια επί μακρόν διαμένοντος”. Αυτή είναι μία άδεια διαμονής και εργασίας που δίνει τη δυνατότητα στον κάτοχό της να μετακινείται σε όλες τις χώρες της ΕΕ και να εργάζεται και σε αυτές. Με αυτόν τον τρόπο, οι αλλοδαποί που διαμένουν στην Ελλάδα θα μπορούν να πάνε και να εργασθούν σε άλλες χώρες της ΕΕ που δεν έχουν τα οικονομικά προβλήματα της Ελλάδος. Ο κώδικας ακολουθεί αυστηρά την ευρωπαϊκή νομοθεσία. Η παροχή “αδειών επί μακρόν διαμένοντος” γίνεται βάσει των σχετικών ευρωπαϊκών οδηγιών. Δεν μπορεί να διαμαρτυρηθεί κανένας διότι όλα γίνονται απολύτως νόμιμα, σύμφωνα με όσα οι ίδιοι Ευρωπαίοι έχουν κατά καιρούς υιοθετήσει και ζητούν και από την Ελλάδα να εφαρμόσει.

1.5.2 Η Συνθήκη της Γενεύης

Σύμφωνα με τη Σύμβαση της Γενεύης «Περί του καθεστώτος των Προσφύγων» που υιοθετήθηκε διεθνώς στις 28 Ιουλίου 1951 (κυρώθηκε από την Ελλάδα το 1959) και τροποποιήθηκε με το Πρωτόκολλο της Νέας Υόρκης της 31ης Ιουλίου 1967, πρόσφυγας είναι *«κάθε πρόσωπο, το οποίο, επειδή έχει δικαιολογημένο φόβο διωγμού λόγω φυλής, θρησκείας, εθνικής προέλευσης, πολιτικών πεποιθήσεων ή συμμετοχής σε ορισμένη κοινωνική ομάδα, βρίσκεται έξω από τη χώρα της υπηκοότητάς του και δεν μπορεί, ή εξαιτίας αυτού του φόβου, δεν θέλει να προσφύγει στην προστασία της χώρας αυτής»*¹⁰.

¹⁰ «Ποιοι είναι οι Πρόσφυγες». Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες.

Ανήλικοι. Η προστασία των ανήλικων και ασυνόδευτων μεταναστών γίνεται με εφαρμογή της Διεθνούς Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού, κατά την οποία οι ανήλικοι δεν θα πρέπει να αντιμετωπίζονται ως παραβάτες της μεταναστευτικής νομοθεσίας αλλά ως δικαιούχοι προστασίας. Ο Συνήγορος του Πολίτη σε δελτίο τύπου στις 8 Φεβρουαρίου 2008 με θέμα τους ασυνόδευτους ανήλικους στην Πάτρα επισήμανε ότι η Ελλάδα αθετεί την εφαρμογή των διεθνών συμβάσεων για τα δικαιώματα του παιδιού, χαρακτηρίζοντας την κατάσταση κρίσιμη και δραματική ¹¹. Το 2012, οι δημοσιευμένες μαρτυρίες ανηλικών ασυνόδευτων μεταναστών, από το κέντρο υποδοχής ανηλικών μεταναστών Cívico Zero της Ρώμης, επιβεβαίωσαν την κρίσιμη και δραματική κατάσταση στην Ελλάδα ¹².

Στις 5 Απριλίου 2011 η Ελλάδα καταδικάστηκε από το Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων για την παράτυπη κράτηση ασυνόδευτου ανήλικου Αφγανού, το 2007, στο κέντρο κράτησης της Παγανής στη Λέσβο ¹³.

Πολιτικό Άσυλο - Δουβλίνο II. Οι πρόσφυγες είναι μετανάστες που αναγκάζονται να εγκαταλείψουν την χώρα προκειμένου να διαφύγουν τον κίνδυνο που αντιμετωπίζουν στη χώρα που ζουν. Αναγκάζονται να καταφύγουν σε μια ξένη χώρα, συνήθως παράτυπα και χωρίς ταξιδιωτικά έγγραφα, με σκοπό να ζητήσουν άσυλο. Ο προσδιορισμός του μετανάστη ως πρόσφυγα γίνεται από το Υπουργείο Εσωτερικών της Ελλάδος μέσω της Επιτροπής Ασύλου. Η αίτηση για άσυλο γίνεται από τον ίδιο τον μετανάστη ενώπιον των αστυνομικών αρχών ή τα τμήματα Διεύθυνσης Αλλοδαπών στην Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη.

Η εξέταση του ασύλου γίνεται με προσωπική συνέντευξη από εξειδικευμένο αστυνομικό και διερμηνέα. Ο αιτών άσυλο μπορεί κατά την διαδικασία συνέντευξης να έχει παράσταση από δικηγόρο, εάν το επιθυμεί. Από τη στιγμή που ένας μετανάστης αιτείται άσυλο δεν μπορεί να απελαθεί από τη χώρα. Υπεύθυνο για την στέγαση των αιτούντων ασύλου στην Ελλάδα είναι το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης. Ο αιτών άσυλο μετανάστης για να λάβει στέγαση κάνει αίτηση στα Κέντρα Υποδοχής. Τα παιδιά των αιτούντων άσυλο έχουν πρόσβαση σε

¹¹ «Ο Συνήγορος του Παιδιού για τους ασυνόδευτους ανήλικους της Πάτρας». Συνήγορος του Πολίτη. 2008-20-08.

¹² «Εμπειρίες από την Ελλάδα». *I against racism - Υπατη Αρμοστεία του Ο.Η.Ε για τους Πρόσφυγες.*

¹³ «Ευρωκαταδίκη της Ελλάδας για παράνομη κράτηση ανήλικου Αφγανού στην Παγανή». *tnxs.gr.*

όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες των δημόσιων σχολείων, ακόμη και με ελλιπή δικαιολογητικά¹⁴.

Τον Ιούνιο 2013 απασχόλησε τα ΜΜΕ Ελλάδος και Τουρκίας η περίπτωση του Μπουλούτ Γιαϊλά, υπεύθυνου νεολαίας του κόμματος DHKP-C στην Τουρκία. Ο Γιαϊλά διέφυγε από την Τουρκία και προσπάθησε να αιτηθεί πολιτικό άσυλο από την Ελλάδα μέσω της ΜΚΟ «Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες»¹⁵. Πριν ολοκληρωθεί το αίτημα ασύλου, την Πέμπτη 30 Μαΐου 2013, απήχθη σε δρόμο στα Εξάρχεια και στην συνέχεια βρέθηκε κρατούμενος στην Αντιτρομοκρατική Υπηρεσία της Κωνσταντινούπολης. Ο Δημήτρης Τσουκαλάς, βουλευτής του ΣΥΡΙΖΑ, έφερε το περιστατικό στη Βουλή των Ελλήνων, καταθέτοντας ότι το αυτοκίνητο με το οποίο απήχθη ο πρόσφυγας ανήκε στην Ελληνική Αστυνομία και ότι η απαγωγή διεξήχθη από την ίδια, με σκοπό την άμεση έκδοση του πρόσφυγα στην Τουρκία. Η ελληνική αστυνομία αρνήθηκε τις κατηγορίες και τη συμμετοχή στο περιστατικό. Η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες, με αφορμή το περιστατικό αυτό, δήλωσε ότι η Ελλάδα παραβιάζει σειρά διεθνών υποχρεώσεων. Η προϊσταμένη της Εισαγγελίας Πρωτοδικών Αθηνών Παναγιώτα Φάκου έδωσε εντολή για προκαταρκτική εξέταση της συγκεκριμένης υπόθεσης¹⁶. Τη συνεργασία της ελληνικής με την τουρκική αστυνομία αναφέρει στη συνέχεια ένα δημοσίευμα της τουρκικής εφημερίδας Vatan¹⁷.

1.5.3 Η Συνθήκη Δουβλίνο II και εφαρμογή της στην Ελλάδα

Ο κανονισμός Δουβλίνο II (ή Κανονισμός 343/2003) είναι νομικό κείμενο που θεσπίστηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση και καθορίζει τη χώρα η οποία θα είναι υπεύθυνη για να δώσει άσυλο στον αιτούντα πρόσφυγα. Σύμφωνα με τον Κανονισμό Δουβλίνο II, ο μετανάστης δικαιούται να ζητήσει άσυλο στην ευρωπαϊκή χώρα στην οποία θα εισέλθει την πρώτη φορά. Μετανάστες οι οποίοι εισέρχονται στην Ελλάδα και κατόπιν μεταβαίνουν σε άλλη χώρα για να αιτηθούν άσυλο θα πρέπει, σύμφωνα με τον κανονισμό Δουβλίνο II, να επιστρέφονται πίσω στην Ελλάδα. Λόγω της κακής

¹⁴ «Συχνές Ερωτήσεις». Ιστοσελίδα Ελληνικού Συμβουλίου για τους Πρόσφυγες.

¹⁵ «Υποκριτική προανάκριση ΕΛ.ΑΣ για καταγγελίες απαγωγής Τούρκου ακτιβιστή στην Αθήνα». Η Αυγή.

¹⁶ Παρέμβαση εισαγγελέα για την απαγωγή του Τούρκου πρόσφυγα». tnxs.gr.

¹⁷ Τάσος Τσακίρογλου (2013-06-10). «Πληθαίνουν τα ερωτήματα για την παράδοση του Γιαϊλά». Η εφημερίδα των Συντακτών.

κατάστασης της εφαρμογής του ασύλου στην Ελλάδα ο κανονισμός αυτός το 2010-2011 βρισκόταν άτυπα σε επανεξέταση και προτάθηκε προσωρινή αναστολή για περίοδο έξι μηνών όταν κάποιο ενδιαφερόμενο μέλος «αντιμετωπίζει ιδιαίτερα επείγουσες καταστάσεις, που επιβαρύνουν στο έπακρο τις ικανότητες υποδοχής»¹⁸.

Τον Απρίλιο 2011, μετά από έκθεση της Γαλλίδας Σοσιαλίστριας Ευρωβουλευτού Σιλβί Γκιγιόμ, ψηφίστηκε από την Ολομέλεια του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου οδηγία η οποία συνιστά στα κράτη μέλη να μην εφαρμόζουν την αρχή της επαναπροώθησης των αιτούντων άσυλο στην πρώτη χώρα εισόδου στην Ευρώπη. Στην έκθεσή της η Σιλβί Γκιγιόμ συγκεκριμένα ανέφερε: «η ισχύουσα κοινοτική νομοθεσία για το άσυλο δεν προστατεύει αφενός τα δικαιώματα των αιτούντων άσυλο στην Ευρώπη ενώ προκαλεί, αφετέρου, πολύ μεγάλες διαφορές μεταξύ των κρατών-μελών σε ότι αφορά την μεταχείριση των αιτούντων άσυλο και των προσφύγων»¹⁹.

Στις 21 Δεκεμβρίου 2011 το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι κινδυνεύουν τα ανθρώπινα δικαιώματα των μεταναστών που επιστρέφουν στην Ελλάδα μέσω του Κανονισμού Δουβλίνο II²⁰. Η απόφαση του δικαστηρίου χαρακτηρίστηκε ότι ανατρέπει τον κανονισμό Δουβλίνο II. Τον Μάρτιο 2011 τα αιτήματα ασύλου που εκκρεμούσαν στην Ελλάδα ήταν περίπου 45.000²¹. Λόγω της κακής λειτουργίας του συστήματος αιτήσεων και παροχής ασύλου στην Ελλάδα, η Γερμανία το 2010 αποφάσισε για ένα έτος να αναστείλει την εφαρμογή του κανονισμού Δουβλίνο II, απόφαση την οποία πήραν και εφάρμοσαν επίσης η Σουηδία, η Μ. Βρετανία, η Ισλανδία, η Νορβηγία, η Αυστρία, η Φινλανδία και η Δανία²². Σύμφωνα με τη μη κυβερνητική οργάνωση ECRE (European Council on Refugees and Exiles) η πιθανότητα κάποιος μετανάστης να αναγνωριστεί στην Ελλάδα ως πρόσφυγας (αν καταφέρει και αιτηθεί άσυλο²³) είναι πολύ μικρή²⁴.

¹⁸ Ανδρέας Χ. Τάκης (Μάρτιος 2011). «Πέρα από το Δουβλίνο II». *Μεταρρύθμιση - Πολιτικό Περιοδικό - Ηλεκτρονική έκδοση* 41.

¹⁹ «Αναθεώρηση του «Δουβλίνο II» ζητά το ευρωκοινοβούλιο». *txxs.gr*.

²⁰ «An asylum seeker may not be transferred to a Member State where he risks being subjected to inhuman treatment». *Ιστοσελίδα Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ενώσεως*.

²¹ «Asylum Application in the EU (2012)» (στα Αγγλικά). *Ευρωπαϊκή Επιτροπή*.

²² ««Δουβλίνο 2»: ενός έτους αναστολή». *Εφημερίδα Καθημερινή*.

²³ «Επανεισδοχή αιτούντος άσυλο στην Τουρκία». *Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες*.

²⁴ «The European Court of Human Rights condemns Belgium and Greece». *European Council on Refugees and Exiles*.

Σύμφωνα με στοιχεία της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες²⁵, το έτος 2009 ένας μετανάστης είχε ελάχιστες πιθανότητες να αναγνωριστεί ως πρόσφυγας στην Ελλάδα σε σύγκριση με τις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες²⁶.

Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Στατιστική Υπηρεσία (Eurostat) η Ελλάδα μαζί με την Δανία και την Ολλανδία κατατασσόταν σε έκτη θέση στις ευρωπαϊκές χώρες για τις περισσότερες αιτήσεις ασύλου σε σχέση με τον πληθυσμό (η Κύπρος κατατασσόταν πρώτη με 3.600 αιτήσεις ανά εκατομμύριο κατοίκων και ακολουθούσαν η Σουηδία, το Βέλγιο, το Λουξεμβούργο και η Αυστρία)²⁷. Σε απόλυτους αριθμούς το 2010 η Γαλλία δέχτηκε τις περισσότερες αιτήσεις για άσυλο (51.600) ενώ η Ελλάδα το 2010 δέχτηκε πάνω από 10.000 αιτήσεις ασύλου²⁸. Στις 21 Ιανουαρίου 2011 το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων καταδίκασε τη στάση του Βελγίου και της Ελλάδας, με αφορμή την επιστροφή ενός Αφγανού μετανάστη από το Βέλγιο στην Ελλάδα. Ο μετανάστης ταξίδεψε μέσω του Ιράν και της Τουρκίας και εισήλθε στην Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω της Ελλάδας στις 7 Δεκεμβρίου 2008 (από τη Μυτιλήνη). Στις 10 Φεβρουαρίου 2009 ο μετανάστης αυτός έφτασε χωρίς ταξιδιωτικά έγγραφα στο Γραφείο Αλλοδαπών του Βελγίου όπου αιτήθηκε άσυλο. Στις 15 Ιουνίου 2009 ο μετανάστης επιστράφηκε, χωρίς τη θέλησή του, στην Ελλάδα, σύμφωνα με τον κανονισμό Δουβλίνο II. Η απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου αναφέρει ότι *«η επιστροφή μεταναστών αιτούντων άσυλο πίσω στην Ελλάδα παραβιάζει την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα»*²⁹.

Η Ελλάδα καταδικάστηκε για απάνθρωπη-εξευτελιστική μεταχείριση αλλά και άθλιες συνθήκες κράτησης του πρόσφυγα (παραβίαση του άρθρου 3 της Σύμβασης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων). Το Βέλγιο καταδικάστηκε για παραβίαση του δικαιώματος στη ζωή με την απόφασή του να απελαθεί ο πρόσφυγας στην Καμπούλ.

²⁵ «2009 Global Trends: Refugees, Asylum-seekers, Returnees, Internally Displaced and Stateless Persons». Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες.

²⁶ «Asylum lottery in Europe, in four maps». European Council on Refugees and Exiles

²⁷ «Asylum Application in the EU (2012)» (στα Αγγλικά). Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

²⁸ Πάνω από 10.000 αιτήσεις ασύλου δέχτηκε το 2010 η Ελλάδα, τουλάχιστον 47.000 εκκρεμών συνολικά». *tvxs.gr*.

²⁹ «The European Court of Human Rights condemns Belgium and Greece». European Council on Refugees and Exiles.

Επίσης το Βέλγιο καταδικάστηκε γιατί παραβίασε και το δικαίωμα προσφυγής του μετανάστη σε δίκαιη και σύντομη δίκη³⁰.

Σύμφωνα με μη κυβερνητικές οργανώσεις για τους πρόσφυγες (όπως η φλαμανδική Vluchtelingenwerk Vlaanderen, η Διεθνής Αμνηστία, η Ciré, η βελγική Jesuit Refugee Service Belgium, η European Council on Refugees and Exiles, η CRE και η Caritas International) οι αιτούντες άσυλο στην Ελλάδα κακοποιούνται ζώντας στους δρόμους ή σε υπερπλήρη κέντρα κράτησης και η διαδικασία χορήγησης ασύλου χαρακτηρίζεται προβληματική ενώ σχολιάζουν αρνητικά τη συνθήκη Δουβλίνου II.

Ο Kathelijne Houben από τη Vluchtelingenwerk Vlaanderen υποστηρίζει ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει να υποστηρίξει την Ελλάδα σε νομοθετικές μεταρρυθμίσεις του συστήματος ασύλου. Το 2011 θεσπίστηκε ο ελληνικός νόμος 3907/2011 «Ίδρυση Υπηρεσίας Ασύλου και Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής, προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2008/115/EK "σχετικά με τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες στα κράτη - μέλη για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών" και λοιπές διατάξεις» για την αναδιάρθρωση των κρατικών λειτουργιών απονομής ασύλου.

Με τον νόμο αυτό προβλέπεται η εθελούσια επιστροφή του μετανάστη και αναφέρονται οι τεχνικοί λόγοι για τους οποίους αυτό δεν θα μπορούσε να εφαρμοστεί, όπως σε περιπτώσεις όπου δεν υπάρχει συνεργασία με τις πρεσβείες ή εξαιτίας κακών πολιτειακών συνθηκών στις χώρες των μεταναστών³¹.

Από την Ελλάδα έχει προταθεί η ανακατανομή και μετεγκατάσταση των μεταναστών χωρίς ταξιδιωτικά έγγραφα, με δίκαιη αναλογία, σε όλα τα κράτη μέλη της Ευρώπης. Σύμφωνα με καταγγέλλουσα αναφορά 14 οργανώσεων που ασχολούνται με μεταναστευτικά ζητήματα, η Ελλάδα δεν τηρεί τις υποχρεώσεις της όσον αφορά στην πρόσβαση των αλλοδαπών στη διαδικασία χορήγησης ασύλου, καθώς η Διεύθυνση Αλλοδαπών Αττικής μέχρι πρόσφατα δεχόταν μόνο 20 αιτήσεις χορήγησης ασύλου κάθε Σάββατο³¹.

³⁰ «Ευρωκαταδίκη Ελλάδας για επαναπροώθηση Αφγανού πρόσφυγα». *tvxs.gr*.

³¹ «Καταγγελία 14 οργανώσεων για τη διαδικασία χορήγησης ασύλου». *Η Καθημερινή*.

1.6 Σύνοψη

Στο παρόν κεφάλαιο παρουσιάσαμε την εννοιολογική προσέγγιση της μετανάστευσης, μέσα από μία εκτενή ιστορική αναδρομή των μετακινούμενων πληθυσμών στον ευρύτερο ευρωπαϊκό αλλά και ελληνικό χώρο. Αρχικά παρουσιάστηκε η έννοια της μετανάστευσης, ενώ στη συνέχεια η πορεία των κυμάτων μετανάστευσης, σε διαφορετικές χρονικές περιόδους, σε Ευρώπη και Ελλάδα, λαμβάνοντας υπόψη και αναλύοντας τους παράγοντες που συντέλεσαν στις μετακινήσεις των πληθυσμών την κάθε χρονική περίοδο. Ακολούθησε η αποτύπωση των συντελεστών που οδηγούν στην αναγκαιότητα αποτύπωσης των επιπτώσεων της μετανάστευσης, ενώ στη συνέχεια παρουσιάστηκε μία ιστορική αναδρομή του θεσμικού πλαισίου και του μεταναστευτικού γίνεσθαι στον ευρωπαϊκό και Ελλαδικό χώρο, συνοψίζοντας τα βασικότερα σημεία του εθνικού θεσμικού πλαισίου, καθώς και της Συνθήκης Δουβλίνο II.

Στο κεφάλαιο που ακολουθεί θα γίνει μία παρουσίαση του Σωματείου μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα με την Επωνυμία «Γιατροί του Κόσμου – Ελληνική Αντιπροσωπεία», των βασικότερων δράσεων και προγραμμάτων που υλοποιεί, ενώ θα εστιάσουμε στην παρουσίαση και ανάλυση των δράσεων ανακούφισης των μετακινούμενων πληθυσμών, μέσα από την παροχή πρωτοβάθμιας ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, ψυχοκοινωνικής υποστήριξης και ανθρωπιστικού υλικού στους υπηκόους τρίτων χωρών. Σκοπός του επόμενου κεφαλαίου θα είναι η διασύνδεση των όσων αναφέρθηκαν μέχρι τώρα, με την μελέτη στο πεδίο δράσης, από την οποία και προκύπτουν τα βασικά συστατικά και δεδομένα προς ανάλυση, αναφορικά με τις ιατρικές και άλλες δαπάνες της μετανάστευσης, αλλά και του κοινωνικού προφίλ του μορφοποιείται στον ελλαδικό χώρο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Οι Γιατροί του Κόσμου Ελλάδας

2.1 Εισαγωγή

Στο παρόν κεφάλαιο γίνεται μία αναφορά στη δράση των Γιατρών του Κόσμου / Médecins du Monde, ενώ παρουσιάζονται τα βασικότερα προγράμματα και δράσεις που υλοποιούν στην παρούσα χρονική περίοδο. Στη συνέχεια παρουσιάζονται οι καταστατικοί σκοποί της Οργάνωσης και έπειτα γίνεται μία αναφορά στα προγράμματα που υλοποιούνται με στόχο την ανακούφιση των μετακινούμενων πληθυσμών και των πολιτών τρίτων χωρών, το οποίο αποτελεί και το δείγμα ελέγχου για τη μελέτη αποτύπωσης της υφιστάμενης κατάστασης στο φλέγον ζήτημα του μεταναστευτικού κινήματος της τελευταίας διετίας, το οποίο και αποτελεί το βασικό πεδίο πραγμάτευσης της παρούσας διπλωματικής εργασίας.

2.2 Οι Γιατροί του Κόσμου – Ελληνική Αντιπροσωπεία

Οι Γιατροί του Κόσμου Ελλάδας δημιουργήθηκαν το 1990 και αποτελούν μέρος του Διεθνούς Δικτύου των ΓτΚ το οποίο αποτελείται από 15 συνολικά τμήματα. Ταυτόχρονα ωστόσο παραμένουν μία γνήσια ελληνική οργάνωση που ακολουθεί το δικό της μονοπάτι βασιζόμενη στις ιδιαιτερότητες της Ελλάδας, διατηρώντας την οικονομική και διοικητική της ανεξαρτησία. Συμπληρώνοντας 25 χρόνια συνεχούς δράσης το 2015, οι ΓτΚ έχουν αναγνωριστεί στη συνείδηση των πολιτών, ως μια αξιόπιστη και αποτελεσματική οργάνωση η οποία προωθεί τα συναισθήματα αλληλεγγύης της ελληνικής κοινωνίας. Με δεκάδες αποστολές ανθρωπιστικής βοήθειας στην Ελλάδα και σε αναπτυσσόμενες χώρες, Έλληνες γιατροί, υγειονομικό προσωπικό, διοικητικοί και τεχνικοί προσφέρουν τις υπηρεσίες τους εθελοντικά. Περισσότεροι από 600 εθελοντές έχουν βρεθεί σε πάνω από 50 χώρες του πλανήτη προσφέροντας ιατρική, ανθρωπιστική βοήθεια.

Οι ΓτΚ Ελλάδας, διατηρώντας την αυτονομία τους, τόσο επιχειρησιακή όσο και οικονομική, διοργανώνουν, στελεχώνουν και χρηματοδοτούν αποστολές μέσω του ελληνικού τμήματος. Είναι μια διεθνής, ιατρική, ανθρωπιστική Μη Κυβερνητική

Οργάνωση, πρόκειται για αναγνωρισμένο σωματείο μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, που βασίζει την επιχειρησιακή του δράση στην ευέλικτη και στοχευμένη ανθρωπιστική βοήθεια προς τους πληθυσμούς που βρίσκονται σε κίνδυνο. Στο εξωτερικό το ελληνικό τμήμα των ΓτΚ Ελλάδας έχει μέχρι σήμερα σχεδιάσει και ολοκληρώσει περισσότερα από 44 αναπτυξιακά προγράμματα, ενώ σήμερα δραστηριοποιείται στην Ουγκάντα με ένα αναπτυξιακό πρόγραμμα σε εξέλιξη.

Τέλος, Οι ΓτΚ, κρατούν ανοιχτό το διάλογο με την πολιτική και τους πολιτικούς με στόχο να βελτιώσουν τις συνθήκες διαβίωσης των πληθυσμών. Αγωνίζονται ενάντια σε κάθε αδικία. Σταθεροί υπερασπιστές των ανθρώπινων δικαιωμάτων, αντιτίθενται στο ρατσισμό, την ξενοφοβία, τον κοινωνικό αποκλεισμό και την περιθωριοποίηση κοινωνικών ομάδων.

2.2.1 Σκοποί της Οργάνωσης

Οι Γιατροί του Κόσμου είναι μία διεθνής Μη Κυβερνητική, ανεξάρτητη, ανθρωπιστική οργάνωση η οποία ιδρύθηκε το 1980 στη Γαλλία. Η ιδρυτική ομάδα που αποτελούνταν από 15 Γάλλους γιατρούς, πίστεψε στη δύναμη της μαρτυρίας, στην ανάγκη της άμεσης ιατρικής παρέμβασης και στο δικαίωμα της ίσης πρόσβασης στην ιατρική φροντίδα, με έμφαση στους πιο ευάλωτους πληθυσμούς του πλανήτη.

Η πρώτη αποστολή των Γιατρών του Κόσμου είναι να θεραπεύσουν. Η δράση ωστόσο επεκτείνεται και πέρα από τον τομέα της υγείας: στηριζόμενοι πάντα στην ιατρική εμπειρία και σε πλήρη ανεξαρτησία, οι ΓτΚ μιλούν ανοιχτά κατά της παρεμπόδισης πρόσβασης στην υγεία, εναντίον της καταπάτησης των ανθρώπινων δικαιωμάτων και της αξιοπρέπειας. Σταθεροί υπερασπιστές των ανθρώπινων δικαιωμάτων, αντιτίθενται στο ρατσισμό, την ξενοφοβία, τον κοινωνικό αποκλεισμό και την περιθωριοποίηση κοινωνικών ομάδων.

Σε αυτές τις αρχές στηρίχθηκε η ίδρυση της οργάνωσης «Médecins du Monde» που αργότερα άρχισε να επεκτείνεται και σε άλλες χώρες (Αργεντινή, Βέλγιο, Γαλλία, Γερμανία, Ελβετία, Ελλάδα, Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, Ηνωμένο Βασίλειο, Ιαπωνία, Ισπανία, Καναδάς, Λουξεμβούργο, Ολλανδία, Πορτογαλία και Σουηδία), δημιουργώντας ένα διεθνές δίκτυο άμεσης παρέμβασης. Οι Γιατροί του Κόσμου αποτελούν σήμερα ένα αναπόσπαστο μέρος του διεθνούς δικτύου των Μη-Κυβερνητικών Ανθρωπιστικών Οργανώσεων.

Οι Γιατροί του Κόσμου – Ελληνική Αντιπροσωπεία είναι σωματείο μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα με έδρα την Αθήνα, (αρ. καταστατικού 1456-10/05/1990). Οι σκοποί του συνίσταται κυρίως στην παροχή περίθαλψης και ανθρωπιστικής βοήθειας σε μέρη που πλήττονται από φυσικές καταστροφές, πολέμους κλπ, στην υπεράσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (ρατσισμός, ξενοφοβία, κοινωνικός αποκλεισμός και περιθωριοποίηση κοινωνικών ομάδων), στην υποστήριξη των δικαιωμάτων της γυναίκας και του παιδιού, στην καταγραφή, στην διαμαρτυρία και καταγγελία των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι ανωτέρω πληθυσμοί και γενικότερα.

Η πρώτη αποστολή των Γιατρών του Κόσμου είναι να θεραπεύσουν. Οι εθελοντές της οργάνωσης δεσμεύονται να προσφέρουν βοήθεια σε όλους τους ευάλωτους πληθυσμούς στον κόσμο αλλά και στην Ελλάδα. Μακροπρόθεσμος στόχος των Γιατρών του Κόσμου είναι να κάνουν την υγεία βασικό ανθρώπινο δικαίωμα. Οι Γιατροί του Κόσμου, μέσα από την εμπειρία τους και σε πλήρη ανεξαρτησία,

- Αποκαλύπτουν τους κινδύνους που εγκυμονούν οι κρίσεις για την υγεία και την αξιοπρέπεια των πληθυσμών ώστε να αποτρέπονται
- Κινητοποιούν τους συνεργάτες τους για δράσεις αλληλεγγύης και εκτός του πεδίου της υγείας
- Καταγγέλλουν την καταπάτηση των ανθρώπινων δικαιωμάτων και συγκεκριμένα, αντιτίθενται σε ότι παρεμποδίζει την πρόσβαση στην υγεία
- Αναπτύσσουν νέους τρόπους προσέγγισης καθώς και νέες πρακτικές στον τομέα της δημόσιας υγείας που βασίζονται στο σεβασμό της ανθρώπινης αξιοπρέπειας
- Δεσμεύονται σε πλήρη διαφάνεια απέναντι στους δωρητές και τους χορηγούς τους
- Ενισχύουν τα ανθρώπινα δικαιώματα και κυρίως το δικαίωμα στην πρόσβαση στην υγεία

Οι ΓτΚ αυξάνουν και επεκτείνουν τις δυνατότητές τους για παροχή φροντίδας στους πιο ευάλωτους πληθυσμούς σε κρίσεις αλλά και όταν αυτοί αποκλείονται κοινωνικά, με το είναι κοντά τους παρέχοντας απευθείας βοήθεια τηρώντας την αρχή της εγγύτητας. Σήμερα περισσότερο από ποτέ, οι Γιατροί του Κόσμου επιτείνουν τις δράσεις τους στο εσωτερικό της χώρας με στόχο την αντιμετώπιση των δυσμενών επιπτώσεων της κρίσης.

2.2.2 Βασικότερα προγράμματα και δράσεις

Οι σημαντικότερες δράσεις των ΓτΚ περιλαμβάνουν:

- **Ανοιχτά Πολυϊατρεία** σε Αθήνα, Πέραμα, Πάτρα, Θεσσαλονίκη, Χανιά: Το πρόγραμμα «Ανοιχτό Πολυιατρείο» λειτουργεί με βασικό στόχο την παροχή πρωτοβάθμιας ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και ψυχολογικής υποστήριξης σε άτομα τα οποία δεν έχουν πρόσβαση στο Εθνικό Σύστημα Υγείας, όπως μετανάστες και πρόσφυγες που δεν διαθέτουν νόμιμα έγγραφα παραμονής στη χώρα, αλλά και άπορους, ανασφάλιστους, αστέγους και Ρομά.
- **Κινητές ιατρικές μονάδες:** Οι ΓτΚ λειτουργούν κινητές ιατρικές μονάδες με στόχο την παροχή εξειδικευμένης πρωτοβάθμιας φροντίδας και ιατρικού ελέγχου, διαγνωστικού και προληπτικού, σε απομακρυσμένες περιοχές. Λειτουργεί διαμορφωμένη οδοντιατρική μονάδα, οφθαλμολογική μονάδα και μονάδα γενικής ιατρικής διαφόρων ειδικοτήτων.
- **Πρόγραμμα στήριξης ηλικιωμένων 65+ :** Η δράση 65+ Υγής Γήρανση είναι πρόγραμμα στήριξης ατόμων τρίτης ηλικίας, μέσω της παροχής ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και ψυχοκοινωνικής υποστήριξης σε ηλικιωμένους στα Ανοιχτά Πολυϊατρεία της Οργάνωσης σε Πέραμα και Αθήνα. Σήμερα, ο κίνδυνος της φτώχειας που απειλεί σημαντικό ποσοστό του πληθυσμού της χώρας είναι σημαντικά υψηλότερος στους συνταξιούχους και στην ηλικιακή ομάδα άνω των 65 ετών, ενώ παράλληλα η οικονομική ύφεση οδηγεί όλο και περισσότερους ηλικιωμένους σε αδυναμία να ανταποκριθούν στις δαπάνες που απαιτεί η ιατρική και φαρμακευτική τους περίθαλψη.
- **Ψυχο-κοινωνική Υποστήριξη:** Το Ψυχοκοινωνικό τμήμα των ΓτΚ έχει ως στόχο να ανταποκριθεί στην αυξανόμενη ανάγκη ψυχολογικής υποστήριξης των μεταναστών και άλλων ευάλωτων κοινωνικά ομάδων, οι οποίοι λόγω διαφόρων κοινωνικοοικονομικών συνθηκών δεν μπορούν να έχουν πρόσβαση σε δημόσιους ή ιδιωτικούς τομείς για την ψυχική υγεία.
- **Οι Δρόμοι της Αθήνας:** Το πρόγραμμα «Δρόμοι της Αθήνας» λειτουργεί από το 2000 με στόχο τη μείωση της βλάβης και την παροχή πρωτοβάθμιας ιατρικής φροντίδας και ψυχοκοινωνικής συμβουλευτικής σε χρήστες ουσιών. Η κινητή μονάδα του Προγράμματος, με ομάδες εθελοντών της Οργάνωσης, επισκέπτονται σε εβδομαδιαία βάση την πλατεία της Ομόνοιας, τόπο συνάντησης των χρηστών

και με τη μέθοδο του «street-work», δηλαδή της εργασίας στο δρόμο, τους προσεγγίζουν θέλοντας να παρέμβουν στα άμεσα προβλήματα που αντιμετωπίζουν τόσο λόγω της χρήσης όσο και των συνθηκών διαβίωσής τους.

- **Μειονότητα Ρομά:** Οι ΓτΚ μέσω της Κινητής Ιατρικής Μονάδας «Ρομά» υποστηρίζουν την ευπαθή κοινωνική ομάδα των «Ρομά» στην ελληνική επικράτεια, πραγματοποιώντας ένα πρόγραμμα δωρεάν ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και ψυχοκοινωνικής στήριξης.
- **Ομάδες Παίδων:** Οι ομάδες παιδιών αποτελούν ένα νέο πλαίσιο δραστηριοτήτων αναφορικά με τον παιδικό πληθυσμό του ξενώνα των ΓτΚ με κεντρικό άξονα ψυχοπαιδαγωγικά προγράμματα. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει δύο ομάδες παιδιών χωρισμένες ηλικιακά οι οποίες δραστηριοποιούνται σε εβδομαδιαία βάση και απευθύνεται σε παιδιά που μένουν στον ξενώνα των ΓτΚ με τις οικογένειες τους, καθώς και παιδιά που έχουν φιλοξενηθεί στο παρελθόν.

Το πρόγραμμα των ΓτΚ Ελλάδας, «Ανοιχτό Πολυϊατρείο», τιμήθηκε με το Διεθνές Βραβείο Ωνάση «Εστία» στις 3 Νοεμβρίου 2009, καθώς επελέγη μεταξύ 27 ανθρωπιστικών Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων από όλη την Ελλάδα, για την αξιολογή και πρωτοποριακή πρωτοβουλία κοινωνικής ένταξης μεταναστών και ανθρώπινης ανάπτυξης. Επίσης σημειώνεται ότι στις 19.12.2014 οι ΓτΚ βραβεύτηκαν από την Ακαδημία Αθηνών «για τη μεγάλην φιλανθρωπική τους δράση».

2.3 Υποστήριξη σε Πρόσφυγες και Μετανάστες

- Κοινωνική Υπηρεσία σε Πρόσφυγες και Μετανάστες: Το τμήμα της Κοινωνικής Υπηρεσίας των ΓτΚ παρέχει υπηρεσίες κοινωνικής υποστήριξης και συμβουλευτικής στους εξυπηρετούμενους της Οργάνωσης, σύμφωνα με τις αρχές της Διαμεθοδικής Κοινωνικής Εργασίας και σε συνεργασία με ένα οργανωμένο δίκτυο κρατικών υπηρεσιών και Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων. Στόχος της Κοινωνικής Υπηρεσίας είναι η εξατομικευμένη αντιμετώπιση των αναγκών των εξυπηρετούμενων.
- Ξενώνας Φιλοξενίας και Υποδοχής Αιτούντων Άσυλο: Οι ΓτΚ μετέτρεψαν το χώρο τους σε στέγη φιλοξενίας και υποδοχής προσφύγων, αιτούντων άσυλο σε ένα Πρόγραμμα που στοχεύει στην κάλυψη των βασικών αναγκών που προκύπτουν κατά το πρώτο διάστημα παραμονής τους στη χώρα μας. Ο Ξενώνας παρέχει στέγαση, τροφή, πρωτοβάθμια ιατροφαρμακευτική περίθαλψη από το

Ανοικτό Πολυιατρείο, καθώς και προληπτική φροντίδα και αγωγή υγείας. Έχει δυναμικότητα 70 ατόμων, είναι ομαδικής διαβίωσης, 24ωρης κάλυψης και παρέχει φιλοξενία από 2 μέχρι 12 μήνες. Από τον Ιούνιο του 2001, έχει εξυπηρετήσει πάνω από 2.500 άτομα εκ των οποίων, οι περισσότεροι είναι νεοαφιχθέντες στην Ελλάδα και φέρουν όλα τα νόμιμα έγγραφα.

Η Ελλάδα εξαιτίας της ιδιαίτερης γεωγραφικής της θέσης αποτελεί βασικό προορισμό για χιλιάδες πρόσφυγες και μετανάστες. Περιοχές όπως η Μυτιλήνη, η Κως, η Πάτμος, το Αγαθονήσι, η Σάμος, η Λέρος, ο Έβρος, αλλά και πολλά άλλα θαλάσσια και χερσαία σύνορα, αποτελούν συχνότερα σημεία εισόδου στη χώρα μας τα οποία, εξαιτίας των ανεπαρκών υποδομών τους, αδυνατούν να βοηθήσουν τους συγκεκριμένους ανθρώπους να λύσουν καθημερινά θέματα διαβίωσης, καθώς επίσης ζητήματα υγείας και ιατρικής περίθαλψης. Οι ΓτΚ φροντίζουν να βρίσκονται στο πλευρό τους παρέχοντάς τους ιατρική περίθαλψη, ψυχολογική και κοινωνική υποστήριξη και υλικά αγαθά όπως τρόφιμα, κουβέρτες, κλπ.

Οι Γιατροί του Κόσμου Ελλάδας υλοποιούν προγράμματα ιατρικής βοήθειας έκτακτης ανάγκης, ψυχοκοινωνικής υποστήριξης και ανθρωπιστικής βοήθειας στους μετακινούμενους πληθυσμούς, στα νησιά της Λέσβου, της Χίου και της Τήλου και στο σημείο εξόδου της Ειδομένης. Στην Λέσβο οι ΓτΚ Ελλάδας υλοποιούν ανθρωπιστικές δράσεις από το 2010 και παρέχουν πρωτοβάθμια ιατρική περίθαλψη, φάρμακα, ψυχοκοινωνική υποστήριξη και ανθρωπιστική βοήθεια μέσα στην Κινητή Μονάδα και το Κέντρο Πρώτης Υποδοχής (ΚΕΠΥ) στη Μόρια και στο Καρά Τεπέ. Στη Χίο οι ΓτΚ παρέχουν πρωτοβάθμια ιατρική περίθαλψη, φάρμακα, ψυχοκοινωνική υποστήριξη και ανθρωπιστική βοήθεια στον προσωρινό καταυλισμό στη Σούδα. Στην Τήλο οι ΓτΚ έχουν δημιουργήσει ένα ανοικτό κοινωνικό ιατρείο από τον Ιούνιο του 2015, παρέχοντας φάρμακα και πρωτοβάθμια φροντίδα υγείας τόσο στον τοπικό πληθυσμό όσο και στους υπηκόους τρίτων χωρών. Αξίζει να σημειωθεί ότι τις 18.344 αγγίζουν οι συνολικές αφίξεις στα θαλάσσια σύνορα για το πρώτο τρίμηνο του 2016, ενώ το 91% των αφίξεων μέσω θαλάσσης προέρχονται από τις δέκα πρώτες χώρες παραγωγής προσφύγων. Το σύνολο των αφίξεων μέσω θαλάσσης για το 2015 ήταν 851.319 άτομα. Οι ΓτΚ εφαρμόζουν προγράμματα ιατρικής βοήθειας έκτακτης ανάγκης, ψυχοκοινωνικής υποστήριξης και ανθρωπιστικής βοήθειας στους μετακινούμενους πληθυσμούς, στη Μόρια και στο

Καρά Τεπέ στη Λέσβο. Αξίζει να σημειωθεί ότι μέχρι το τέλος του Αυγούστου 2015, πάνω από 318.931 άνθρωποι έχουν φτάσει στη Λέσβο μέσω των ελληνικών θαλάσσιων συνόρων.

- Λέσβος: Πρώτη Υποδοχή και Κινητή Μονάδα στη Μόρια και ιατρείο στο Καρά Τεπέ. Η Ελλάδα εξακολουθεί να είναι η κύρια πύλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τους υπηκόους τρίτων χωρών (προσφύγων και μεταναστών). Λόγω της υψηλής πίεσης και τις ανάγκες για την παροχή των πρώτων υπηρεσιών υποδοχής, η Υπηρεσία Πρώτης Υποδοχής σε συνεργασία με τους Γιατρούς του Κόσμου - Ελλάδα, εφαρμόζει ένα πρόγραμμα έκτακτης ανάγκης, για την κινητή μονάδα και το πρώτο κέντρο υποδοχής στη Μόρια. Ο κύριος στόχος του έργου είναι η πρωτοβάθμια υγειονομική κάλυψη και η ψυχοκοινωνική στήριξη των μεταναστών που στερούνται των απαραίτητων δικαιολογητικών εγγράφων και των υπηκόων τρίτων χωρών κατά τη διάρκεια της παραμονής τους στα Κέντρα Υποδοχής και στις κινητές μονάδες, μέσα από τη συνεργασία όλων των οργανώσεων που δραστηριοποιούνται στον τομέα και ειδικά στην περιοχή Μόρια της Λέσβου. Οι ΓτΚ λειτουργούν σε μια πλήρως εξοπλισμένη Κινητή Μονάδα και ένα ιατρείο στο ΚΕΠΥ, όπου παρέχουν ιατρικές εξετάσεις, βασικές υγειονομικές υπηρεσίες, ψυχοκοινωνική υποστήριξη, φαρμακευτική αγωγή, είδη προσωπικής υγιεινής, είδη ένδυσης και υπόδησης. Στο Καρά Τεπέ παρέχουν υπηρεσίες πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας, φάρμακα και είδη πρώτης ανάγκης.
- Σημείο Εισόδου Χίου: Οι Γιατροί του Κόσμου βρίσκονται στον προσωρινό καταυλισμό της Σούδας στη Χίο όπου παρέχουν πρωτοβάθμια υγειονομική περίθαλψη σε μετανάστες χωρίς τα απαραίτητα νομιμοποιητικά έγγραφα καθώς και σε υπηκόους τρίτων χωρών που πιθανώς χρήζουν διεθνούς προστασίας. Στις υπηρεσίες που παρέχουν οι Γιατροί του Κόσμου στο συγκεκριμένο πρόγραμμα περιλαμβάνεται ο ιατρικός έλεγχος, η παροχή πρωτοβάθμιας περίθαλψης και φροντίδας, η διάθεση φαρμακευτικών σκευασμάτων και η διανομή ειδών ένδυσης και υπόδησης. Η δράση των ΓτΚ στη Χίο επεκτείνεται και στο λιμάνι καθώς και σε άλλα σημεία όταν υπάρχει ανάγκη.
- Τήλος: Κοινωνικό Ιατρείο. Από τους ΓτΚ ιδρύθηκε τον Ιούνιο του 2015 κοινωνικό ιατρείο στην Τήλο, που δεν είχε ούτε κέντρο υγείας ούτε τοπικό αγροτικό ιατρείο. Εκεί παρέχουν καθημερινά πρωτοβάθμια φροντίδα υγείας και φαρμακευτική περίθαλψη στους κατοίκους του νησιού, καθώς και σε έκτακτες

περιπτώσεις άφιξης υπηκόων τρίτων χωρών. Μέχρι το τέλος του 2015 παρείχαν πρωτοβάθμια περίθαλψη σε 1.243 πρόσφυγες.

- Ειδομένη: Από τον Αύγουστο του 2015 οι ΓτΚ υλοποιούν ένα πρόγραμμα επείγουσας ανθρωπιστικής αρωγής για τους εκτοπισμένους πληθυσμούς που διέρχονται από το σημείο εξόδου στην Ειδομένη. Ο στόχος είναι η παροχή πρωτοβάθμιας υγειονομικής περίθαλψης σε μετακινούμενους πληθυσμούς. Μέχρι το τέλος του 2015, 10.045 μετανάστες και πρόσφυγες έχουν δεχτεί ιατρική και κοινωνική στήριξη πριν συνεχίσουν το ταξίδι τους προς την κεντρική και βόρεια Ευρώπη.
- Υλοποιούμενες δράσεις για ασυνόδευτα ανήλικα. Δεδομένου ότι ο μεγαλύτερος αριθμός των ασυνόδευτων ανηλίκων φιλοξενείται στο Κέντρο Πρώτης Υποδοχής στη Μόρια Λέσβου, οι ΓτΚ παρέχουν ψυχοκοινωνική υποστήριξη σε όλα τα παιδιά εκεί. Επιπλέον, με δική τους πρωτοβουλία έχουν εισάγει κάποιες επιπλέον εκπαιδευτικές δραστηριότητες αρωγής για απάλυνση του ψυχικού τραύματος που έχουν υποστεί τα παιδιά, με τη συνεργασία εξωτερικών ειδικών συνεργατών, μέσα στη μονάδα πρώτης υποδοχής. Οι τελευταίες δραστηριότητες που υλοποιήθηκαν πρόσφατα περιλαμβάνουν τη ζωγραφική των μονάδων στέγασης των παιδιών, από τα ίδια τα παιδιά, για να μπορέσουν να εξωτερικεύσουν την τραυματική εμπειρία τους, αλλά και να αποτυπώσουν τα όνειρα και τις προσδοκίες τους για μια νέα ζωή. Άλλες δραστηριότητες που υλοποιήθηκαν περιλαμβάνουν θεατρικό παιχνίδι, χορό, ενημέρωση των παιδιών για τα νομικά τους δικαιώματα και ενίσχυση των προσωπικών τους δεξιοτήτων μέσω συνεδριών ομαδικής θεραπείας. Όλα τα παραπάνω έχουν εφαρμοστεί μέσω ιδίων πόρων των ΓτΚ.

2.4 Μακροχρόνιες δομές υποστήριξης μετακινούμενων πληθυσμών

Αρχικά αναφέρουμε τα Κέντρα Διοικητικής Κράτησης. Οι Γιατροί του Κόσμου υλοποιούν πρόγραμμα παρέμβασης στα Κέντρα Διοικητικής Κράτησης, παρέχοντας ιατρική φροντίδα με την παρουσία κλιμακίου ιατρικού ελέγχου. Οι ομάδες που επισκέπτονται τα Κέντρα στελεγχώνονται από έναν γενικό γιατρό καθώς και από εθελοντές γιατρούς άλλων ειδικοτήτων όπως δερματολόγο, ορθοπαιδικό, ψυχίατρο, από οδοντιάτρους που προσφέρουν τις υπηρεσίες τους, μέσω ειδικά διαμορφωμένης κινητής μονάδας καθώς και από διοικητικό προσωπικό και διερμηνέα. Τα συνήθη

ιατρικά προβλήματα που παρουσιάζονται είναι δερματολογικά, αναπνευστικές λοιμώξεις και παθολογικά.

Στα πλαίσια των παρεχόμενων υπηρεσιών, οι ΓτΚ διασφαλίζουν, όπου κρίνεται απαραίτητο, την παραπομπή σε δημόσιες δομές υγείας των επειγουσών ιατρικών περιστατικών και των ατόμων με χρόνιες παθήσεις. Επιπλέον, καθ' όλη τη διάρκεια της δράσης μας, παρέχονται είδη ατομικής υγιεινής και φροντίδας, ρουχισμός, υποδήματα καθώς και κλινοσκεπάσματα.

Στη συνέχεια αναφέρουμε την Κινητή Μονάδα Πρώτης Υποδοχής στη Λέσβο. Η Ελλάδα εξακολουθεί να αποτελεί τη βασική πύλη εισόδου της Ευρωπαϊκής Ένωσης για υπηκόους τρίτων χωρών (πρόσφυγες και οικονομικούς μετανάστες). Λόγω των υψηλών πιέσεων και αναγκών για παροχή υπηρεσιών πρώτης υποδοχής, η Υπηρεσία Πρώτης Υποδοχής υλοποιεί το πρόγραμμα με τίτλο «Ενίσχυση της λειτουργίας των Κινητών Μονάδων Πρώτης Υποδοχής, για τις διαδικασίες πρώτης υποδοχής, σε περιοχές υπό υψηλή πίεση μεταναστευτικών ροών».

Στο πρόγραμμα δικαιούχος και συντονιστής είναι η Υπηρεσία Πρώτης Υποδοχής και συνδικαιούχος και συνεργάτης είναι οι Γιατροί του Κόσμου. Σκοπός του έργου είναι η αμοιβαία συνεργασία και αλληλοϋποστήριξη των συμβαλλόμενων για την κάλυψη πρωτοβάθμιας υγειονομικής περίθαλψης και ψυχοκοινωνικής στήριξης σε εισερχόμενους χωρίς τα απαραίτητα νομιμοποιητικά έγγραφα στην ελληνική επικράτεια, υπηκόους τρίτων χωρών κατά την διάρκεια της παραμονή τους στα Κέντρα και τις Κινητές Μονάδες Πρώτης Υποδοχής.

Στις υπηρεσίες που παρέχουν οι Γιατροί του Κόσμου στο συγκεκριμένο πρόγραμμα περιλαμβάνεται ο ιατρικός έλεγχος, η παροχή πρωτοβάθμιας περίθαλψης και φροντίδας, η παροχή ψυχοκοινωνικής υποστήριξης, η διάθεση φαρμακευτικών σκευασμάτων, κλινοσκεπασμάτων, ειδών ατομικής υγιεινής, ιματισμού και υπόδησης στην Κινητή Μονάδα Β, που δραστηριοποιείται στην περιοχή Μόρια της Λέσβου. Το έργο συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Ταμείο Εξωτερικών Συνόρων.

Άλλη πολύχρονη δράση αποτελεί η υποστήριξη στο Μερσινίδι και στη Σούδα στη Χίο, ως άλλο σημείο εισόδου μετακινούμενων πληθυσμών. Οι Γιατροί του Κόσμου βρίσκονται στο Κέντρο Ταυτοποίησης στο Μερσινίδι και μετά τη δημιουργία του νέου χώρου, μεταφέρθηκαν στην περιοχή της Σούδας της Χίου όπου παρέχουν πρωτοβάθμια υγειονομική περίθαλψη σε μετανάστες χωρίς τα απαραίτητα

νομιμοποιητικά έγγραφα καθώς και υπηκόους τρίτων χωρών που πιθανώς χρήζουν διεθνούς προστασίας. Στις υπηρεσίες που παρέχουν οι Γιατροί του Κόσμου στο συγκεκριμένο πρόγραμμα περιλαμβάνεται ο ιατρικός έλεγχος, η παροχή πρωτοβάθμιας περίθαλψης και φροντίδας, η διάθεση φαρμακευτικών σκευασμάτων και η διανομή ειδών ένδυσης και υπόδησης. Το πρόγραμμα υλοποιείται με πόρους των Γιατρών του Κόσμου.

Μέσω των Ανοιχτών Πολυιατρείων των Γιατρών του Κόσμου, παρέχεται υποστήριξη σε μετακινούμενους πληθυσμούς. Τα Ανοιχτά Πολυιατρεία των Γιατρών του Κόσμου λειτουργούν με βασικό στόχο την παροχή πρωτοβάθμιας ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης καθώς και κοινωνικής και ψυχολογικής υποστήριξης σε άτομα που ανήκουν σε ευάλωτες κοινωνικές ομάδες, όπως μετανάστες χωρίς διοικητικά έγγραφα, πρόσφυγες, άποροι, ανασφάλιστοι, άστεγοι καθώς και σε κάθε άλλο άτομο με περιορισμένη ή μηδενική πρόσβαση στο Εθνικό Σύστημα Υγείας.

Εθελοντές γιατροί όλων των ειδικοτήτων (παθολόγοι, παιδίατροι, χειρουργοί, γυναικολόγοι, δερματολόγοι, καρδιολόγοι, οφθαλμίατροι, ορθοπαιδικοί, ακτινολόγοι, πνευμονολόγοι, ΩΡΛ, ψυχίατροι, νευρολόγοι) παρέχουν πρωτοβάθμια ιατρική περίθαλψη. Επιπλέον, υπάρχει η δυνατότητα για τους ασθενείς να πραγματοποιήσουν δωρεάν εργαστηριακές εξετάσεις, μέσω παραπομπών σε συνεργαζόμενους φορείς. Μετά την παρακολούθηση των ασθενών από τους ιατρούς του Πολυιατρείου, τούς χορηγούνται τα απαραίτητα φάρμακα.

Στο πλαίσιο λειτουργίας των Ανοιχτών Πολυιατρείων, εντάσσονται η Κοινωνική υπηρεσία και το τμήμα Ψυχολογικής υποστήριξης. Η Κοινωνική υπηρεσία στοχεύει στην αντιμετώπιση των κοινωνικών προβλημάτων και δυσκολιών τόσο των ατόμων που φιλοξενούνται στις δομές των Γιατρών του Κόσμου όσο και όσων απευθύνονται σε αυτήν μέσω των Ανοιχτών Πολυιατρείων. Πιο συγκεκριμένα, η Κοινωνική υπηρεσία αναλαμβάνει τη λήψη κοινωνικού ιστορικού (καταγραφή κοινωνικών στοιχείων και αιτημάτων εξυπηρετημένων), την παροχή κοινωνικών υποστηρικτικών υπηρεσιών, κοινωνικής συμβουλευτικής και στήριξης (ενημέρωση εξυπηρετούμενων για τα δικαιώματά τους και τις δυνατότητες τους για πρόσβαση στο δημόσιο σύστημα υγείας και κοινωνικής αρωγής) και την ενημέρωση για θέματα εκπαίδευσης, κατάρτισης και επαγγελματικού προσανατολισμού. Το τμήμα Ψυχολογικής υποστήριξης αποτελείται από εθελοντές ψυχολόγους και έχει στόχο την

παροχή ψυχολογικής υποστήριξης και συμβουλευτικής σε ευάλωτες κοινωνικές ομάδες στο πλαίσιο μιας στοχοθετημένης και βραχυπρόθεσμης (6 μήνες έως 12) παρέμβασης.

Στο τμήμα απευθύνονται άτομα τα οποία βιώνουν καθημερινά ιδιαίτερα δύσκολες συνθήκες σε οικονομικό, κοινωνικό και ψυχολογικό επίπεδο (ανεργία, κοινωνική απομόνωση, κλινικές διαταραχές) και είτε είναι ανασφάλιστα είτε δε μπορούν να καλύψουν τις ανάγκες τους από τις διαρκώς συρρικνούμενες κοινοτικές δομές ψυχικής υγείας. Επίσης μπορεί να είναι μετανάστες ή πρόσφυγες, αιτούντες πολιτικό άσυλο, οι οποίοι έχουν έρθει αντιμέτωποι με αντίξοα και πολλές φορές ακραία, γεγονότα (βασανιστήρια, απαγωγές, τρομοκρατικές και ρατσιστικές επιθέσεις) και αντιμετωπίζουν σοβαρές δυσκολίες προσαρμογής. Συχνά είναι αναγκαία η παραπομπή και συνεργασία με ψυχίατρο. Το τμήμα συνεργάζεται επιπλέον με μια παιδοψυχίατρο με στόχο την ψυχιατρική εκτίμηση και παρακολούθηση παιδιών και εφήβων με αναπτυξιακές διαταραχές αλλά και μαθησιακές δυσκολίες, ενώ παρέχεται και η δυνατότητα συμβουλευτικής στην οικογένεια. Τα Ανοιχτά Πολυϊατρεία των Γιατρών του Κόσμου λειτουργούν με πόρους της οργάνωσης.

2.5 Επείγουσες δράσεις παροχής ανθρωπιστικής βοήθειας

Οι Γιατροί του Κόσμου από τον καλοκαίρι του 2015 υλοποιούν δράση επείγουσας ανθρωπιστικής και ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης των μετακινούμενων πληθυσμών στη συνοριακή περιοχή της Ειδομένης, στο χερσαίο σύνορο δηλαδή μεταξύ Ελλάδας και ΠΓΔΜ. Αξίζει να σημειωθεί ότι μέχρι και τα τέλη Δεκεμβρίου 2015, πάνω από 30.000 άτομα έχουν λάβει ιατρο-φαρμακευτική περίθαλψη και ανθρωπιστική υλιστική βοήθεια.

Από τον Ιούνιο του 2015 οι Γιατροί του Κόσμου δημιούργησαν και στελέχωσαν κοινωνικό ιατρείο στην ακριτική Τήλο. Αξίζει να σημειωθεί ότι ενώ η Τήλος δεν διαθέτει ούτε Κέντρο Πρώτης Υποδοχής, ούτε Κέντρο Καταγραφής, αλλά ούτε και δομές προσωρινής φιλοξενίας, από τον Ιούνιο του 2015 έως και τα τέλη Νοεμβρίου, παρασχέθηκε ιατροφαρμακευτική βοήθεια και ανθρωπιστική υλιστική συνδρομή σε περίπου 1.022 πρόσφυγες και μετανάστες που αποβιβάστηκαν στο νησί.

Μέσω των κινητών ιατρικών μονάδων, οι Γιατροί του Κόσμου παράσχουν ανακούφιση σε μετακινούμενους πληθυσμούς σε προσωρινές δομές φιλοξενίας και στην Αθήνα και συγκεκριμένα στο Φάληρο, στο Γαλάτσι και στο Ελληνικό.

2.6 Σύνοψη

Στο παρόν κεφάλαιο έγινε μία αναφορά στη δράση των Γιατρών του Κόσμου, ενώ παρουσιάστηκαν τα βασικότερα προγράμματα και δράσεις που υλοποιούν στην παρούσα χρονική περίοδο. Στη συνέχεια παρουσιάστηκαν οι καταστατικοί σκοποί της Οργάνωσης και έπειτα έγινε μία αναφορά στα προγράμματα που υλοποιούνται με στόχο την ανακούφιση των μετακινούμενων πληθυσμών και των πολιτών τρίτων χωρών, το οποίο αποτελεί και το δείγμα ελέγχου για τη μελέτη αποτύπωσης της υφιστάμενης κατάστασης στο φλέγον ζήτημα του μεταναστευτικού κινήματος της τελευταίας διετίας.

Στο κεφάλαιο που ακολουθεί θα γίνει μία αποτύπωση της αναγκαιότητας που προκύπτει για ανάλυση των επιπτώσεων των μεταναστευτικών ροών, μέσα από οικονομικό, κοινωνικό, γεωπολιτικό και πολιτιστικό πρίσμα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Εκτίμηση Επιπτώσεων Μεταναστευτικών Ροών

3.1 Εισαγωγή

Στο παρόν κεφάλαιο παρουσιάζονται οι μεταναστευτικές ροές σε διεθνές επίπεδο και στη συνέχεια εξετάζονται οι μεταναστευτικές ροές των τελευταίων δύο ετών (2014, 2015) στον ελληνικό χώρο. Το φαινόμενο που παρατηρείται στον ελληνικό χώρο κατά την τελευταία διετία, αποτελεί γεγονός υψίστης σημασίας, δεδομένου ότι τόσο μεγάλος όγκος μεταναστευτικών ροών έχει να καταγραφεί από το 2^ο Παγκόσμιο Πόλεμο.

Τα στοιχεία που παρουσιάζονται και στη συνέχεια αναλύονται προκύπτουν από τις Επιχειρησιακές Εκθέσεις (Operational Updates) της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες στην Ελλάδα, καθώς και από τα στοιχεία που διατηρούν στο αρχείο τους οι Γιατροί του Κόσμου – Ελληνική Αντιπροσωπεία, δεδομένου του ότι υλοποιούν δράσεις και προγράμματα ανακούφισης των μετακινούμενων πληθυσμών στις περιοχές υπό υψηλή πίεση μεταναστευτικών ροών. Συγκεκριμένα ως μελέτη περίπτωσης, προκειμένου να αναδειχθεί και να αναλυθεί η επίπτωση των μεταναστευτικών ροών σε κοινωνικό, οικονομικό, γεωπολιτικό και πολιτιστικό επίπεδο, θα παρουσιαστούν δύο από τα νησιά πρώτης εισόδου (first entry points) στην Ελλάδα, η Λέσβος και η Χίος. Σημειώνεται ότι δεδομένου της επικαιρότητας του φαινομένου, αφού μελετάται ενόσω πραγματοποιείται, δεν υπάρχει δημοσιευμένη εθνική ή διεθνής βιβλιογραφία για τα όσα θα αναφερθούν. Για το λόγο αυτό παρουσιάζονται τα δεδομένα ως μελέτη περίπτωσης και επίπτωσης, βάση στοιχείων που έχουν συλλεχθεί, κατηγοριοποιηθεί και αναλυθεί κατά τη δράση των Γιατρών του Κόσμου στο πεδίο.

Τέλος, στη παρούσα ενότητα παρουσιάζεται και αναλύεται η Μελέτη Εκτίμησης Επιπτώσεων (ΜΕΕ) σε χώρες της ΕΕ, βάση συγκεκριμένων οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών προσεγγίσεων.

3.2 Μεταναστευτικές ροές διεθνώς

Η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (Υ.Α.) δημοσίευσε έκθεση για τον αριθμό των προσφύγων, των αιτούντων άσυλο και των εσωτερικά εκτοπισμένων

σε όλο τον κόσμο, αριθμός ο οποίος ξεπέρασε τα 50 εκατομμύρια, για πρώτη φορά μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο.

Η ετήσια έκθεση της Υ.Α. με τίτλο «Παγκόσμιες Τάσεις» (Global Trends), η οποία βασίζεται σε στοιχεία που συγκεντρώθηκαν από κυβερνήσεις, συνεργαζόμενες ΜΚΟ και την ίδια την Ύπατη Αρμοστεία, δείχνει ότι, μέχρι το τέλος του 2013, ότι 51,2 εκατομμύρια άνθρωποι είχαν αναγκαστεί να εκτοπιστούν, δηλαδή 6 εκατομμύρια περισσότεροι από τα 45,2 που είχαν καταγραφεί το 2012.

Η τεράστια αυτή αύξηση οφείλεται κυρίως στον πόλεμο της Συρίας, ο οποίος μέχρι τα τέλη του προηγούμενου έτους είχε εξαναγκάσει 2,5 εκατομμύρια ανθρώπους να γίνουν πρόσφυγες και 6,5 εκατομμύρια να εκτοπιστούν στο εσωτερικό της χώρας. Σημαντικοί νέοι εκτοπισμοί σημειώθηκαν επίσης στην Αφρική – κυρίως στην Κεντροαφρικανική Δημοκρατία και προς το τέλος του 2013, και στο Νότιο Σουδάν.

«Βλέπουμε το τεράστιο κόστος που έχει ένας πόλεμος που δεν σταματά και η αποτυχία επίλυσης ή πρόληψης των συγκρούσεων», δήλωσε ο Ύπατος Αρμοστής του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, Αντόνιο Γκουτέρες. *«Το έλλειμμα της ειρήνης, σήμερα, είναι επικίνδυνο. Οι ανθρωπιστικές παρεμβάσεις μπορεί μεν να προσφέρουν ανακούφιση, όμως είναι ζωτικής σημασίας να δοθούν πολιτικές λύσεις. Χωρίς αυτές, τα ανησυχητικά επίπεδα των συγκρούσεων και η τεράστια κλίμακα των ανθρώπινων δεινών που αντικατοπτρίζεται σε αυτούς τους αριθμούς, θα συνεχιστούν».*

Σε παγκόσμιο επίπεδο, το σύνολο των 51,2 εκατομμυρίων αναγκαστικά εκτοπισμένων αντιπροσωπεύει έναν τεράστιο αριθμό ανθρώπων που έχουν ανάγκη από βοήθεια. Το γεγονός αυτό έχει επιπτώσεις τόσο για την οικονομική βοήθεια από τα κράτη-δωρητές παγκοσμίως, όσο και για την ικανότητα απορρόφησης και φιλοξενίας των χωρών που βρίσκονται στην πρώτη γραμμή των προσφυγικών κρίσεων.

«Η διεθνής κοινότητα πρέπει να ξεπεράσει τις διαφορές της και να βρει λύσεις για τις σημερινές συγκρούσεις στο Νότιο Σουδάν, στη Συρία, στην Κεντροαφρικανική Δημοκρατία και αλλού. Νέοι δωρητές θα πρέπει να ενώσουν τις δυνάμεις τους με τους παραδοσιακούς δωρητές. Σήμερα, ο αριθμός των αναγκαστικά εκτοπισμένων στον κόσμο είναι τόσος όσο ολόκληροι πληθυσμοί μεσαίων και μεγάλων χωρών, όπως η Κολομβία, η Ισπανία, η Νότια Αφρική ή η Νότια Κορέα», δήλωσε ο Γκουτέρες.

3.2.1 Πρόσφυγες

Τα στοιχεία του αναγκαστικού εκτοπισμού στην έκθεση «Παγκόσμιες Τάσεις 2014» καλύπτουν τρεις ομάδες – τους πρόσφυγες, τους αιτούντες άσυλο και τους εσωτερικά εκτοπισμένους. Συγκεκριμένα, ο αριθμός των προσφύγων ανήλθε σε 16,7 εκατομμύρια σε όλο τον κόσμο, συμπεριλαμβανομένων 11,7 εκατ. υπό την εντολή της Ύπατης Αρμοστείας. Οι υπόλοιποι καταγράφηκαν από την αδελφή οργάνωση, την Υπηρεσία Αρωγής και Έργων του ΟΗΕ για τους Παλαιστίνιους Πρόσφυγες στην Εγγύς Ανατολή (UNRWA). Οι αριθμοί αυτοί από μόνοι τους είναι οι υψηλότεροι που έχει καταγράψει η Υ.Α. από το 2001. Επιπλέον, παραπάνω από τους μισούς πρόσφυγες υπό την εντολή της Ύπατης Αρμοστείας (6,3 εκατ.) βρίσκονταν μακριά από την πατρίδα τους για περισσότερο από πέντε χρόνια, μέχρι τα τέλη του 2013.

Συνολικά, οι μεγαλύτεροι πληθυσμοί προσφύγων υπό την εντολή της Υ.Α. και ανά χώρα προέλευσης είναι Αφγανοί, Σύροι και Σομαλοί – οι οποίοι, όλοι μαζί, αντιπροσωπεύουν περισσότερο από το ήμισυ του παγκόσμιου συνόλου των προσφύγων. Στο μεταξύ, το Πακιστάν, το Ιράν και ο Λίβανος, φιλοξένησαν περισσότερους πρόσφυγες σε σύγκριση με άλλες χώρες.

Σε ό,τι αφορά τις περιοχές, η Ασία και οι χώρες του Ειρηνικού συγκέντρωσαν τον μεγαλύτερο πληθυσμό προσφύγων, δηλαδή συνολικά 3,5 εκατομμύρια ανθρώπους. Η Υπό-Σαχάρια Αφρική, είχε 2,9 εκατομμύρια πρόσφυγες, ενώ η Μέση Ανατολή και η Βόρεια Αφρική 2,6 εκατομμύρια.

3.2.2 Αιτούντες Ασυλο

Εκτός από τους πρόσφυγες, μέσα στο 2013, γύρω στο 1,1 εκατομμύριο άνθρωποι υπέβαλαν αιτήματα ασύλου, τα περισσότερα στις ανεπτυγμένες χώρες (η Γερμανία το 2013 έγινε η χώρα που δέχτηκε τα περισσότερα νέα αιτήματα ασύλου). Σημειώθηκε ρεκόρ αιτημάτων ασύλου (25.300) από παιδιά που είναι χωρισμένα ή δεν συνοδεύονται από τους γονείς τους (ασυνόδευτοι ανήλικοι). Οι Σύροι υπέβαλαν 64.300 αιτήματα, τα περισσότερα από κάθε άλλη εθνικότητα. Αμέσως μετά ακολουθούν οι αιτούντες άσυλο από τη Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό (60.400) και το Μιανμάρ (57.400).

3.2.3 Εσωτερικός Εκτοπισμός

Οι εσωτερικά εκτοπισμένοι - άνθρωποι δηλαδή που αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν τα σπίτια τους, αλλά βρίσκονται ακόμη εντός της χώρας τους - ανήλθαν στον αριθμό ρεκόρ των 33,3 εκατομμυρίων, οι οποίοι αντιπροσωπεύουν τη μεγαλύτερη αύξηση από κάθε άλλη ομάδα στην έκθεση «Παγκόσμιες Τάσεις 2014». Η παροχή βοήθειας σε αυτούς τους ανθρώπους αποτελεί μια ιδιαίτερη πρόκληση για την Ύπατη Αρμοστεία και άλλους ανθρωπιστικούς φορείς, δεδομένου ότι πολλοί βρίσκονται σε εμπόλεμες ζώνες, όπου η παροχή βοήθειας είναι δύσκολη και όπου δεν εφαρμόζονται τα διεθνή πρότυπα προστασίας που αφορούν τους πρόσφυγες.

3.2.4 Λύσεις για τους μετακινούμενους πληθυσμούς

Μέρος του έργου της Ύπατης Αρμοστείας είναι η εξεύρεση μακροπρόθεσμων λύσεων για τους ανθρώπους που εκτοπίζονται βίαια. Όπου είναι δυνατόν, αυτό γίνεται μέσω της εθελούσιας επιστροφής, αλλά υπάρχουν και άλλες δυνατότητες όπως η ένταξη στη χώρα υποδοχής ή η μετεγκατάσταση σε τρίτες χώρες. Το 2013 σημειώθηκε το τέταρτο χαμηλότερο επίπεδο επιστροφών προσφύγων μέσα σε σχεδόν 25 χρόνια - 414.600 άτομα.

Περίπου 98.400 πρόσφυγες μετεγκαταστάθηκαν σε 21 χώρες. Πλήρη στοιχεία για την ένταξη και τις επιστροφές των εσωτερικά εκτοπισμένων παγκοσμίως δεν ήταν διαθέσιμα ώστε να συμπεριληφθούν στην έκθεση. Γνωρίζουμε όμως ότι 1,4 εκατομμύρια εσωτερικά εκτοπισμένοι επέστρεψαν στα σπίτια τους στις χώρες όπου η Υ.Α. δραστηριοποιείται με τους εσωτερικά εκτοπισμένους.

3.2.5 Ανιθαγένεια

Ο πληθυσμός των ανιθαγενών παγκοσμίως δεν περιλαμβάνεται στον αριθμό των 51,2 εκατομμύρια αναγκαστικά εκτοπισμένων ατόμων (δεδομένου ότι η ανιθαγένεια δεν σχετίζεται απαραίτητως με τον εκτοπισμό). Ο ακριβής προσδιορισμός του αριθμού των ανιθαγενών παραμένει δύσκολος, τόσο λόγω των εγγενών δυσκολιών που αντιμετωπίζουν οι κυβερνήσεις και η Ύπατη Αρμοστεία όσον αφορά την καταγραφή των ατόμων που στερούνται ιθαγένειας και των σχετικών νομιμοποιητικών έγγραφων, όσο και λόγω του γεγονότος ότι ορισμένες χώρες δεν συλλέγουν στοιχεία για πληθυσμούς που δεν τους θεωρούν πολίτες τους. Για το 2013, τα γραφεία της Ύπατης Αρμοστείας σε όλο τον κόσμο κατέγραψαν περίπου 3,5 εκατομμύρια

ανιθαγενείς, ωστόσο ο αριθμός αυτός αποτελεί περίπου το ένα τρίτο των ατόμων που εκτιμάται ότι είναι ανιθαγενείς σε παγκόσμιο επίπεδο.

3.3 Μεταναστευτικές ροές στην Ελλάδα

Στην Ελλάδα, για το 2015, ο αριθμός των αφίξεων μέσω θαλάσσης άγγιξε τις 856.723 άτομα μέχρι τα τέλη Δεκεμβρίου. Με καθημερινές αφίξεις μεταξύ 2.000 - 8.000 ανθρώπων στα νησιά του Αιγαίου, το σύνολο των αφίξεων μόνο για το μήνα Δεκέμβριο του 2015 άγγιξε τα 108.742 άτομα. Ο συνολικός αριθμός των αφίξεων μέχρι τα τέλη Δεκεμβρίου 2015 ξεπέρασε το 1.000.000. Η απότομη άνοδος στην Ελλάδα αυξάνει και την πίεση στην υποδοχή των νεοαφιχθέντων στα νησιά. Πολλοί πρόσφυγες και μετανάστες ήταν τόσο απελπισμένοι που ήθελαν να προχωρήσουν όσο το δυνατόν πιο γρήγορα προς την Ευρώπη, γιατί φοβούνταν μη κλείσουν τα σύνορα από τα οποία θέλουν να περάσουν, πράγμα το οποίο έγινε πραγματικότητα στα μέσα Δεκεμβρίου 2015, όπου αποφασίστηκε ότι μόνο οι τρεις εθνικότητες των Σύριων, Ιρακινών και Αφγανών έχουν ελεύθερη διέλευση από τη Βαλκανική οδό, ενώ όλες οι λοιπές εθνικότητες επαναπροωθούνται πίσω στην Αθήνα από το σημείο εξόδου της Ειδομένης, στα σύνορα μεταξύ Ελλάδας και Πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας.

Είναι μείζονος σημασίας οι συνθήκες υποδοχής στην Ελλάδα αλλά και σε άλλες περιοχές της Ευρώπης να ενισχυθούν ώστε να ανταποκριθούν στις ανάγκες. Χωρίς το ουσιαστικό αυτό στοιχείο, το πρόγραμμα επανεγκατάστασης (relocation) που έχει συμφωνηθεί από την Ευρώπη τον Σεπτέμβριο του 2015 βρίσκεται σε σοβαρό κίνδυνο και μπορεί να αποτύχει.

Μετά από τις χαοτικές και θλιβερές εικόνες που έχουμε δει τους τελευταίους μήνες, τα σύνορα κατά μήκος των Βαλκανικών χωρών διέλευσης έχουν ξανά κλείσει. Μέλη του προσωπικού της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (Υ.Α.) και άλλων εταίρων της παρείχαν μέσα σε ελάχιστο χρόνο κάθε στήριξη που μπορούσαν, όπως φαγητό, νερό και κουβέρτες, μεταξύ άλλων. Αλλά πολλοί άνθρωποι, συμπεριλαμβανομένων ηλικιωμένων, εγκύων και αρκετών ατόμων με σωματικές αναπηρίες, ήταν βρεγμένοι και αναφέρθηκαν περιστατικά υποθερμίας. Παρόμοια θλιβερή κατάσταση επικρατεί και στα σύνορα Κροατίας-Σλοβενίας.

Και παρόλο που οι συνθήκες εξακολουθούν να είναι δυσμενείς σε ορισμένες περιοχές και υπάρχει συσσώρευση προσφυγικού πληθυσμού, υπήρξε επανεκκίνηση

της μετακίνησης καθώς άνθρωποι έφταναν στην Αυστρία από τη Σλοβενία. Στο μεταξύ, στην Αυστρία και τη Γερμανία δεκάδες χιλιάδες πρόσφυγες και μετανάστες κοιμούνται σε σκηνές και προσωρινά καταλύματα λόγω ελλείψεων στις δομές στέγασης.

Στο Αιγαίο, μας προκαλεί τεράστια θλίψη το πρόσφατο κύμα θανάτων στη θάλασσα ανθρώπων που προσπαθούσαν να περάσουν από την Τουρκία στην Ελλάδα. Το 2015, 272 άνθρωποι έχουν χάσει τη ζωή τους ή αγνοούνται στα ελληνικά θαλάσσια ύδατα μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας, ενώ συνολικά, τουλάχιστον 3.135 άνθρωποι έχουν χαθεί στη Μεσόγειο για το 2015. Ήδη έχει αυξηθεί κι άλλο ο αριθμός αυτός, με τα ναύαγια που έχουν καταγραφεί στις αρχές του 2016, καθώς οι άνθρωποι προσπαθούν να προλάβουν την άφιξη του χειμώνα και επίσης φοβούνται για νέο κλείσιμο των συνόρων. Η Υ.Α. απευθύνει έκκληση να ενισχυθούν περαιτέρω οι επιχειρήσεις έρευνας και διάσωσης στην περιοχή αυτή προκειμένου να μειωθούν οι κίνδυνοι.

Προκειμένου να αντιμετωπιστεί η παρούσα κατάσταση στην Ευρώπη, απαιτούνται διάφορα σταθεροποιητικά μέτρα στις πρώτες χώρες ασύλου, καθώς επίσης και όλες οι χώρες στις οποίες οι πρόσφυγες μετακινούνται θα πρέπει να αυξήσουν τους νόμιμους τρόπους μετακίνησης. Σε αυτούς περιλαμβάνεται η ενίσχυση της στήριξης στις χώρες που φιλοξενούν την πλειοψηφία των Σύριων, Ιρακινών και Αφγανών προσφύγων, μια εκστρατεία ενημέρωσης που θα πληροφορεί για τους κινδύνους του θαλάσσιου ταξιδιού, και η ανάπτυξη νόμιμων εναλλακτικών οδών για την αναζήτηση της προστασίας στην Ευρώπη. Στις χώρες της Ευρώπης πρέπει να καταβληθούν ουσιαστικές προσπάθειες για την ανάπτυξη μιας ισχυρής ικανότητας υποδοχής και καταγραφής προκειμένου να επιτύχει το πρόγραμμα επανεγκατάστασης (relocation).

3.4 Αιτήματα Ασύλου

Ο αριθμός των αιτήσεων ασύλου που υποβλήθηκαν το 2014 στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ), των κρατών μελών αυξήθηκε κατά 25% σε σύγκριση με την ίδια περίοδο το 2013. Το ένα τέταρτο των προσφευγουσών της αφγανικής, της Ερυθραίας ή συριακής καταγωγής, και μια παρόμοια αναλογία είναι υπό των 18 ετών. Υπήρξαν επίσης πολλές εφαρμογές ασύλου από ανιθαγενείς, με ένα εκτιμώμενο σύνολο 436.000 ανθρώπων σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση. Η Γερμανία εξακολουθεί να είναι ο

αποδέκτης του μεγαλύτερου αριθμού των αιτήσεων ασύλου, ακολουθούμενη από τη Γαλλία, τη Σουηδία, την Ιταλία και το Ηνωμένο Βασίλειο.

Κατά τους πρώτους επτά μήνες του 2014, περισσότεροι από 87.000 άνθρωποι έφτασαν στην Ιταλία από τη θάλασσα, κυρίως από την Ερυθραία και την Αραβική Δημοκρατία της Συρίας (Συρία). Σε μια προσπάθεια να μειωθούν οι κίνδυνοι που συνδέονται με τις διαδρομές αυτές, τον Οκτώβριο του 2013 η ιταλική κυβέρνηση ξεκίνησε τη λειτουργία του Mare Nostrum, το οποίο έχει διασώσει περισσότερα από 100.000 άτομα. Ελλάδα και Ισπανία κατέγραψαν επίσης μια αύξηση στις αφίξεις.

Η οικονομική κατάσταση στην περιοχή έχει επιπτώσεις στην ικανότητα και την προθυμία πολλών χωρών να ενισχύσουν τα συστήματα προστασίας τους. Τα μέτρα λιτότητας έπληξαν επίσης τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών που παρέχουν υπηρεσίες στους αιτούντες άσυλο και τους πρόσφυγες. Ξενοφοβία και μισαλλοδοξία οδήγησαν σε περιστατικά διακρίσεων και βίας. Κράτη μέλη έχουν επικεντρωθεί στην καταστολή ακανόνιστων κινήσεων, μεταξύ άλλων και μέσω αυστηρότερων ελέγχων στα σύνορα και την κράτηση, ή την επιβολή κυρώσεων για παράνομη είσοδο.

Η Ύπατη Αρμοστεία θα αξιοποιήσει το διεθνές και περιφερειακό νόμο και την πολιτική για να στηρίξει τις προσπάθειες κρατών μελών να βρουν βιώσιμες λύσεις για τα ασυνόδευτα και χωρισμένα παιδιά, που φθάνουν στην υποπεριοχή σε μεγάλους αριθμούς. Η Υπηρεσία εξακολουθεί να ανησυχεί ιδιαίτερα για τις αναφορές ότι ορισμένες χώρες της ΕΕ τοποθετεί εμπόδια στην είσοδο ή προκαλεί τη βίαιη επιστροφή των αιτούντων άσυλο και των προσφύγων.

3.5. Ιατρικό Κλιμάκιο

Ο γενικός πληθυσμός των μεταναστευτικών ροών παραμένει κατά γενική πλειοψηφία υγιής πληθυσμός με πλημμελή πρωτοβάθμια φροντίδα και κακή οδοντιατρική υγιεινή. Παραμένει αναμενόμενα χαμηλό το ποσοστό χρονίως πασχόντων γεγονός απολύτως συμβατό με την ηλικιακή ομάδα στην οποία ανήκει ο κύριος όγκος του πληθυσμού. Τα οξεία προβλήματα τα οποία παρουσιάζονται συνήθως κατά την καταγραφή είναι:

- Λοιμώξεις ανώτερου αναπνευστικού: φαρυγγίτιδα, οξεία μέση ωτίτιδα , αμυγδαλίτιδα, ρινίτιδα επιπεφυκίτιδα
- Αλλεργική δερματίτιδα, ρινίτιδα, επιπεφυκίτιδα

- Οστικά και μυοσκελετικά προβλήματα: όπως οσφυαλγία σε έδαφος κήλης μεσοσπονδυλίου δίσκου, ισχιαλγία
- Επιγαστραλγία , Γαστροοισοφαγική παλινδρόμηση (ΓΟΠ), ελκοπάθεια στομάχου
- Λοιμώξεις κατώτερου αναπνευστικού: πνευμονία
- Κακώσεις κυρίως άκρων : εκδορές ,θλαστικά ,φλύκταινες από την βάδιση και διαστρέμματα από τραυματισμούς κατά την διάρκεια του ταξιδιού
- Οδονταλγία από προχωρημένη τερηδόνα
- Ψώρα
- Επιχείλιος έρπης
- Λοίμωξη ουροποιητικού

Αξιοσημείωτα παραμένουν κάποια περιστατικά στένωσης ουρήθρας σε νεαρούς ανήλικους οι οποίοι είχαν υποστεί διανοίξεις στο παρελθόν που παρουσίασαν ουρολοίμωξη και αντιμετωπίστηκαν επιτυχώς. Εξετάζοντας το ατομικό τους ιστορικό αξιοσημείωτα παραμένουν περιστατικά δερματικής λεισμανίασης με υπολειμματικές βλάβες κατά την επούλωση στην ράχη και στα κάτω άκρα, περιστατικά με Ca παχέος χειρουργηθέν προ 5ετίας και περιστατικά με νόσο Crohn σε ύφεση. Επίσης αρκετοί εξυπηρετούμενοι παρουσιάζουν κεφαλαλγία τύπου ημικρανία και αϋπνία.

Στο κέντρο πρώτης υποδοχής αξιοσημείωτος παραμένει ο επιπολασμός των κρουσμάτων ψώρας που προσέρχονται πάσχοντες στο σύνολο τους. Στα πλαίσια ελέγχου χορηγείται προφυλακτικά αγωγή στους συνδαιτυμόνες των πασχόντων αντιπαρασιτική αγωγή και γίνεται απολύμανση των θαλάμων από απολυμαντική εταιρία. Στις ομάδες των εξυπηρετούμενων αρκετοί έχουν υποστεί βασανιστήρια και υπήρξαν τραυματισμένοι από ένοπλες επιθέσεις με αξιοσημείωτο περιστατικό απώλειας οφθαλμού από θραύσμα βόμβας. Ιδιαίτερο παραμένει περιστατικό ανήλικου Σομαλού με διανοητική υστέρηση συνοδευόμενου από τον ξάδερφο του στον οποίο δόθηκε η κηδεμονία με εισαγγελική εντολή που πιστοποιήθηκε η διανοητική του υστέρηση κατόπιν παραπομπής του στο ιατρό-παιδαγωγικό τμήμα του Βοστανείου Νοσοκομείου όπου υπεβλήθη σε έλεγχο δείκτη νοημοσύνης. Η εικόνα που προκύπτει είναι ότι πρόκειται για κατά βάση υγιή πληθυσμό με καλό επίπεδο υγείας και ικανοποιητική ενημέρωση για τα διάφορα προβλήματα υγείας που απασχολεί την υποομάδα των χρονίως πασχόντων.

Τα συνήθη προβλήματα υγείας είναι κατά σειρά συχνότητας:

- Λοιμώξεις ανωτέρου αναπνευστικού
- Μυοσκελετικά νοσήματα
- Γαστρεντερολογικά νοσήματα με συχνότερη την χρόνια γαστροοισοφαγική παλινδρομική νόσο και το πεπτικό έλκος.
- Αγχώδης διαταραχή.
- Διάφορες κακώσεις.
- Χρόνια νοσήματα όπως ο σακχαρώδης διαβήτης, αρτηριακή υπέρταση και χρόνια αποφρακτική πνευμονοπάθεια.
- Οδονταλγίες.
- Πυώδης Αμυγδαλίτιδα- Φαρυγγίτιδα
- Ωτίτιδα.
- Άσθμα.
- Κοινά κρυολογήματα.
- Κεφαλαλγίες.
- Στοματίτιδα
- Καταρράκτης

3.6 Ψυχοκοινωνικό Κλιμάκιο

Η καταγραφή των μηνιαίων στατιστικών του κοινωνικού τμήματος αποστέλλεται στα κεντρικά γραφεία των Γιατρών του Κόσμου και εκπονούνται συγκεντρωτικά στατιστικά. Γίνεται κοινωνικό ιστορικό σε όλους τους εξεταζόμενους εξυπηρετούμενους συμπεριλαμβανομένων σε κάποιες περιπτώσεις παιδιών βρεφικής ηλικίας λαμβάνοντας τις πληροφορίες από τους γονείς. Όσον αφορά την καταγωγή των μεταναστών – προσφύγων, το μεγαλύτερο ποσοστό αφορά άτομα Συριακής, Αφγανικής και Ιρανικής καταγωγής, ενώ μικρότερο είναι το ποσοστό των Ιρακινών ή άλλης Αραβικής καταγωγής εξυπηρετούμενων. Το φύλο διαχωρίζεται σε άνδρες και γυναίκες άνω των 18 ετών και στα παιδιά κάτω των 18 ετών. Διακρίνεται ότι η πλειοψηφία αφορά το 67 % κυρίως άνδρες

Ο διαχωρισμός στις ηλικιακές ομάδες έγινε με κριτήρια του ψυχοκοινωνικού κλιμακίου, για να δώσει όσο το δυνατόν μια πιο ξεκάθαρη εικόνα που κυμαίνονται οι μέσοι όροι. Οι ηλικίες 18-25 , 26-33 και 34-40 που αφορούν κατά κύριο λόγο παραγωγικές ηλικίες αγγίζουν το 80% περίπου. Οι περισσότεροι από τους Σύριους

και Αφγανούς υπηκόους δήλωσαν ότι λόγω της κακής οικονομικής-πολιτικής (προβλήματα με ταλιμπάν – θρησκευτικές – φυλετικές διαφορές) κατάστασης που επικρατεί στην χώρα τους ήταν η κύρια αιτία της μετανάστευσης. Επίσης υπάρχει μεγάλο ποσοστό Σύριων και Αφγανών που λόγω των ρατσισμού –αποκλεισμού που βίωσαν στο Ιράν πήρανε την απόφαση να αναζητήσουν καλύτερες συνθήκες διαβίωσης . Οι Σύριοι πρόσφυγες εξακολουθούν να αποχωρούν από την χώρα τους λόγω του εμφυλίου πολέμου και οι Ερυθραίοι λόγω της πολιτικής κατάστασης που τους επιβάλλει να είναι στρατιώτες για μεγάλο χρονικό διάστημα (5 χρόνια και άνω).

Η συντριπτική πλειοψηφία των επωφελούμενων θέλουν να μεταβούν σε άλλη ευρωπαϊκή χώρα αφού συνήθως εκεί υπάρχει είτε κάποιος συγγενής που θα τους βοηθήσει τον πρώτο καιρό είτε επειδή θεωρούν ότι υπάρχουν καλύτερες δομές – υποδομές για να υποβάλουν αίτημα ασύλου. Το εκπαιδευτικό επίπεδο δεν είναι ιδιαίτερο υψηλό αφού τα άτομα αφγανικής καταγωγής δεν έχουν την δυνατότητα – ευκαιρίες να ολοκληρώσουν τις σπουδές στην χώρα τους. Όσον αφορά την οικογενειακή κατάσταση οι περισσότεροι είναι άνδρες χωρίς οικογένεια. Εκτιμάται η ψυχολογική κατάσταση όλων των εξυπηρετούμενων ατόμων. Από το συνολικό δείγμα του 2015, το 69.68% δεν παρουσίασαν - ανέφεραν συμπτώματα κάποιας ψυχικής διαταραχής ενώ το 30.31% επί του συνόλου ανέφεραν κλινικά συμπτώματα τα οποία ανήκουν στις παρακάτω κατηγορίες ψυχολογικών διαταραχών.

Πιο συγκεκριμένα, το 29.82% του συνόλου των ατόμων που έπασχαν από κάποια ψυχολογική διαταραχή παρουσίασε πληθώρα συμπτωμάτων αγχωδών διαταραχών. Αναφέρεται ότι το 3.5% του τελευταίου ποσοστού σημείωσε σωματοποίηση του στρες. Παράλληλα, τα προβλήματα όρεξης (μειωμένη όρεξη για φαγητό) φάνηκε να επηρεάζουν το 5.26% του δείγματος. Ένα ποσοστό της τάξεως 17.54% ανέφερε κακή ποιότητα ύπνου (π.χ. εφιάλτες, δυσκολία στο να καταφέρουν να κοιμηθούν ή να ολοκληρώσουν τις επιθυμητές - για την καλή λειτουργία του οργανισμού – ώρες).

Οι διαταραχές συναισθήματος ή διάθεσης απασχόλησαν το 35.08%. Το 8.77% των ατόμων του δείγματος που έφεραν ενοχλήσεις σε ψυχολογικό επίπεδο παρουσίαζε κοινωνική απόσυρση χωρίς όμως τα άτομα αυτά να παρουσιάζουν επιπρόσθετα συμπτώματα για να τοποθετηθούν σε συγκεκριμένη κατηγορία ψυχικής διαταραχής. Τα γνωσιακά ελλείματα όπως δυσκολίες αντίληψης και ανάκλησης

πληροφοριών βρέθηκε να αφορούν το 3.5% του δείγματος ενώ η επιθετική συμπεριφορά, αυτή καθαυτή, σχετίζεται με το 1.75%.

3.7 Μελέτη Περίπτωσης Λέσβου και Χίου

Στο κείμενο που ακολουθεί παρατίθεται μία σύντομη μελέτη περίπτωσης στη δράση που υλοποιούν οι Γιατροί του Κόσμου στη Λέσβο και στη Χίο.

3.7.1 Μελέτη περίπτωσης της Λέσβου

Η Λέσβος είναι το νησί που δέχεται τις μεγαλύτερες μεταναστευτικές ροές από το 2012 που το ζήτημα της μετανάστευσης από χώρες της Ασίας και της Μέσης Ανατολής άρχισε να εντείνεται. Στη Λέσβο λειτουργεί δομή καταγραφής των νεοαφιχθέντων, από την Υπηρεσία Πρώτης Υποδοχής του Υπουργείου Πολιτικής Προστασίας / Μεταναστευτικής Πολιτικής, καθώς και ΚΕΠΥ, του οποίου η λειτουργία ξεκίνησε το Σεπτέμβριο του 2015. Από την ολοκλήρωση του φράχτη στον Έβρο, οι μεταναστευτικές ροές μεταφέρθηκαν στα υδάτινα σύνορα της χώρας.

Στη Λέσβο δραστηριοποιούνται οι Γιατροί του Κόσμου σε συνεργασία με την Υπηρεσία Πρώτης Υποδοχής, την Υπηρεσία Ασύλου, καθώς και την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, και τις τοπικές αρχές, όπως το Λιμεναρχείο, ο Δήμος, κλπ.

Ακολουθεί πίνακας καταγραφής των μεταναστευτικών ροών κατά την διετία 2014 - 2015, όπου αναγράφεται το σύνολο των ροών, το σύνολο των καταγραφών καθώς και το σύνολο των εξετασθέντων από το ιατροφαρμακευτικό και ψυχοκοινωνικό κλιμάκιο των Γιατρών του Κόσμου.

Πίνακας 3.7.1 Στατιστικά δεδομένα αφίξεων και εξετασθέντων ιατρικού κλιμακίου Λέσβου για τα έτη 2014 και 2015

Μήνας / Έτος	Συνολικές Αφίξεις Ελλάδας	Συνολικές Αφίξεις Λέσβου	Εξυπηρετούμενοι Ιατρικού Κλιμακίου Λέσβου	Ποσοστό αφίξεων Λέσβου επί συνόλου αφίξεων χώρας	Ποσοστό εξετασθέντων Λέσβου επί συνόλου αφίξεων νησιού
Ιανουάριος 2014	955	260	260	27,23%	100,00%
Φεβρουάριος 2014	1.001	383	383	38,26%	100,00%
Μάρτιος 2014	1.501	766	766	51,03%	100,00%
Απρίλιος 2014	1.257	696	696	55,37%	100,00%

Μήνας / Έτος	Συνολικές Αφίξεις Ελλάδας	Συνολικές Αφίξεις Λέσβου	Εξυπηρετούμενοι Ιατρικού Κλιμακίου Λέσβου	Ποσοστό αφίξεων Λέσβου επί συνόλου αφίξεων χώρας	Ποσοστό εξετασθέντων Λέσβου επί συνόλου αφίξεων νησιού
Μάιος 2014	1.703	538	538	31,59%	100,00%
Ιούνιος 2014	3.198	548	548	17,14%	100,00%
Ιούλιος 2014	3.927	544	544	13,85%	100,00%
Αύγουστος 2014	6.742	604	604	8,96%	100,00%
Σεπτέμβριος 2014	7.454	613	613	8,22%	100,00%
Οκτώβριος 2014	7.432	607	607	8,17%	100,00%
Νοέμβριος 2014	3.812	619	619	16,24%	100,00%
Δεκέμβριος 2014	2.056	532	532	25,88%	100,00%
Σύνολο 2014	41.038	6.710	6.710	16,35%	100,00%
Ιανουάριος 2015	1.690	737	397	23,49%	53,87%
Φεβρουάριος 2015	2.945	1.002	510	17,32%	50,90%
Μάρτιος 2015	7.634	3.348	760	9,96%	22,70%
Απρίλιος 2015	13.133	4.990	1.060	8,07%	21,24%
Μάιος 2015	18.444	7.228	1.573	8,53%	21,76%
Ιούνιος 2015	30.717	14.796	1.996	6,50%	13,49%
Ιούλιος 2015	51.951	23.721	2.800	5,39%	11,80%
Αύγουστος 2015	107.843	56.579	6.372	5,91%	11,26%
Σεπτέμβριος 2015	156.457	95.348	3.220	2,06%	3,38%
Οκτώβριος 2015	211.663	135.021	4.569	2,16%	3,38%
Νοέμβριος 2015	151.249	103.409	3.665	2,42%	3,54%
Δεκέμβριος 2015	108.742	58.936	3.600	3,31%	6,11%
Σύνολο 2015	862.468	505.115	30.522	3,54%	6,04%

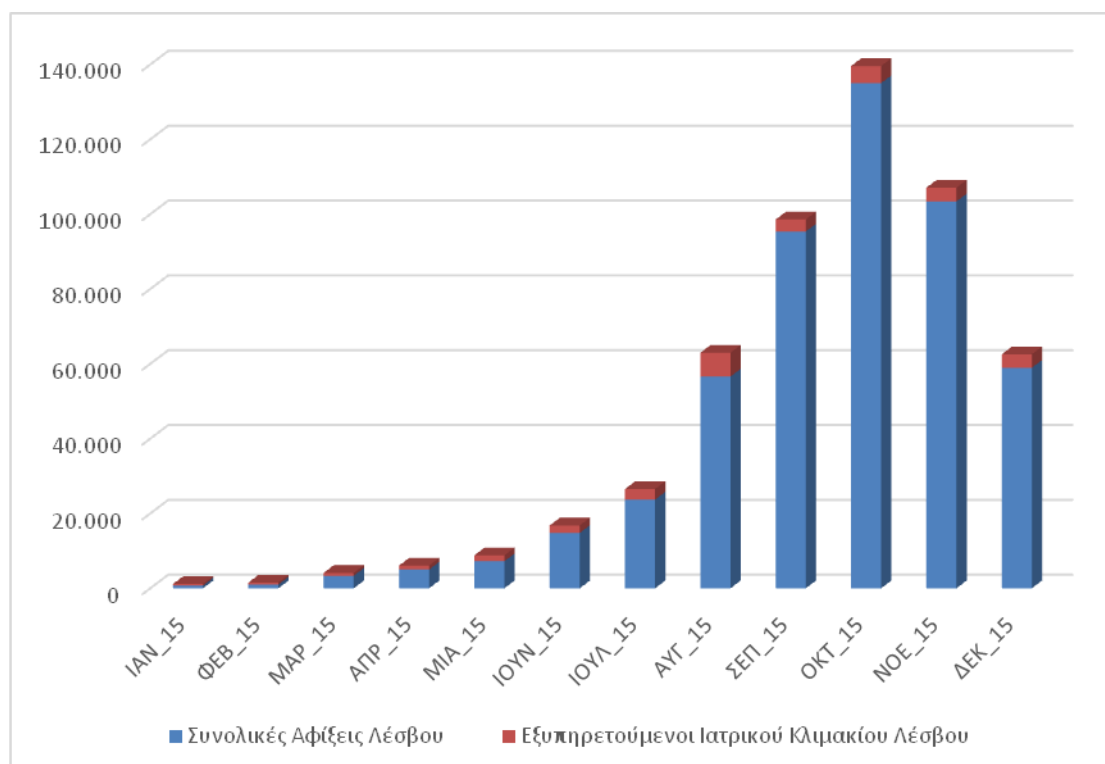
Πηγή: Γιατροί του Κόσμου – Ελληνική Αντιπροσωπεία

Με βάση τον παραπάνω πίνακα παρατηρούμε αρχικά μία τεράστια αύξηση στις μεταναστευτικές ροές από το 2014 στο 2015. Ενώ για το σύνολο του 2014 οι ροές στο σύνολο της χώρας είναι 41.038 άτομα, για το σύνολο του 2015 ανέρχονται

σε 862.468 άτομα. Αύξηση της τάξεως του 475,82%. Αντιστοίχως, ενώ οι συνολικές ροές για το νησί της Λέσβου για το 2014 ήταν 6.710 άτομα, για το 2015 άγγιξαν τα 505.115 άτομα, παρουσιάζοντας αύξηση της τάξεως του 132,84%. Τέλος, οι συνολικά εξετασθέντες μέσω του ιατρικού κλιμακίου των ΓτΚ για το 2014 άγγιξαν το σύνολο των ροών, ήτοι τα 6.710 άτομα, για το 2015 έφτασαν τις 30.522 άτομα, παρουσιάζοντας την υπερβολική αύξηση της τάξεως του 2198,41%.

Κατά τα λοιπά, με βάση τα στοιχεία του ανωτέρω πίνακα, στις δύο τελευταίες στήλες διαφαίνεται το ποσοστό αφίξεων Λέσβου επί συνόλου αφίξεων χώρας, καθώς και το ποσοστό εξετασθέντων Λέσβου επί συνόλου αφίξεων νησιού, όπου διαπιστώνεται ότι κατά το 2014, το ιατρικό κλιμάκιο μπορούσε να ανταποκριθεί στο σύνολο των αφίξεων. Για το 2015, οι μεταναστευτικές ροές αυξήθηκαν σε τόσο μεγάλο βαθμό, ώστε η ανταπόκριση του ιατρικού κλιμακίου των Γιατρών του Κόσμου στις αυξημένες ανάγκες των υπηκόων τρίτων χωρών, να καλύπτει μόνο ένα τμήμα τους. Το διάγραμμα που ακολουθεί δίνει μία σαφή απεικόνιση της αυξητικής αυτής τάσης και του βαθμού ανταπόκρισης.

Πηγή: Γιατροί του Κόσμου – Ελληνική Αντιπροσωπεία

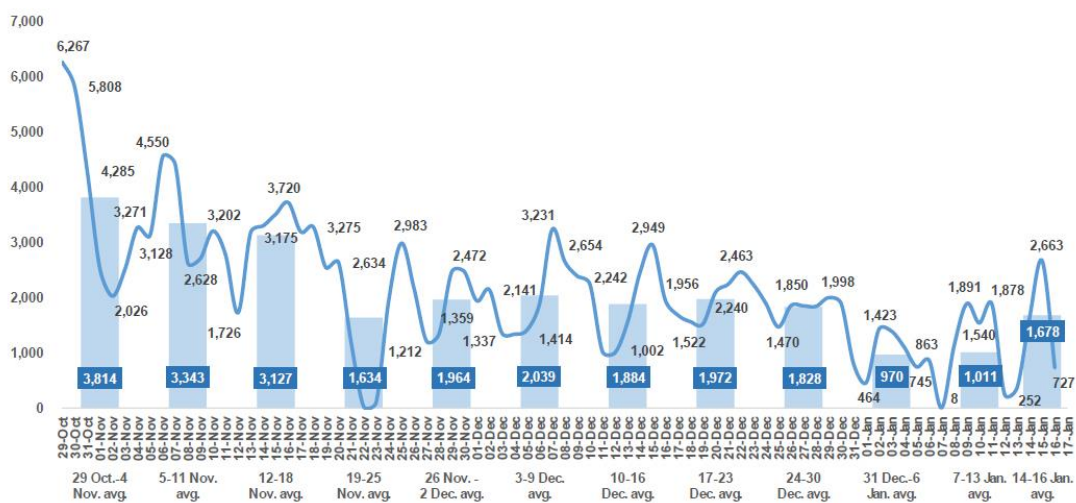
Διάγραμμα 3.7.1.α : Συνολικές αφίξεις Λέσβου και εξυπηρετούμενοι ιατρικού κλιμακίου Λέσβου για το σύνολο του 2015

Στο παραπάνω διάγραμμα απεικονίζονται οι συνολικές αφίξεις στη Λέσβο για το 2015, καθώς και αριθμός των υπηκόων τρίτων χωρών που εξυπηρετήθηκαν από το ιατρικό κλιμάκιο των Γιατρών του Κόσμου. Όπως είναι προφανές, ενώ στις αρχές του έτους ο αριθμός των αφίξεων είχε ελάχιστη απόκλιση από τον αριθμό των εξυπηρετούμενων, από τις αρχές της άνοιξης του 2015 και μετά οι αφίξεις παρουσίαζαν μία συνεχώς αυξανόμενη τάση, με αποτέλεσμα το ιατρικό κλιμάκιο να μπορεί να ανταποκριθεί μόνο σε ένα μικρό ποσοστό των καθημερινών αφίξεων. Η μεγαλύτερη απόκλιση παρουσιάζεται τους μήνες Σεπτέμβριο, Οκτώβριο και Νοέμβριο, με αντίστοιχα ποσοστά ανταπόκρισης 3,38%, 3,38% και 3,54% επί του συνόλου των αφίξεων.

Ακολουθεί διάγραμμα των συνολικών ροών από τη Λέσβο προς την ενδοχώρα για τη χρονική περίοδο Οκτώβριος 2015 – Ιανουάριος 2016. Σκοπός του διαγράμματος αυτού είναι να διαφανεί το μέγεθος της μετακίνησης των υπηκόων τρίτων χωρών, αναφορικά με τη διέλευσή τους διαμέσου της χώρας και όχι της εγκατάστασής τους σε αυτήν σε δομές προσωρινής φιλοξενίας.

Πηγή: Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες

Lesvos

Διάγραμμα 3.7.1.β : Συνολικές μεταναστευτικές ροές από Λέσβο προς ενδοχώρα για τη χρονική περίοδο Οκτώβριος 2015 – Ιανουάριος 2016

Κατά τους τρεις τελευταίους μήνες του 2015, ήτοι Οκτώβριο, Νοέμβριο και Δεκέμβριο, η μετακίνηση των υπηκόων τρίτων χωρών από τη Λέσβο προς την ενδοχώρα και στη συνέχεια έξοδο από τη χώρα, φαίνεται να συμβαδίζει σχεδόν με τον αριθμό των αφίξεων στο νησί, με μία σημαντική διακύμανση να παρουσιάζεται προς τα τέλη Νοεμβρίου καθώς και προς τα τέλη Δεκεμβρίου 2015.

3.7.2 Μελέτη περίπτωσης της Χίου

Στην περίπτωση της Χίου, οι μεταναστευτικές ροές είναι χαμηλότερες από τη Λέσβο, αλλά και πάλι υψηλές. Οι πίνακες που ακολουθούν αποτυπώνουν τις μεταναστευτικές ροές στη Χίο για το σύνολο του 2014 και 2015.

Πίνακας 3.7.2 Στατιστικά δεδομένα αφίξεων και εξετασθέντων ιατρικού κλιμακίου Χίου για τα έτη 2014 και 2015

Μήνας / Έτος	Συνολικές Αφίξεις Ελλάδας	Συνολικές Αφίξεις Χίου	Εξυπηρετούμενοι Ιατρικού Κλιμακίου Χίου	Ποσοστό αφίξεων Χίου επί συνόλου αφίξεων χώρας	Ποσοστό εξυπηρετούμενων Χίου επί συνόλου αφίξεων νησιού
Ιανουάριος 2014	955	165	165	17,28%	100,00%
Φεβρουάριος 2014	1.001	185	185	18,48%	100,00%
Μάρτιος 2014	1.501	202	202	13,46%	100,00%
Απρίλιος 2014	1.257	205	205	16,31%	100,00%
Μάιος 2014	1.703	145	145	8,51%	100,00%
Ιούνιος 2014	3.198	166	166	5,19%	100,00%
Ιούλιος 2014	3.927	336	336	8,56%	100,00%
Αύγουστος 2014	6.742	360	360	5,34%	100,00%
Σεπτέμβριος 2014	7.454	358	358	4,80%	100,00%

Μήνας / Έτος	Συνολικές Αφίξεις Ελλάδας	Συνολικές Αφίξεις Χίου	Εξυπηρετούμενοι Ιατρικού Κλιμακίου Χίου	Ποσοστό αφίξεων Χίου επί συνόλου αφίξεων χώρας	Ποσοστό εξυπηρετούμενων Χίου επί συνόλου αφίξεων νησιού
Οκτώβριος 2014	7.432	302	302	4,06%	100,00%
Νοέμβριος 2014	3.812	166	166	4,35%	100,00%
Δεκέμβριος 2014	2.056	218	218	10,60%	100,00%
Σύνολο 2014	41.038	2.590	2.590	6,31%	100,00%
Ιανουάριος 2015	1.690	226	121	7,16%	53,54%
Φεβρουάριος 2015	2.945	478	146	4,96%	30,54%
Μάρτιος 2015	7.634	851	174	2,28%	20,45%
Απρίλιος 2015	13.133	2.371	333	2,54%	14,04%
Μάιος 2015	18.444	3.358	311	1,69%	9,26%
Ιούνιος 2015	30.717	5.397	458	1,49%	8,49%
Ιούλιος 2015	51.951	8.941	453	0,87%	5,07%
Αύγουστος 2015	107.843	10.946	421	0,39%	3,85%
Σεπτέμβριος 2015	156.457	13.740	621	0,40%	4,52%
Οκτώβριος 2015	211.663	27.785	1.316	0,62%	4,74%
Νοέμβριος 2015	151.249	17.482	1.149	0,76%	6,57%
Δεκέμβριος 2015	108.742	21.866	1.076	0,99%	4,92%
Σύνολο 2015	862.468	113.441	6.579	0,54%	4,09%

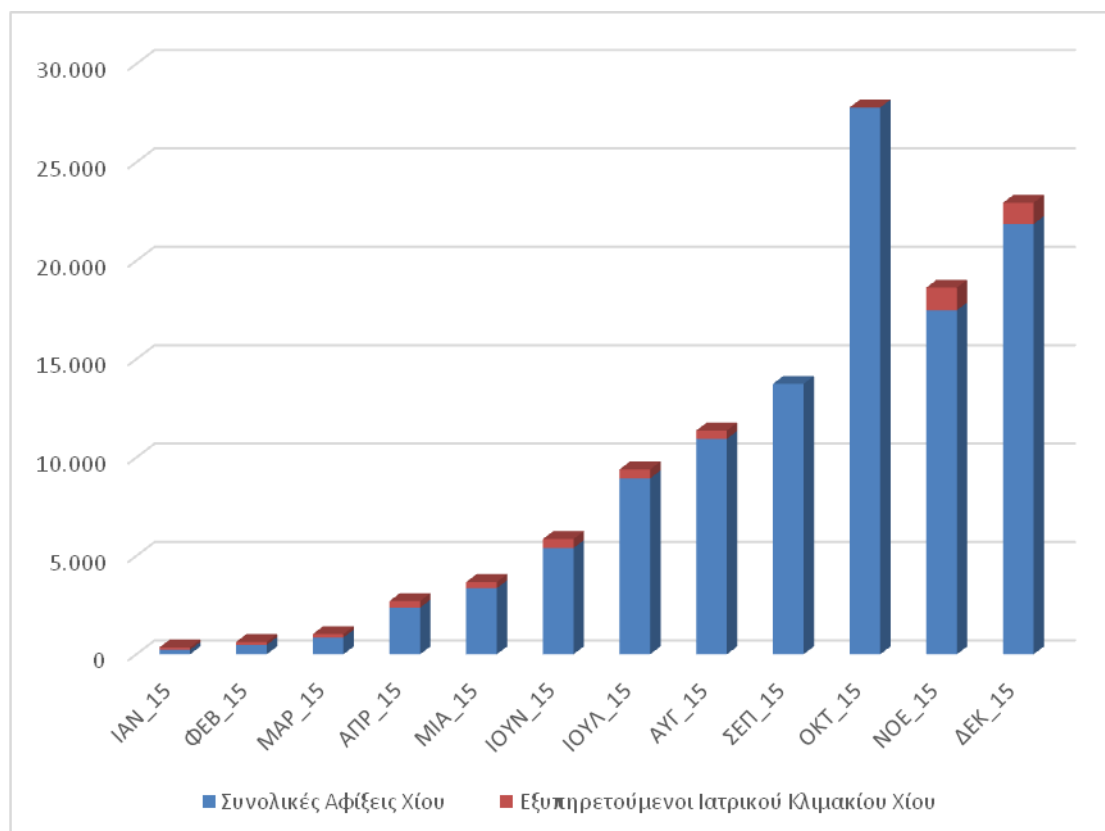
Πηγή: Γιατροί του Κόσμου – Ελληνική Αντιπροσωπεία

Με βάση τον παραπάνω πίνακα παρατηρούμε αρχικά μία τεράστια αύξηση στις μεταναστευτικές ροές από το 2014 στο 2015. Ενώ οι συνολικές ροές για το νησί της Χίου για το 2014 ήταν 2.590 άτομα, για το 2015 άγγιξαν τα 113.441 άτομα, παρουσιάζοντας αύξηση της τάξεως του 228,31%. Τέλος, οι συνολικά εξετασθέντες μέσω του ιατρικού κλιμακίου των ΓτΚ για το 2014 άγγιξαν το σύνολο των ροών, ήτοι τα 2.590 άτομα, για το 2015 έφτασαν τις 6.579 άτομα, παρουσιάζοντας την υπερβολική αύξηση της τάξεως του 3.936,77%.

Κατά τα λοιπά, με βάση τα στοιχεία του ανωτέρω πίνακα, στις δύο τελευταίες στήλες διαφαίνεται το ποσοστό αφίξεων Λέσβου επί συνόλου αφίξεων χώρας, καθώς και το ποσοστό εξετασθέντων Χίου επί συνόλου αφίξεων νησιού, όπου διαπιστώνεται ότι κατά το 2014, το ιατρικό κλιμάκιο μπορούσε να ανταποκριθεί στο σύνολο των αφίξεων.

Για το 2015, οι μεταναστευτικές ροές αυξήθηκαν σε τόσο μεγάλο βαθμό, ώστε η ανταπόκριση του ιατρικού κλιμακίου των Γιατρών του Κόσμου στις αυξημένες ανάγκες των υπηκόων τρίτων χωρών, να καλύπτει μόνο ένα τμήμα τους. Το διάγραμμα που ακολουθεί δίνει μία σαφή απεικόνιση της αυξητικής αυτής τάσης και του βαθμού ανταπόκρισης.

Πηγή: Γιατροί του Κόσμου – Ελληνική Αντιπροσωπεία

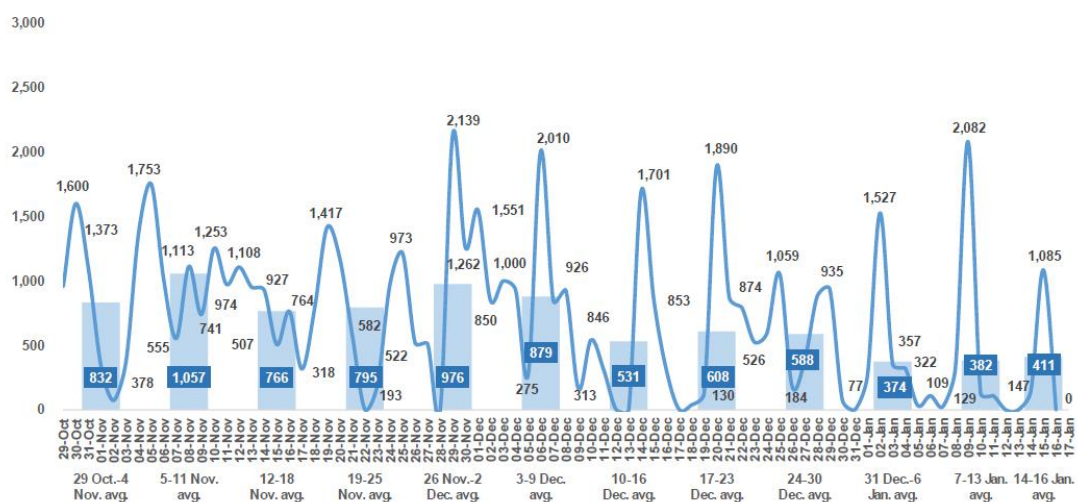
Διάγραμμα 3.7.2.α : Συνολικές αφίξεις Χίου και εξυπηρετούμενοι ιατρικού κλιμακίου Χίου για το σύνολο του 2015

Στο παραπάνω διάγραμμα απεικονίζονται οι συνολικές αφίξεις στη Χίο για το 2015, καθώς και αριθμός των υπηκόων τρίτων χωρών που εξυπηρετήθηκαν από το ιατρικό κλιμάκιο των Γιατρών του Κόσμου. Όπως είναι προφανές, ενώ στις αρχές του έτους ο αριθμός των αφίξεων είχε ελάχιστη απόκλιση από τον αριθμό των εξυπηρετούμενων, από τις αρχές της άνοιξης του 2015 και μετά οι αφίξεις παρουσίαζαν μία συνεχώς αυξανόμενη τάση, με αποτέλεσμα το ιατρικό κλιμάκιο να μπορεί να ανταποκριθεί μόνο σε ένα μικρό ποσοστό των καθημερινών αφίξεων. Η μεγαλύτερη απόκλιση παρουσιάζεται τους μήνες Οκτώβριο, Νοέμβριο και Δεκέμβριο με αντίστοιχα ποσοστά ανταπόκρισης 4,74%, 6,57% και 4,92% επί του συνόλου των αφίξεων.

Ακολουθεί διάγραμμα των συνολικών ροών από τη Χίο προς την ενδοχώρα για τη χρονική περίοδο Οκτώβριος 2015 – Ιανουάριος 2016. Σκοπός του διαγράμματος αυτού είναι να διαφανεί το μέγεθος της μετακίνησης των υπηκόων τρίτων χωρών, αναφορικά με τη διέλευσή τους διαμέσου της χώρας και όχι της εγκατάστασής τους σε αυτήν σε δομές προσωρινής φιλοξενίας.

Πηγή: Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες

Chios

Διάγραμμα 3.7.2.β : Συνολικές μεταναστευτικές ροές από Χίο προς ενδοχώρα για τη χρονική περίοδο Οκτώβριος 2015 – Ιανουάριος 2016

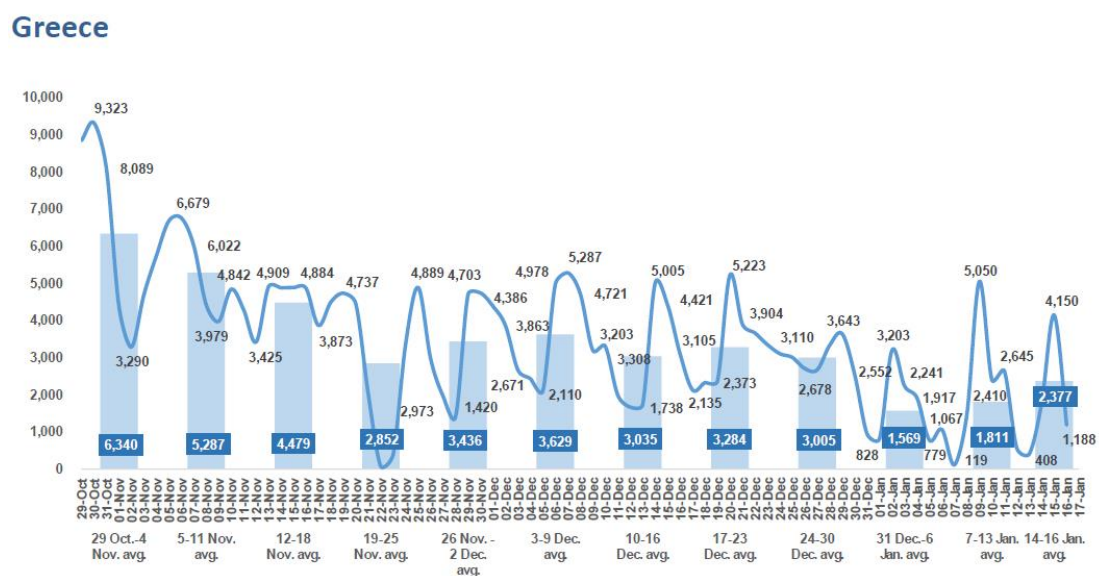
Κατά τους τρεις τελευταίους μήνες του 2015, ήτοι Οκτώβριο, Νοέμβριο και Δεκέμβριο, η μετακίνηση των υπηκόων τρίτων χωρών από τη Χίο προς την ενδοχώρα και στη συνέχεια έξοδο από τη χώρα, φαίνεται να μην συμβαδίζει με τον αριθμό των αφίξεων στο νησί, με αρκετές ουσιαστικές διακυμάνσεις, ειδικά στα τέλη Νοεμβρίου καθώς και σχεδόν ολόκληρο το Δεκέμβριο του 2015.

3.8 Μελέτη Εκτίμησης Επιπτώσεων (ΜΕΕ)

Πολλές χώρες υποδοχής μεταναστών έχουν θεωρήσει την ξένη μετανάστευση ως πηγή της οικονομικής τους προόδου και του κοινωνικό-πολιτιστικού τους πλούτου. Ο Καναδάς, οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής, η Αυστραλία, η Γερμανία, η Νέα Ζηλανδία και το Ισραήλ είναι χαρακτηριστικά παραδείγματα των χωρών που έχουν χρησιμοποιήσει μια θετική πολιτική για τη μετανάστευση ως ένα όχημα για την βελτιστοποίηση των οικονομιών τους. Άλλες χώρες έχουν πιο ουδέτερο προφίλ προς την μετανάστευση πληθυσμών ή μερικές φορές ακόμη έχουν φανεί και απρόθυμοι να υποστηρίξουν την εισροή μεγάλων μεταναστευτικών ροών, κυρίως λόγω των υποτιθέμενων αρνητικών επιπτώσεών τους στην ομοιογένεια της κοινωνικής και πολιτιστικής ζωής τους.

Ακολουθεί διάγραμμα των συνολικών ροών από τα συνοριακά νησιά προς την ενδοχώρα για τη χρονική περίοδο Οκτώβριος 2015 – Ιανουάριος 2016.

Πηγή: Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες

Διάγραμμα 3.8: Συνολικές μεταναστευτικές ροές από τα συνοριακά νησιά προς ενδοχώρα για τη χρονική περίοδο Οκτώβριος 2015 – Ιανουάριος 2016

Από το παραπάνω διάγραμμα προκύπτει μία μειωτική τάση στις συνολικές ροές, η οποία αντικατοπτρίζεται και στη μετακίνηση των υπηκόων τρίτων χωρών από τα συνοριακά νησιά προς την ενδοχώρα. Το γεγονός ότι το διάγραμμα απεικονίζει τη χρονική περίοδο Οκτωβρίου 2015 με μέσα Ιανουαρίου 2016, οφείλεται στο ότι είναι χειμερινοί μήνες, όπου οι μεταναστευτικές ροές παρουσιάζουν πτωτική τάση.

Αξίζει να σημειωθεί ότι κατά μέσω όρου, από στοιχεία της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες, ο μέσος χρόνος παραμονής των ατόμων από Συρία, Ιράκ και Αφγανιστάν στον ελλαδικό χώρο ανέρχεται στις δύο εβδομάδες, από την ημέρα εισαγωγής τους στη χώρα μέχρι την ημέρα εξόδου τους από τα σύνορα στην Ειδομένη. Αυτή η χρονική διέλευση ισχύει για τους υπηκόους των προαναφερθέντων χωρών, στους οποίους επιτρέπεται η διέλευση. Για τις λοιπές εθνικότητες δεν επιτρέπεται η διέλευση από την ελληνική συνοριακή γραμμή στη βόρειο Ελλάδα, με αποτέλεσμα να κρατούνται στα Κέντρα Κράτησης (Κόρινθος, Αμυγδαλέζα, κλπ.), έως ότου αποφασιστεί η διακομιδή τους.

Αυτή η ενότητα θα συνοψίσει ένα σύνολο επιλεγμένων μελετών από διαφορετικές χώρες. Αυτή η μορφή επισκόπησης των επιπτώσεων των μεταναστευτικών ροών εξυπηρετεί τρεις σκοπούς:

1. να αποδείξει ότι μία Μελέτη Εκτίμησης Επιπτώσεων (ΜΕΕ), αποτελεί να χρήσιμο και αναλυτικό ορθολογικό εργαλείο για την εκτίμηση των πλεονεκτημάτων και των μειονεκτημάτων της μετανάστευσης
2. για να δείξει την ποικιλομορφία της ΜΕΕ σε διάφορες χώρες (δεν υπάρχει ομοιόμορφη αντιμετώπιση και επίπτωση)
3. για την απεικόνιση της πολυπλοκότητας, για την αξιολόγηση των πλεονεκτημάτων και των μειονεκτημάτων της μετανάστευσης.

3.8.1 Η ΜΕΕ στη δημιουργία μιας ολοκληρωμένης Ευρώπης

Μια μελέτη του Münz κ.ά.. (2006) αποτυπώνει το μέγεθος των μεταναστευτικών κινήσεων από την άποψη της δημιουργίας μιας ολοκληρωμένης Ευρώπης. Ο στόχος είναι να αναπτυχθεί μια καλύτερη κατανόηση του πώς η ΕΕ και τα κράτη μέλη

μπορούν να χρησιμοποιούν τη διαθεσιμότητα και τις δεξιότητες των σημερινών και των μελλοντικών μεταναστευτικών πληθυσμών στην οικονομική τους ανάπτυξη. Προκειμένου η ΕΕ να αντιμετωπίσει τις οικονομικές και δημογραφικές προκλήσεις των μεταναστευτικών ροών, η μελέτη αυτή έρχεται να προσθέσει τα ακόλουθα συμπεράσματα:

- Η μετανάστευση έχει θετική επίδραση για τον πληθυσμό και την ανάπτυξη του εργατικού δυναμικού. Εάν η αύξηση του πληθυσμού γίνεται αρνητική, η μετανάστευση μπορεί να βοηθήσει στη διατήρηση συνολικού πληθυσμού και στο σταθερό εργατικό δυναμικό.
- Η μετανάστευση θα μπορούσε επίσης να είναι μια λύση στις ελλείψεις εργατικού δυναμικού και δεξιοτήτων που δεν έχουν σχέση με τις δημογραφικές διαδικασίες. Ωστόσο, η μετανάστευση δεν αποτελεί λύση για την αντιμετώπιση των συνεπειών της γήρανσης του πληθυσμού στην Ευρώπη.
- Το επίπεδο της καθαρής μετανάστευσης που απαιτείται για να διατηρηθεί σταθερή η αναλογία εξάρτησης της τρίτης ηλικίας θα συνεπαγόταν αύξηση των εισροών και πέρα από κοινωνικά επιθυμητά και πολιτικά βιώσιμα επίπεδα.

Τα εμπειρικά στοιχεία δείχνουν ότι οι επιπτώσεις στην απασχόληση και τους μισθούς είναι κατά μέσο όρο αρνητικά, αλλά πολύ μικρά σε μέγεθος. Αυτό υποδηλώνει, ότι η δυναμική μειωτική επίδραση αντισταθμίζεται από τις επιπλέον θέσεις απασχόλησης λόγω των οικονομικών κλίμακας, οι οποίες αυξάνουν την παραγωγικότητα, καθώς και την υψηλότερη ζήτηση για αγαθά και υπηρεσίες, λόγω της αύξησης του πληθυσμού μέσω της μετανάστευσης.

3.8.2 Συγκριτική ΜΕΕ μεταξύ Ευρώπης και ΗΠΑ

Σε σύγκριση με τις ΗΠΑ, οι επιπτώσεις της μετανάστευσης στους μισθούς και την απασχόληση βρέθηκε να είναι πιο αρνητική στις χώρες της ΕΕ. Ωστόσο, αυτή η αρνητική επίδραση δεν είναι ομοιόμορφα κατανομημένη μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ. Στην Ελλάδα, την Ιταλία, την Ισπανία και το Ηνωμένο Βασίλειο αποδείχθηκε να είναι αμελητέα ή ελαφρώς θετική. Οι μετανάστες προφανώς λειτούργησαν ως συμπληρώματα τους ντόπιους εργαζόμενους και στον ανταγωνισμό, προκαλώντας καθοδική πίεση στους μισθούς και στον εκτοπισμό από την εργασία που δύναται να προκύπτει σε ορισμένες περιπτώσεις. Για παράδειγμα, οι μετανάστες υψηλής

ειδίκευσης που συμπλήρωσαν κενές θέσεις εργασίας, οι οποίες υπό άλλες συνθήκες θα καλύπτονταν από τον ενδογενή πληθυσμό, αύξησαν την παραγωγικότητα, έναντι των μεταναστών χαμηλής ειδίκευσης που κατέλαβαν θέσεις εργασίας τις οποίες απέφευγαν οι τοπικοί πληθυσμοί, όπως για παράδειγμα δύσκολη και επικίνδυνη απασχόληση, χαμηλόμισθες θέσεις εργασίας, καθώς και άλλες εργασίες με έντονες εποχιακές διακυμάνσεις, όπως η γεωργία, οι κατασκευές και ο τουρισμός.

Οι αρνητικές επιδράσεις που παρατηρήθηκαν στην περίπτωση του Βελγίου, όπου οι νέοι μετανάστες διαγωνίστηκαν με τους μετανάστες, οι οποίοι είχαν έρθει κατά τη διάρκεια προηγούμενων περιόδων, για τις διαθέσιμες θέσεις εργασίας χαμηλής ειδίκευσης, με αποτέλεσμα αύξηση στα ποσοστά ανεργίας μεταξύ ορισμένων ομάδων αλλοδαπών, ιδίως τους μετανάστες από το Κονγκό, το Μαρόκο και την Τουρκία. Στη Γερμανία, λόγω της ακαμψίας της αγοράς εργασίας και της συγκριτικά χαμηλής κινητικότητας των Γερμανών εργαζομένων, οι επιπτώσεις της μετανάστευσης στην αγορά εργασίας βρέθηκαν να είναι αρνητικές, ιδίως στον τομέα των κατασκευών. Μακροπρόθεσμα έτειναν να επιδεινώνουν την αρνητική επίπτωση της μετανάστευσης στην αγορά εργασίας του γηγενούς πληθυσμού.

Όσον αφορά την αποτελεσματικότητα της αγοράς εργασίας, με βάση εμπειρικά αποδεικτικά στοιχεία από διάφορες χώρες της ΕΕ δείχνει ότι θα μπορούσε να βελτιωθεί με τη μετανάστευση. Δεδομένου ότι οι μετανάστες μετακινούνται προς τις πιο ελκυστικές σε εργασία χώρες, όπου οι μισθοί και οι ευκαιρίες απασχόλησης είναι υψηλότερες, η ένταξή τους στην αγορά εργασίας προκαλεί ένα αποτέλεσμα σύγκλισης των μισθών και της ανεργίας μεταξύ των περιφερειών. Ταυτόχρονα, οι ελλείψεις στην αγορά εργασίας μειώνονται σημαντικά.

3.8.3 ΜΕΕ και επίδραση στα συστήματα κοινωνικής πρόνοιας

Οι επιπτώσεις της διεθνούς μετανάστευσης στα συστήματα κοινωνικής πρόνοιας των κρατών μελών της ΕΕ είναι ποικιλόμορφες. Τα εμπειρικά στοιχεία δείχνουν ότι η επίδραση εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την αρχική «πύλη εισόδου» ή τον τρόπο αποδοχής της πρόσβασης στην αγορά εργασίας και ως αποτέλεσμα τα κοινωνικό-οικονομικά χαρακτηριστικά των μεταναστών. Χώρες με υψηλό ποσοστό οικονομικής μετανάστευσης, πράγμα που σημαίνει ότι οι μετανάστες έχουν ταχύτερη πρόσβαση στην εργασία, όπως για παράδειγμα το Ηνωμένο Βασίλειο, η Ιταλία, η Ελλάδα, η Πορτογαλία και η Ισπανία, παρουσίασαν θετική συμβολή της μετανάστευσης στα

δημόσια ταμεία. Σε χώρες όπου οι μεταναστευτικές ροές κυριαρχούνταν από αιτούντες άσυλο, οι οποίοι επιτρέπεται να εργάζονται υπό περιοριστικούς όρους και επανενώσεις οικογενειών, όπως για παράδειγμα στη Δανία και τη Σουηδία, οι μετανάστες ήταν περισσότερο εξαρτημένοι από τα επιδόματα κοινωνικής πρόνοιας σε αντίθεση με τον ενδογενή πληθυσμό.

Το ίδιο συνέβη και στις χώρες που οι μετανάστες είχαν χαμηλές επιδόσεις στην αγορά εργασίας, εν μέρει λόγω των διακρίσεων και της ακατάλληλης πρόσβασης στην εκπαίδευση και την κατάρτιση, όπως για παράδειγμα στην Ολλανδία. Η Γερμανία, από την άλλη, εν μέρει εμπίπτει επίσης σε αυτή την κατηγορία, λόγω της μεγάλης κλίμακας εισαγωγής των εθνοτικών Γερμανών και των εξαρτώμενων μελών της οικογένειάς τους, που χαρακτηρίζονται από υψηλό ποσοστό ανεργίας και την υψηλή αφομοίωση στα ποσοστά των κρατικών συντάξεων. Με βάση στοιχεία της ΕΕ-15 του 2003, προκύπτει ότι οι γυναίκες μετανάστριες Βόρειας Αφρικής, είχαν περισσότερες πιθανότητες από τους άνδρες να παραμένουν εκτός της αγοράς εργασίας, γεγονός που καθιστούσε ακόμη πιο δύσκολο για αυτές την ένταξή τους στην κοινωνία υποδοχής.

3.8.4 ΜΕΕ και επίδραση στην οικονομική ανάπτυξη

Η επίδραση της μετανάστευσης στην οικονομική ανάπτυξη βρέθηκε να είναι θετική στην περίπτωση της μετανάστευσης ατόμων με προικισμένο οικονομικό κεφάλαιο. Οι μετανάστες που παρείχαν οικονομικό κεφάλαιο είχαν θετική επίδραση στην κατανάλωση και τις επενδύσεις, καθώς και στα επαγγέλματα υψηλής εξειδίκευσης, με σκοπό να προσελκύσουν έτσι περισσότερες επενδύσεις. Μόνο τα άτομα με χαμηλή ειδίκευση εκτιμάται ότι θα προκαλέσουν μείωση της εργασίας και της παραγωγικότητας σε τομείς όπου απασχολούνται. Ωστόσο, δεδομένου ότι οι μετανάστες χαμηλής ειδίκευσης απασχολούνται κυρίως σε τομείς με ελλείψεις, όπως η εποχική εργασία, όχι μόνο βοήθησαν αυτούς τους τομείς να επιβιώσουν, αλλά και συνέβαλαν στην ανάπτυξή τους.

Παρόμοια με την περίπτωση των συστημάτων κοινωνικής πρόνοιας, οι επιπτώσεις της μετανάστευσης στην οικονομική ανάπτυξη, εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την επίδοση της αγοράς εργασίας των μεταναστών. Αρκετές είναι επίσης οι ευρωπαϊκές χώρες με ροές από έμπειρους υψηλής ειδίκευσης μετανάστες, οι οποίοι όμως απασχολούνται σε θέσεις εργασίας χαμηλής ειδίκευσης. Αυτή η κατάσταση

δημιουργεί κοινωνικό και οικονομικό κόστος και αποτελεί σημαντικό σημείο ανάλυσης για τις κοινωνίες αυτές, σχετικά με την αναγνώριση των διπλωμάτων και την αφομοίωση και ενσωμάτωση του μεταναστευτικού πληθυσμού που λαμβάνουν. Στις περιπτώσεις αυτές, η μη ένταξη στην αγορά εργασίας συχνά δεν συμβαίνει λόγω του συνδυασμού των άκαμπτων αγορών εργασίας, αλλά αποτελεί μία αμοιβαία σχέση μεταξύ της χαμηλής κατάστασης στην αγορά εργασίας και των σχετικά χαμηλών επιδόσεων στο σχολείο, καθώς και των διακρίσεων στην αγορά εργασίας εις βάρος των μη-Ευρωπαίων μεταναστών. Οι κοινωνικές και πολιτιστικές αυτές διακρίσεις όχι μόνο περιορίζουν την απόδοση των μεταναστών στην αγορά εργασίας, αλλά μειώνουν επίσης τα κίνητρά τους στο να επενδύσουν στο ανθρώπινο κεφάλαιο της χώρας υποδοχής, η οποία με τη σειρά της προκαλεί φτωχότερες επιδόσεις στην αγορά εργασίας.

3.9 Σύνοψη

Στο παρόν κεφάλαιο παρουσιάστηκαν οι μεταναστευτικές ροές σε διεθνές επίπεδο και στη συνέχεια εξετάστηκαν οι μεταναστευτικές ροές των τελευταίων δύο ετών (2014, 2015) στον ελληνικό χώρο. Το φαινόμενο που παρατηρείται στον ελληνικό χώρο κατά την τελευταία διετία, αποτελεί γεγονός υψίστης σημασίας, δεδομένου ότι τόσο μεγάλος όγκος μεταναστευτικών ροών έχει να καταγραφεί από το 2^ο Παγκόσμιο Πόλεμο. Τα στοιχεία που αναλύθηκαν προκύπτουν από τις Επιχειρησιακές Εκθέσεις της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες στην Ελλάδα, καθώς και από τα στοιχεία που διατηρούν στο αρχείο τους οι Γιατροί του Κόσμου – Ελληνική Αντιπροσωπεία, δεδομένου του ότι υλοποιούν δράσεις και προγράμματα ανακούφισης των μετακινούμενων πληθυσμών στις περιοχές υπό υψηλή πίεση μεταναστευτικών ροών. Συγκεκριμένα ως μελέτη περίπτωσης, προκειμένου να αναδειχθεί και να αναλυθεί η επίπτωση των μεταναστευτικών ροών σε κοινωνικό, οικονομικό, γεωπολιτικό και πολιτιστικό επίπεδο, θα παρουσιαστούν δύο από τα νησιά πρώτης εισόδου (first entry points) στην Ελλάδα, η Λέσβος και η Χίος. Τέλος παρουσιάστηκε και αναλύθηκε η Μελέτη Εκτίμησης Επιπτώσεων (MEE) σε χώρες της ΕΕ, βάση συγκεκριμένων οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών προσεγγίσεων, και παρουσιάστηκαν τα σημαντικότερα ευρήματα αυτής.

Το κεφάλαιο που ακολουθεί σκοπό έχει να αποτυπώσει και να αναλύσει τις δαπάνες των μεταναστευτικών ροών, και συγκεκριμένα των ιατρικών και

φαρμακευτικών δαπανών, των δαπανών σε ανθρώπινο δυναμικό, σε εξοπλισμό ιατρείων, σε ανθρωπιστικό υλικό κλπ., αρχικά όσον αφορά στη δημιουργία και λειτουργία μία δομής πρώτης υποδοχής μεταναστών, και στη συνέχεια στην υλοποίηση δράσεων υποστήριξης και ανακούφισης μετακινούμενων πληθυσμών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Ανάλυση Δαπανών Μεταναστευτικών Ροών

4.1 Εισαγωγή

Στο παρόν κεφάλαιο δίνεται μία ανάλυση των βασικότερων κατηγοριών δαπανών κατά την υλοποίηση προγραμμάτων επείγουσας ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, ψυχοκοινωνικής υποστήριξης και διανομής ανθρωπιστικού και λοιπού υλικού σε μετακινούμενους πληθυσμούς, μέσα από το πρίσμα και την ειδική εμπειρία των δράσεων που υλοποιούν οι Γιατροί του Κόσμου και που αναλύθηκαν διεξοδικά σε προηγούμενο κεφάλαιο. Στόχος του κεφαλαίου αυτού είναι να αποτυπωθεί μία συνολική εικόνα του κόστους που περιλαμβάνουν τέτοιου είδους παρεμβάσεις.

Οι κατηγορίες δαπανών που καταγράφονται κάτωθι αφορούν σε: δαπάνες σύστασης ιατρικού κλιμακίου, δαπάνες ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και λειτουργίας κλιμακίου και δαπάνες ανθρωπιστικού υλικού.

4.2 Δαπάνες σύστασης ιατρικού κλιμακίου

Στον ακόλουθο πίνακα περιγράφονται οι δαπάνες σύστασης ιατρικού κλιμακίου σε σημείο εισόδου. Οι δαπάνες συγκεντρώθηκαν βάση των δημοσιευμένων τευχών δημοπράτησης προμηθειών της Οργάνωσης «Γιατροί του Κόσμου – Ελληνική Αντιπροσωπεία», κατά το έτος 2014, όπου άρχισαν να υλοποιούνται οι δράσεις παροχής ανθρωπιστικής βοήθειας με ιατρικό και ψυχοκοινωνικό κλιμάκιο μέσα στα Κέντρα Πρώτης Υποδοχής (ΚΕΠΥ).

Πίνακας 4.2: Δαπάνες σύστασης ιατρικού κλιμακίου

A/A	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟ ΜΕΣΟΣΤΑΘΜΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ ΜΟΝΑΔΑΣ	ΤΕΜΑΧΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ
1	ΣΥΣΚΕΥΗ ΥΠΕΡΗΧΩΝ	6.500,00 €	1	6.500,00 €
2	ΚΑΡΔΙΟΓΡΑΦΟΣ	1.700,00 €	1	1.700,00 €
3	DEFIBRILATOR AUTOMATIC	350,00 €	1	350,00 €
4	ΙΑΤΡΙΚΟ ΕΞΕΤΑΣΤΗΡΙΟ	250,00 €	1	250,00 €

A/A	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟ ΜΕΣΟΣΤΑΘΜΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ ΜΟΝΑΔΑΣ	ΤΕΜΑΧΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ
5	ΩΤΟΣΚΟΠΙΟ	250,00 €	1	250,00 €
6	ΣΦΥΓΜΟΜΑΝΟΜΕΤΡΟ	100,00 €	2	200,00 €
7	ΝΕΦΕΛΟΠΟΙΗΤΗΣ	200,00 €	1	200,00 €
8	ΜΕΤΡΗΤΗΣ ΓΛΥΚΟΖΗΣ	80,00 €	2	160,00 €
9	AMBU + MASK	90,00 €	1	90,00 €
10	ΤΣΑΝΤΣΑ ΕΠΕΙΓΩΝΤΩΝ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΩΝ	2.000,00 €	1	2.000,00 €
11	OXYGEN BOTTLE 10LT WITH ROOMETER	500,00 €	1	500,00 €
12	FOLDING SCREENS - 3 FOLD	200,00 €	1	200,00 €
13	MEDICAL LIGHT PANEL FOR X/R	200,00 €	1	200,00 €
14	MEDICAL TROLLEY	200,00 €	1	200,00 €
15	ΟΞΥΜΕΤΡΟ	150,00 €	1	150,00 €
16	STERILIZATOR DRY OVEN	2.000,00 €	1	2.000,00 €
17	SET SURGICAL INSTRUMENTS	200,00 €	1	200,00 €
18	CABINETS	250,00 €	2	500,00 €
19	MEDICAL STRETCHER PORTABLE	2.000,00 €	1	2.000,00 €
20	EXAMINATION HALOGEN LAMPS	600,00 €	1	600,00 €
21	PHOTOCOPY MACHINES	300,00 €	1	300,00 €
22	WHEELCHAIR WITH RECLINING BACKREST	420,00 €	1	420,00 €
23	OFFICE FURNITURE	150,00 €	3	450,00 €
24	LAPTOP	1.000,00 €	3	3.000,00 €
25	PRINTERS	300,00 €	1	300,00 €
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΑΡΞΗΣ ΣΥΣΤΑΣΗΣ ΙΑΤΡΙΚΟΥ ΚΛΙΜΑΚΙΟΥ				22.720,00 €

Πηγή: Ιδία σύνταξη, 2016

4.3 Δαπάνες ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και λειτουργίας κλιμακίου

Στον ακόλουθο πίνακα περιγράφονται οι δαπάνες ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και λειτουργίας κλιμακίου σε σημείο εισόδου. Οι δαπάνες συγκεντρώθηκαν βάση των δημοσιευμένων τευχών δημοπράτησης προμηθειών της Οργάνωσης «Γιατροί του Κόσμου – Ελληνική Αντιπροσωπεία», κατά το έτος 2014, όπου άρχισαν να υλοποιούνται οι δράσεις παροχής ανθρωπιστικής βοήθειας με ιατρικό και ψυχοκοινωνικό κλιμάκιο μέσα στα Κέντρα Πρώτης Υποδοχής (ΚΕΠΥ).

Πίνακας 4.3: Δαπάνες λειτουργίας ιατρικού κλιμακίου

Α/Α	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΕΙΔΟΣ	ΚΟΣΤΟΣ ΜΟΝΑΔΑΣ	ΤΕΜΑΧΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ
1	ΦΑΡΜΑΚΑ	ΑΠΟΚΟΠΗ	40.000,00 €	1	40.000,00 €
2	ΓΡΑΦΙΚΗ ΥΛΗ	ΑΠΟΚΟΠΗ	10.000,00 €	1	10.000,00 €
3	ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΦΥΛΛΑΔΙΟ	ΤΕΜΑΧΙΟ	5,00 €	1.000,00	5.000,00 €
4	ΙΑΤΡΙΚΑ ΤΕΣΤ	ΤΕΜΑΧΙΟ	5,00 €	1.000,00	5.000,00 €
5	ΙΑΤΡΙΚΑ ΑΝΑΛΩΣΙΜΑ	ΑΠΟΚΟΠΗ	40.000,00 €	1	40.000,00 €
6	ΑΠΟΛΥΜΑΝΤΙΚΟ	ΤΕΜΑΧΙΟ	8,00 €	1.000,00	8.000,00 €
7	ΔΑΠΑΝΕΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ (7 ΑΤΟΜΑ)	ΜΕΣΟΣΤΑΘΜΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΜΗΝΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	1.200,00 €	84	100.800,00 €
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΛΩΣΙΜΑ ΕΤΟΥΣ					208.800,00 €

Πηγή: Ιδία σύνταξη, 2016

Σημειώνεται ότι οι δαπάνες προσωπικού αφορούν στο μηνιαίο κόστος, μεσοσταθμικά υπολογιζόμενο, για το απασχολούμενο προσωπικό, το οποίο περιλαμβάνει δύο (2)

ιατρούς, δύο (2) νοσηλευτές, έναν (1) κοινωνικό λειτουργό, έναν (1) ψυχολόγο και έναν (1) διερμηνέα, σύνολο επτά (7) απασχολούμενοι για χρονικό διάστημα δώδεκα (12) μηνών. Τα ποσά έχουν υπολογιστεί βάση των προσκλήσεων ενδιαφέροντος για την πρόσληψη προσωπικού που είχαν αναρτηθεί στην επίσημη ιστοσελίδα της Οργάνωσης «Γιατροί του Κόσμου – Ελληνική Αντιπροσωπεία».

4.4 Δαπάνες ανθρωπιστικού υλικού

Στον ακόλουθο πίνακα περιγράφονται οι δαπάνες ανθρωπιστικού υλικού που διατίθεται σε εξυπηρετούμενους σε σημείο εισόδου. Οι δαπάνες συγκεντρώθηκαν βάση των δημοσιευμένων τευχών δημοπράτησης προμηθειών της Οργάνωσης «Γιατροί του Κόσμου – Ελληνική Αντιπροσωπεία», κατά το έτος 2014, όπου άρχισαν να υλοποιούνται οι δράσεις παροχής ανθρωπιστικής βοήθειας με ιατρικό και ψυχοκοινωνικό κλιμάκιο μέσα στα Κέντρα Πρώτης Υποδοχής (ΚΕΠΥ).

Πίνακας 4.4: Δαπάνες ανθρωπιστικού υλικού

Α/Α	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΕΙΔΟΣ	ΚΟΣΤΟΣ ΜΟΝΑΔΑΣ	ΤΕΜΑΧΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ
1	ΕΙΔΗ ΑΤΟΜΙΚΗΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ	ΤΕΜΑΧΙΟ	30.000,00 €	1	30.000,00 €
2	ΒΡΕΦΙΚΑ ΓΑΛΑΤΑ ΚΑΙ ΚΡΕΜΕΣ	ΤΕΜΑΧΙΟ	20,00 €	300	6.000,00 €
3	ΙΜΑΤΙΣΜΟΣ	ΤΕΜΑΧΙΟ	10,00 €	1.500,00	15.000,00 €
4	ΚΟΥΒΕΡΤΕΣ	ΤΕΜΑΧΙΟ	25,00 €	1.000,00	25.000,00 €
5	ΟΔΟΝΤΟΒΟΥΡΤΕΣ	ΤΕΜΑΧΙΟ	1,00 €	7.000,00	7.000,00 €
6	ΟΔΟΝΤΟΠΑΣΤΕΣ	ΤΕΜΑΧΙΟ	1,50 €	7.000,00	10.500,00 €
7	ΣΑΠΟΥΝΙ	ΤΕΜΑΧΙΟ	1,00 €	7.000,00	7.000,00 €
8	ΣΑΜΠΟΥΑΝ	ΤΕΜΑΧΙΟ	2,00 €	7.000,00	14.000,00 €
9	ΠΑΙΔΙΚΟ ΣΑΜΠΟΥΑΝ	ΤΕΜΑΧΙΟ	4,00 €	500	2.000,00 €
10	ΠΕΤΣΕΤΕΣ	ΤΕΜΑΧΙΟ	4,00 €	2.000,00	8.000,00 €
11	ΠΑΝΕΣ	ΤΕΜΑΧΙΟ	10,00 €	300	3.000,00 €
12	ΣΕΡΒΙΕΤΕΣ	ΤΕΜΑΧΙΟ	5,00 €	1.000,00	5.000,00 €
13	ΧΑΡΤΙ ΥΓΕΙΑΣ	ΤΕΜΑΧΙΟ	3,00 €	3.000,00	9.000,00 €
14	ΠΑΠΟΥΤΣΙΑ	ΤΕΜΑΧΙΟ	15,00 €	1.000,00	15.000,00 €

Α/Α	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΕΙΔΟΣ	ΚΟΣΤΟΣ ΜΟΝΑΔΑΣ	ΤΕΜΑΧΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ
15	ΥΠΝΟΣΑΚΟΙ	ΤΕΜΑΧΙΟ	25,00 €	240	6.000,00 €
16	ΛΟΙΠΑ ΚΟΣΤΗ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ	ΑΠΟΚΟΠΗ	20.000,00 €	1	20.000,00 €
17	ΜΕΤΑΦΟΡΙΚΑ ΥΛΙΚΟΥ	ΑΠΟΚΟΠΗ	5.000,00 €	1	5.000,00 €
18	ΑΠΡΟΒΛΕΠΤΑ ΕΞΟΔΑ	ΑΠΟΚΟΠΗ	16.800,00 €	1	16.800,00 €
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ 1^{ου} ΕΤΟΥΣ					204.300,00 €

Πηγή: Ιδία σύνταξη, 2016

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να σημειωθεί ότι τα ανωτέρω κόστη είναι συνεχώς μεταβαλλόμενα, βάση των μεταναστευτικών ροών. Συνεπώς, η αυξητική τάση των ροών κατά το 2015 προκαλεί αυξητική δυναμική και στις κατηγορίες δαπανών που αφορούν ειδικά σε ιατρικά αναλώσιμα, φάρμακα και ανθρωπιστικό υλικό.

4.5 Σχολιασμός

Με βάση τα ανωτέρω συμπεραίνουμε ότι σε χρονικό ορίζοντα ενός έτους, υπολογιζόμενες με μεσοσταθμικά κόστη, οι δαπάνες λειτουργίας ενός σημείου πρώτης εισόδου μέσα σε ιατρικό κλιμάκιο ελέγχου, διαμορφώνονται ως ακολούθως:

Πίνακας 4.5: Συγκεντρωτικές κατηγορίες δαπανών

Α/Α	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΑΠΑΝΗΣ	ΚΟΣΤΟΣ
1	Δαπάνες σύστασης	22.720,00 €
2	Δαπάνες λειτουργίας	208.800,00 €
3	Δαπάνες ανθρωπιστικού υλικού	204.300,00 €
Γενικό Σύνολο 1 ^{ου} 12μήνου, για 6.710 ωφελούμενους		435.820,00 €
Μεσοσταθμικό κόστος ανά ωφελούμενο Λέσβου: 435.820,00 € / 6.710 ωφελούμενους, ήτοι 64,95 € ανά ωφελούμενο.		
Α/Α	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΑΠΑΝΗΣ	ΚΟΣΤΟΣ
1	Δαπάνες σύστασης	0,00 €
2	Δαπάνες λειτουργίας	208.800,00 €

3	Δαπάνες ανθρωπιστικού υλικού	927.522,00 €
Γενικό Σύνολο 2 ^{ου} 12μήνου, για 30.522 ωφελούμενους		1.136.322,00 €
Μεσοσταθμικό κόστος ανά ωφελούμενο Λέσβου: 1.136.322,00 € / 30.522 ωφελούμενους, ήτοι 37,22 € ανά ωφελούμενο.		

Πηγή: Ιδία σύνταξη, 2016

Στις δαπάνες λειτουργίας συμπεριλαμβάνονται τα κόστη ανθρώπινου δυναμικού απασχολούμενου στο ιατρικό κλιμάκιο, ενώ η αυξητική δαπάνη του ανθρωπιστικού υλικού είναι άμεσα συνδεδεμένη με τις μεταναστευτικές ροές. Τέλος, κατά το 2^ο έτος οι δαπάνες σύστασης του ιατρικού κλιμακίου είναι μηδενικές, δεδομένου ότι πρόκειται για ιατρικό εξοπλισμό που αγοράστηκε μόνο μία φορά κατά την έναρξη λειτουργίας του κλιμακίου ανθρωπιστικής βοήθειας.

4.6 Σύνοψη

Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάστηκαν οι κατηγορίες δαπανών που αφορούν σε: δαπάνες σύστασης ιατρικού κλιμακίου, δαπάνες ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και λειτουργίας κλιμακίου και δαπάνες ανθρωπιστικού υλικού, με στόχο την αποτύπωση του συνολικού κόστους μίας δομής ιατρικού ελέγχου σε σημείο πρώτης εισόδου. Οι εκτιμήσεις βασίστηκαν σε μεσοσταθμικά κόστη των αναφερόμενων υπο-κατηγοριών δαπανών και τονίζεται ότι είναι άμεσα συνδεδεμένες με το πλήθος των μεταναστευτικών ροών. Οποιαδήποτε διακύμανση στις μεταναστευτικές ροές προκαλεί την ανάλογη διακύμανση στα κόστη ιατρικών αναλωσίμων και ανθρωπιστικού υλικού. Στο κεφάλαιο που ακολουθεί γίνεται μία ανάλυση του μέσου μοναδιαίου κόστους ανά μονάδα ωφελούμενου πληθυσμού. Σκοπός είναι η απεικόνιση του κόστους ανθρωπιστικής βοήθειας στα σημεία αναφοράς της μελέτης πεδίου, με στόχο την βέλτιστη αποτύπωση των δαπανών ανθρωπιστικής βοήθειας στους μετακινούμενους πληθυσμούς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: Ανάλυση Κόστους Ανθρωπιστικής Βοήθειας

5.1 Εισαγωγή

Στο παρόν κεφάλαιο θα μελετήσουμε το κόστος ανθρωπιστικής συνδρομής σε δύο περιόδους διότι στις ανθρωπιστικές αποστολές σημαντικός παράγοντας είναι ο χρόνος. Έτσι διακρίνουμε δύο περιόδους: τη βραχυχρόνια και τη μακροχρόνια. Οι δαπάνες συγκεντρώθηκαν βάση των δημοσιευμένων τευχών δημοπράτησης προμηθειών της Οργάνωσης «Γιατροί του Κόσμου – Ελληνική Αντιπροσωπεία», κατά το έτος 2014, όπου άρχισαν να υλοποιούνται οι δράσεις παροχής ανθρωπιστικής βοήθειας με ιατρικό και ψυχοκοινωνικό κλιμάκιο μέσα στα Κέντρα Πρώτης Υποδοχής (ΚΕΠΥ).

Βραχυχρόνια περίοδος είναι το χρονικό διάστημα μέσα στο οποίο η ανθρωπιστική αποστολή δεν μπορεί να μεταβάλει την ποσότητα ενός ή περισσοτέρων από τους συντελεστές που χρησιμοποιεί. Δηλαδή, στην περίοδο αυτή άλλοι συντελεστές είναι σταθεροί και άλλοι μεταβλητοί. Σταθεροί συντελεστές είναι αυτοί που η ποσότητα τους δεν μπορεί να μεταβληθεί στη βραχυχρόνια περίοδο και είναι συνήθως, αλλά όχι απαραίτητα, ο ιατρικός εξοπλισμός και γενικά ο κεφαλαιουχικός εξοπλισμός. Μεταβλητοί συντελεστές είναι αυτοί που η ποσότητα τους μπορεί να αυξημειωθεί όπως η εργασία, τα ιατρικά αναλώσιμα, τα ανθρωπιστικά είδη, το φαρμακευτικό υλικό.

Μακροχρόνια περίοδος είναι το χρονικό διάστημα, μέσα στο οποίο η ανθρωπιστική αποστολή μπορεί να μεταβάλει τις ποσότητες όλων των παραγωγικών συντελεστών της. Όλοι οι συντελεστές επομένως είναι μεταβλητοί. Οι έννοιες της βραχυχρόνιας και της μακροχρόνιας περιόδου δεν αντιστοιχούν σε κάποια συγκεκριμένη ημερολογιακή περίοδο. Η διάκριση γίνεται με βάση τη δυνατότητα προσαρμοστικότητας των συντελεστών που χρησιμοποιεί η κάθε ανθρωπιστική αποστολή, και αυτό εξαρτάται κυρίως από το αντικείμενο και το μέγεθός της.

5.2 Το κόστος στη βραχυχρόνια περίοδο

Για την υλοποίηση μίας ανθρωπιστικής αποστολής, χρησιμοποιούνται παραγωγικοί συντελεστές. Για την απόκτηση αυτών απαιτείται η καταβολή δαπανών από τον φορέα υλοποίησης της ανθρωπιστικής αποστολής. Το ύψος των δαπανών αυτών

εξαρτάται από την ποσότητα και τις τιμές των παραγωγικών συντελεστών, οι οποίοι είναι άμεσα συνδεδεμένοι με το μέγεθος των μεταναστευτικών ροών.

Στη βραχυχρόνια περίοδο, στην οποία υπάρχουν σταθεροί και μεταβλητοί συντελεστές, το κόστος διαμορφώνεται από τις χρηματικές δαπάνες που καταβάλλονται και για τις δύο κατηγορίες συντελεστών. Ισχύει ο νόμος της φθίνουσας ή μη ανάλογης απόδοσης.³²

Οι δαπάνες που καταβάλλονται για τους μεταβλητούς συντελεστές, δηλαδή για αυτούς των οποίων η ποσότητα μεταβάλλεται καθώς μεταβάλλεται η ποσότητα του προσφερόμενου ανθρωπιστικού προϊόντος, αποτελούν το μεταβλητό κόστος (Variable Cost, VC). Τέτοιες είναι οι δαπάνες για ημερομίσθια, καύσιμα κ.α. Αντίθετα, σταθερό (Fixed Cost, FC) είναι το κόστος που δε μεταβάλλεται καθώς μεταβάλλεται η ποσότητα του προσφερόμενου ανθρωπιστικού προϊόντος και αφορά τις δαπάνες που καταβάλλονται για τους σταθερούς συντελεστές. Στην κατηγορία αυτή ανήκουν οι δαπάνες για τον ιατρικό εξοπλισμό, τη διαμόρφωση των χώρων εξέτασης, κλπ.

Το άθροισμα του μεταβλητού και του σταθερού κόστους είναι το συνολικό (Total Cost, TC) βραχυχρόνιο κόστος, στην περίπτωσή μας, μίας ανθρωπιστικής αποστολής.

$$\begin{aligned}\text{Συνολικό κόστος} &= \text{Σταθερό κόστος} + \text{Μεταβλητό κόστος} \\ \text{TC} &= \text{FC} + \text{VC}\end{aligned}$$

Για τις ανάγκες της παρούσης ανάλυσης, προσδιορίζεται ως ακολούθως:

$$\begin{aligned}\text{Συνολικό κόστος 1}^{\text{ο}} \text{ έτους} &= (22.720,00 \text{ €} + 208.800,00 \text{ €}) + 204.300,00 \text{ €, ήτοι} \\ &435.820,00 \text{ €}\end{aligned}$$

$$\begin{aligned}\text{Συνολικό κόστος 2}^{\text{ο}} \text{ έτους} &= 208.800,00 \text{ €} + 927.522,00 \text{ €, ήτοι} \\ &1.136.322,00 \text{ €}\end{aligned}$$

³² Ο νόμος της φθίνουσας ή μη ανάλογης απόδοσης ισχύει μόνο στη βραχυχρόνια περίοδο, όπου υπάρχει ένας τουλάχιστον σταθερός παραγωγικός συντελεστής και δηλώνει ότι υπάρχει ένα σημείο μέχρι το οποίο η διαδοχική προσθήκη ίσων μονάδων του μεταβλητού συντελεστή δίνει συνεχώς μεγαλύτερες αυξήσεις στο συνολικό προϊόν. Πέρα από το σημείο αυτό κάθε διαδοχική ίση αύξηση του μεταβλητού συντελεστή θα δίνει όλο και μικρότερες αυξήσεις στο συνολικό προϊόν, δηλαδή, το οριακό προϊόν του μεταβλητού συντελεστή αρχικά αυξάνεται και μετά μειώνεται.

Η αύξηση στο συνολικό κόστος που παρατηρείται κατά το 2^ο έτος έχει άμεση σύνδεση με το ανθρωπιστικό υλικό που διατέθηκε για τις υπερβολικά αυξημένες μεταναστευτικές ροές σε σχέση με το 1^ο έτος.

5.3 Μέσο κόστος

Μέσο κόστος είναι η έκφραση της συνάρτησης του κόστους, όταν αφορά το κατά μονάδα ανθρωπιστικού προϊόντος κόστος. Το μέσο κόστος είναι ο λόγος του κόστους προς την αντίστοιχη ποσότητα ανθρωπιστικού προϊόντος. Υπάρχουν τρία είδη βραχυχρόνιου μέσου κόστους: Μέσο σταθερό κόστος (Average Fixed Cost, AFC), μέσο μεταβλητό κόστος (Average Variable Cost, AVC) και μέσο συνολικό κόστος (Average Total Cost, ATC). Οι τύποι των αντίστοιχων μεγεθών είναι:

$$\begin{aligned} \text{Μέσο σταθερό κόστος} &= \text{Σταθερό κόστος} / \text{Ποσότητα ανθρωπιστικού προϊόντος} \\ &\text{ή} \\ \text{AFC} &= \text{FC} / \text{Q} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{Μέσο μεταβλητό κόστος} &= \text{Μεταβλητό κόστος} / \text{Ποσότητα ανθρωπιστικού προϊόντος} \\ &\text{ή} \\ \text{AVC} &= \text{VC} / \text{Q} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{Μέσο συνολικό κόστος} &= \text{Συνολικό κόστος} / \text{Ποσότητα ανθρωπιστικού προϊόντος} \\ &\text{ή} \\ \text{ATC} &= \text{TC} / \text{Q} \end{aligned}$$

Το μέσο συνολικό κόστος, που πολλές φορές λέγεται απλώς και Μέσο κόστος, προκύπτει και ως άθροισμα:

$$\text{ATC} = \text{AFC} + \text{AVC}$$

Για τις ανάγκες της παρούσης ανάλυσης, προσδιορίζεται ως ακολούθως:

**Μέσο συνολικό κόστος 1^ο έτους = 435.820,00 € / 6.710 ωφελούμενους, ήτοι
64,95 € ανά ωφελούμενο Λέσβου.**

**Μέσο συνολικό κόστος 2^ο έτους = 1.136.322,00 € / 30.522 ωφελούμενους, ήτοι
37,22 € ανά ωφελούμενο Λέσβου.**

5.4 Οριακό κόστος

Το οριακό κόστος δείχνει το ρυθμό με τον οποίο μεταβάλλεται το συνολικό κόστος, όταν μεταβάλλεται το ανθρωπιστικό προϊόν κατά μία μονάδα. Το οριακό κόστος (Marginal Cost, MC) είναι ο λόγος της μεταβολής του συνολικού κόστους προς τη μεταβολή του προϊόντος.

$$\begin{aligned} \text{Οριακό κόστος} &= \text{Μεταβολή συνολικού κόστους} / \text{Μεταβολή ανθρωπιστικού} \\ &\quad \text{προϊόντος} \\ &\quad \text{ή} \\ \text{MC} &= \Delta(\text{TC}) / \Delta Q \end{aligned}$$

Και επειδή στη μεταβολή του συνολικού κόστους συμμετέχει μόνο το μεταβλητό κόστος, ενώ το σταθερό δεν μεταβάλλεται:

$$\begin{aligned} \text{Οριακό κόστος} &= \text{Μεταβολή μεταβλητού κόστους} / \text{Μεταβολή ανθρωπιστικού} \\ &\quad \text{προϊόντος} \\ &\quad \text{ή} \\ \text{MC} &= \Delta(\text{VC}) / \Delta Q \end{aligned}$$

Για τις ανάγκες της παρούσας ανάλυσης, προσδιορίζεται ως ακολούθως:

$$\begin{aligned} \text{Οριακό κόστος} &= (\text{Μεταβλητό κόστος 2^ο έτους} - \text{Μεταβλητό κόστος 1^ο έτους}) / \\ &\quad (\text{Μεταβολή ανθρωπιστικού προϊόντος 2^ο έτους} - \text{Μεταβολή ανθρωπιστικού} \\ &\quad \text{προϊόντος 1^ο έτους}), \text{ ήτοι} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{Οριακό κόστος} &= (927.522,00 \text{ €} - 204.300,00 \text{ €}) / (30.522 - 6.710) = 723.222,00 \text{ €} / \\ &\quad 23.812 = 30,37 \text{ €} \end{aligned}$$

Το οριακό κόστος είναι σημαντικό μέγεθος για μια ανθρωπιστική αποστολή, γιατί η απόφαση του φορέα υλοποίησης για αύξηση του ανθρωπιστικού προϊόντος κατά μία μονάδα θα πρέπει να γίνει έπειτα από σύγκριση του κόστους αυτής της μονάδας, που είναι το οριακό κόστος. Πρέπει να σημειωθεί ότι το οριακό κόστος δεν είναι το κόστος της συγκεκριμένης μονάδας ανθρωπιστικού προϊόντος, αλλά η μεταβολή του συνολικού ανθρωπιστικού προϊόντος, η οποία προκάλεσε μεταβολή στις αναλογίες σταθερών και μεταβλητών συντελεστών.

5.5 Το κόστος στη μακροχρόνια περίοδο

Η μακροχρόνια περίοδος αναφέρεται σε μία περίοδο στην οποία η ανθρωπιστική αποστολή μπορεί να μεταβάλλει τις ποσότητες όλων των συντελεστών κόστους. Υπάρχει η δυνατότητα εκ μέρους του φορέα υλοποίησης να αυξήσει την ανθρωπιστική του δυναμική με νέες δομές, εξοπλισμό, καθώς και να αυξήσει τις ποσότητες όλων των υπόλοιπων συντελεστών κόστους. Επομένως σε αυτή την περίοδο δεν υπάρχουν περιορισμοί. Δεν υπάρχει σταθερό κόστος, αφού δεν υπάρχουν σταθεροί συντελεστές. Υπάρχει μόνο το Συνολικό Μακροχρόνιο Κόστος, το Μέσο Μακροχρόνιο Κόστος και το Οριακό Μακροχρόνιο Κόστος.

Η ανάλυση που εξετάζει το κόστος στην μακροχρόνια περίοδο περιλαμβάνει ορισμένα βασικά γνωρίσματα του κόστους σε αυτήν την περίοδο. Όσο ο φορέας υλοποίησης μεγαλώνει το μέγεθος της ανθρωπιστικής του αποστολής προσθέτοντας νέους συντελεστές, το μέσο μακροχρόνιο κόστος μειώνεται. Το ίδιο συμβαίνει και με το οριακό κόστος. Καθώς, όμως, η ανθρωπιστική αποστολή συνεχίζει να μεγαλώνει, θα φτάσει σε ένα μέγεθος που το μέσο και το οριακό μακροχρόνιο κόστος θα αυξηθούν. Στη μακροχρόνια περίοδο δεν ισχύει ο νόμος της φθίνουσας ή μη ανάλογης απόδοσης, γιατί δεν υπάρχουν σταθεροί συντελεστές.

Ο ρυθμός με τον οποίο μειώνεται και στη συνέχεια αυξάνεται το μέσο κόστος στη μακροχρόνια περίοδο φυσικά διαφέρει μεταξύ των ανθρωπιστικών αποστολών και εξαρτάται από το αντικείμενο, το μέγεθος, την οργάνωση και το περιβάλλον στο οποίο υλοποιούνται.

5.6 Σύνοψη

Στο παρόν κεφάλαιο παρατέθηκε μία ανάλυση των διαφόρων ειδών κόστους μίας ανθρωπιστικής αποστολής, βασισμένοι πάντα στις κατηγορίες και μεγέθη δαπανών

του προηγούμενου κεφαλαίου, με βάση τις πραγματικές υλοποιηθείσες δαπάνες της ανθρωπιστικής αποστολής των Γιατρών του Κόσμου στη Λέσβο, για τη διετία 2014 – 2015. Με βασικό άξονα τον υπολογισμό του σταθερού και του μεταβλητού κόστους, μέσω της έρευνας πεδίου στη Λέσβο, εκπονήθηκαν οι οικονομικές φόρμουλες υπολογισμού τους, καθώς και ο υπολογισμός του οριακού κόστους της εν λόγω ανθρωπιστικής αποστολής.

Το οριακό κόστος είναι σημαντικό μέγεθος για μια ανθρωπιστική αποστολή, γιατί η απόφασή του φορέα υλοποίησης για αύξηση του ανθρωπιστικού προϊόντος κατά μία μονάδα θα πρέπει να γίνει έπειτα από σύγκριση του κόστους αυτής της μονάδας, που είναι το οριακό κόστος. Πρέπει να σημειωθεί ότι το οριακό κόστος δεν είναι το κόστος της συγκεκριμένης μονάδας ανθρωπιστικού προϊόντος, αλλά η μεταβολή του συνολικού ανθρωπιστικού προϊόντος, η οποία προκάλεσε μεταβολή στις αναλογίες σταθερών και μεταβλητών συντελεστών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: Συμπεράσματα & Προτάσεις Διαμόρφωσης Πολιτικών

6.1 Εισαγωγή

Η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες έθεσε υπόψη της ελληνικής Κυβέρνησης μια σειρά συστάσεων προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι προκλήσεις στο σύστημα ασύλου και το περιβάλλον προστασίας – πολλές από τις οποίες έχουν εντοπισθεί στη έκθεση με τίτλο «*Παρατηρήσεις της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες σχετικά με την παρούσα κατάσταση του ασύλου στην Ελλάδα*», που καλύπτει την περίοδο μέχρι τον Δεκέμβριο του 2014 ³³.

Στο παρόν κεφάλαιο γίνεται μία αναφορά στα βασικότερα σημεία των προτάσεων αναμόρφωσης και αναδιάρθρωσης των υφιστάμενων πολιτικών στο φλέγον ζήτημα του μεταναστευτικού.

6.2 Διαμόρφωση πολιτικών στην Ελλάδα

Παρατίθενται οι βασικές πολιτικές προτάσεις για την αναμόρφωση των μεταναστευτικών πολιτικών στον ελλαδικό χώρο.

6.2.1 Διαχείριση συνόρων και πρόσβαση στην ελληνική επικράτεια

1. Υιοθέτηση εσωτερικών κανόνων και σχεδίου δράσης για τις διαδικασίες στα σύνορα από τα δύο αρμόδια Υπουργεία ³⁴, που θα διασφαλίζουν τον πλήρη σεβασμό στα διεθνή, ευρωπαϊκά και εθνικά πρότυπα που αφορούν στην προστασία της ανθρώπινης ζωής και αξιοπρέπειας, στο σεβασμό της αρχής της μη επαναπροώθησης των προσώπων που χρήζουν, ή μπορεί να χρήζουν, διεθνούς προστασίας, και στην καταγραφή όλων των παράτυπα εισερχομένων ³⁵.

³³ Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, *Παρατηρήσεις σχετικά με την παρούσα κατάσταση του ασύλου στην Ελλάδα*, Ιανουάριος 2015

³⁴ Ενίσχυση της ικανότητας έρευνας και διάσωσης στη θάλασσα του Λιμενικού Σώματος μέσω της αύξησης των ανθρώπινων πόρων και των επιχειρησιακών μέσων.

³⁵ Υπουργείο Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης/ Αναπληρωτές Υπουργοί με χαρτοφυλάκιο την Προστασία του Πολίτη και τη Μεταναστευτική Πολιτική, και Υπουργείο Οικονομίας, Υποδομών, Ναυτιλίας και Τουρισμού / Αναπληρωτής Υπουργός Ναυτιλίας.

2. Διασφάλιση της μη πραγματοποίησης άτυπων αναγκαστικών επιστροφών των προσώπων που διασχίζουν παράτυπα τα σύνορα ³⁶.
3. Διεξαγωγή αποτελεσματικών και ανεξάρτητων ερευνών αναφορικά με ισχυρισμούς που έχουν καταγραφεί για άτυπες αναγκαστικές επιστροφές στα χερσαία και θαλάσσια σύνορα και δέουσα ενημέρωση όλων τους ενδιαφερόμενων για την έκβαση των ερευνών, καθώς και υλοποίηση διορθωτικών μέτρων.
4. Θέσπιση δυνατότητας επιτήρησης, στο πεδίο των συνόρων, εντός της Ελληνικής Αστυνομίας και του Λιμενικού Σώματος, για τον αποτελεσματικό έλεγχο της συμμόρφωσης με τα διεθνή, ευρωπαϊκά και εθνικά πρότυπα.
5. Αύξηση των διαθέσιμων ανθρώπινων πόρων και της ικανότητας των τοπικών Λιμενικών και Αστυνομικών Αρχών να δέχονται και να διαχειρίζονται νεοεισερχόμενους και να παρέχουν αρχική υποστήριξη, συμπεριλαμβανομένων ειδών υγιεινής, ρουχισμό και εξοπλισμό πρώτων βοηθειών, και άμεση βελτίωση των υλικών συνθηκών στους χώρους προσωρινής κράτησης.
6. Θέσπιση επιχειρησιακών κατευθυντήριων οδηγιών για τον εντοπισμό και τη διαχείριση των ανθρώπινων σωμάτων που εντοπίζονται στη θάλασσα, θέσπιση διαδικασίας για την ενημέρωση των πλησιέστερων συγγενών, και διασφάλιση επαρκούς περίθαλψης των διασωθέντων.

6.2.2 Η Πρώτη Υποδοχή και διοικητική μεταχείριση

1. Επίσπευση της πλήρωσης όλων των θέσεων που προβλέπονται στην Υπηρεσία Πρώτης Υποδοχής (Κεντρική Υπηρεσία και Περιφερειακές δομές) με εξειδικευμένο προσωπικό, όπως ορίζεται στον Ν. 3907/2011.
2. Κατανομή των απαιτούμενων πόρων στα Κέντρα Πρώτης Υποδοχής και τις Κινητές Μονάδες έτσι ώστε να διασφαλιστεί ότι η αποτελεσματική διαχείριση, οι κατάλληλες υπηρεσίες και υλικές συνθήκες παρέχονται σε όλους τους νεοεισερχόμενους, όπως ορίζεται στον Ν. 3907/2011, και σύμφωνα με τα ισχύοντα ευρωπαϊκά πρότυπα. Οι εν λόγω συνθήκες πρέπει να περιλαμβάνουν ιατρική και ψυχοκοινωνική υποστήριξη, καθώς και ενημέρωση και υπηρεσίες διερμηνείας.

³⁶ *Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, Απρίλιος 2015.*

3. Ίδρυση Κέντρων Πρώτης Υποδοχής στα κύρια σημεία εισόδου, με ιδιαίτερη έμφαση στα νησιά του βορειοανατολικού Αιγαίου και τα Δωδεκάνησα, και άμεση έναρξη λειτουργίας του Κέντρου Πρώτης Υποδοχής στη Λέσβο (Μόρια).
4. Περαιτέρω συστηματοποίηση Τυποποιημένων Διαδικασιών Λειτουργίας για το προσωπικό της Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής προκειμένου να διασφαλιστεί η παροχή τυποποιημένων και εναρμονισμένων υπηρεσιών στο πλαίσιο των διαδικασιών πρώτης υποδοχής.
5. Θέσπιση απαραίτητου κανονιστικού πλαισίου για τις παραπομπές από την Υπηρεσία Πρώτης Υποδοχής των ατόμων με ιδιαίτερες ανάγκες σε δομές φιλοξενίας.
6. Διερεύνηση της δυνατότητας πραγματοποίησης αναγκαίων προσαρμογών στα «κέντρα ταυτοποίησης» που διοικούνται από την αστυνομία, στη Σάμο και τη Χίο, έτσι ώστε να μπορέσουν να μετατραπούν σε Κέντρα Πρώτης Υποδοχής.
7. Κατάρτιση και υιοθέτηση ενός λεπτομερούς Σχεδίου Δράσης για τη διαχείριση και την υποδοχή μεικτών μεταναστευτικών ροών. Προσδιορισμός αρμοδιοτήτων κάθε φορέα αναφορικά με τα διαφορετικά στάδια της διαδικασίας, όπως: στέγαση, κάλυψη βασικών αναγκών, διαδικασίες ταυτοποίησης, χορήγηση εγγράφων, καθώς και μεταφορά των νεοαφιχθέντων σε άλλες τοποθεσίες.
8. Διασφάλιση ότι το λεπτομερές Σχέδιο Δράσης θα περιλαμβάνει επίσης ένα τμήμα έκτακτου σχεδιασμού για την αντιμετώπιση τυχόν μεγάλης και ξαφνικής αύξησης των αφίξεων που υπερβαίνει τα αναμενόμενα επίπεδα αφίξεων βάσει των τρεχουσών τάσεων.
9. Σχεδιασμός επαρκούς και τακτικής εκπαίδευσης για το προσωπικό της Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής και των εταίρων της, ακολουθώντας τις βέλτιστες πρακτικές άλλων Ευρωπαϊκών κρατών μελών που αντιμετωπίζουν παρόμοιες προκλήσεις.
10. Θέσπιση κοινών Τυποποιημένων Διαδικασιών Λειτουργίας μεταξύ της Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής και της Υπηρεσίας Ασύλου σχετικά με τη μεταχείριση των ατόμων που ζητούν άσυλο, ενώ τελούν υπό τις διαδικασίες πρώτης υποδοχής, με σκοπό να διασφαλιστεί ότι η περαιτέρω διοικητική κράτηση των αιτούντων άσυλο που έχουν μόλις αφιχθεί είναι εξαιρετική και όχι ο κανόνας.
11. Διασφάλιση εξατομικευμένης εξέτασης για κάθε έκδοση απόφασης απέλασης και κράτησης και έκδοση διαταγής εξάμηνης αναστολής απέλασης, όταν η

απομάκρυνση δεν είναι εφικτή (όπως προβλέπεται στο άρθρο 78 του Ν.3386/2005).

12. Εναρμόνιση του καθεστώτος και των δικαιωμάτων των υπηκόων τρίτων χωρών που τελούν υπό απέλαση (άρθρο 78 του Ν. 3386/2005) και εκείνων που βρίσκονται σε διαδικασίες επιστροφής (άρθρο 24 του Ν. 3907/2011), όταν η επιστροφή δεν είναι εφικτή, και τα άτομα αυτά παραμένουν στη χώρα με αναστολή της διαταγής απέλασης / απομάκρυνσης.

6.2.3 Πρόσβαση και ποιότητα της διαδικασίας ασύλου

Αύξηση της δυνατότητας καταγραφής και εξέτασης της Υπηρεσίας Ασύλου, προκειμένου να διασφαλιστεί η έγκαιρη πρόσβαση στην καταγραφή όλων των αιτούντων άσυλο, μεταξύ άλλων και με την πλήρωση όλων των κενών θέσεων της Υπηρεσίας Ασύλου και με τη δημιουργία επιπλέον θέσεων μέσω της τροποποίησης του Ν.3907/2011.

1. Όπως προβλέπεται, ίδρυση επιπλέον οκτώ Περιφερειακών Γραφείων Ασύλου (επί του παρόντος λειτουργούν μόνο πέντε) για τη διασφάλιση και τη βελτίωση της πρόσβασης για όλους όσους επιθυμούν να υποβάλουν αίτηση ασύλου και για την επιτάχυνση της καταγραφής και εξέτασης των αιτήσεων ασύλου που υποβάλλονται από κρατουμένους.
2. Διασφάλιση της άμεσης λειτουργίας του Περιφερειακού Γραφείου Ασύλου στη Θεσσαλονίκη.
3. Επανεξέταση της δομής και του Κανονισμού Λειτουργίας της Αρχής Προσφυγών και των Επιτροπών Προσφυγών, ούτως ώστε η εξουσία και οι αρμοδιότητες που ανατίθενται στον Διευθυντή και/ή στους Εισηγητές να μην πλήττουν στην πράξη την αρμοδιότητα των Επιτροπών και να παρέχουν ένα σύστημα αποτελεσματικής προσφυγής στους αιτούντες άσυλο.
4. Ενσωμάτωση των διατάξεων της Οδηγίας για τις Διαδικασίες Ασύλου (αναδιατύπωση) που δεν έχουν ακόμη ενσωματωθεί στην ελληνική νομοθεσία.
5. Θέσπιση ενός κρατικού συστήματος νομικής συνδρομής σε αιτούντες άσυλο, σύμφωνα με τις απαιτήσεις της Οδηγίας για τις Διαδικασίες Ασύλου.
6. Συνέχιση της παροχής πόρων για την επιτάχυνση της εξέτασης των συσσωρευμένων εκκρεμουσών προσφυγών από την «παλαιά» διαδικασία ασύλου («backlog») και τη διασφάλιση της διατήρησης ποιότητας στη λήψη αποφάσεων,

και ειδικότερα μέσω, α) της εύρεσης κοινής έδρας για τη φιλοξενία και των 20 Επιτροπών Προσφυγών, β) της ανάπτυξης ενός Σχεδίου Δράσης που θα περιλαμβάνει ποσοτικούς στόχους, χρονοδιαγράμματα, δείκτες και απαιτήσεις σε πόρους, και γ) της επικαιροποίησης της κατηγοριοποίησης των υποθέσεων που εκκρεμούν με στόχο την επιτάχυνση της έκδοσης αποφάσεων, όπου είναι δυνατό και σκόπιμο, π.χ. λήψη απόφασης από τα στοιχεία του φακέλου.

7. Ενίσχυση της ικανότητας επιχειρησιακής παρακολούθησης των διοικητικών διαδικασιών στη Διεύθυνση Αλλοδαπών Αττικής, ιδιαίτερα εκείνων που επηρεάζουν την εξέταση των συσσωρευμένων εκκρεμουσών προσφυγών («backlog») (επιδόσεις των προσκλήσεων σε συνέντευξη και των αποφάσεων διακοπής, ανανεώσεις των Δελτίων των αιτούντων άσυλο).
8. Δεδομένου ότι ορισμένα άτομα στα οποία είχε χορηγηθεί ανθρωπιστικό καθεστώς στο πλαίσιο της «παλαιάς» διαδικασίας ασύλου, ενδεχομένως να δικαιούνται καθεστώς επικουρικής προστασίας, διασφάλιση της ανανέωσης του καθεστώτος τους μέσω μιας εναρμονισμένης, δίκαιης και ταχείας διαδικασίας.
9. Ενοποίηση των αρμοδιοτήτων χορήγησης και ανανέωσης ανθρωπιστικού καθεστώτος υπό την ίδια διοικητική αρχή.
10. Επιτάχυνση της έκδοσης των αποφάσεων επί αιτήσεων ανανέωσης του καθεστώτος επικουρικής προστασίας που είχε χορηγηθεί στο πλαίσιο της «παλαιάς» διαδικασίας ασύλου από την αρμόδια αρχή του Υπουργείου Εσωτερικών (επί του παρόντος, από το Γενικό Γραμματέα Δημόσιας Τάξης). Μέχρι την επίλυση του ζητήματος, προτείνεται να παραταθούν οι λήξασες άδειες διαμονής και να επιστραφούν στους κατόχους τους.
11. Συμφωνία σε ένα χρονοδιάγραμμα για τη σταδιακή μεταφορά προς την Υπηρεσία Ασύλου των αιτήσεων ανανέωσης καθεστώτος διεθνούς προστασίας, για εκείνους που είχε χορηγηθεί καθεστώς στο πλαίσιο της «παλαιάς» διαδικασίας.

6.3 Διαμόρφωση διακρατικών και Ευρωπαϊκών πολιτικών

Παρουσιάζεται η αναμόρφωση των πολιτικών βάση προτάσεων της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ αναφορικά με τις διακρατικές και ευρωπαϊκές πολιτικές.

6.3.1 Υποδοχή των αιτούντων άσυλο

Για την εξασφάλιση εποπτείας και ανάληψης ενιαίας κρατικής ευθύνης, ενοποίηση των επί του παρόντος διασπασμένων αρμοδιοτήτων στον τομέα της υποδοχής (υπό το Υπουργείο Εργασίας και την Υπηρεσία Πρώτης Υποδοχής) υπό την καθολική ευθύνη και αρμοδιότητα μίας διοικητικής υπηρεσίας. Προτείνεται λοιπόν:

1. Αύξηση του αριθμού των θέσεων φιλοξενίας προκειμένου να αντιμετωπιστούν βασικές ανάγκες των αιτούντων άσυλο που δικαιούνται να εισαχθούν στο σύστημα υποδοχής. Δεδομένης της προγενέστερης δέσμευσης της ελληνικής κυβέρνησης να αυξήσει τη χωρητικότητα σε 2.500 θέσεις, η απαιτούμενη αύξηση θα πρέπει να ξεκινήσει χωρίς καθυστέρηση.
2. Κατάρτιση ενός «Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Υποδοχή των Αιτούντων Άσυλο» που να λαμβάνει υπόψη την πρόσφατα αναθεωρημένη Ευρωπαϊκή νομοθεσία, καθώς και τα πρότυπα που ορίζονται με τη σχετική νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Το Σχέδιο θα πρέπει να βασίζεται στις τρέχουσες υπάρχουσες θέσεις και τα κενά, στον πραγματικό αριθμό αιτήσεων, στους διαθέσιμους πόρους και εκείνους που απαιτούνται, στους εμπλεκόμενους φορείς, και θα πρέπει να καθορίζει δράσεις και δείκτες στο πλαίσιο ενός συγκεκριμένου χρονοδιαγράμματος.
3. Διασφάλιση ότι κέντρα υποδοχής και δομές θα λειτουργούν μόνο εάν πληρούν τις αναγκαίες προδιαγραφές, που περιλαμβάνουν πιστοποίηση και τυποποιημένες διαδικασίες λειτουργίας, έτσι ώστε να εξασφαλισθούν εναρμονισμένα ποιοτικά χαρακτηριστικά στις παρεχόμενες υπηρεσίες.
4. Ενσωμάτωση των διατάξεων της Οδηγίας για τις Συνθήκες Υποδοχής (αναδιατύπωση) που δεν έχουν ακόμη ενσωματωθεί στην ελληνική νομοθεσία.
5. Ανάπτυξη εθνικών πολιτικών υποδοχής για την εξασφάλιση της αποτελεσματικής άσκησης των κοινωνικών δικαιωμάτων των αιτούντων άσυλο (π.χ. πρόσβαση στην εκπαίδευση και στις υπηρεσίες πρόνοιας και υγείας, ανάπτυξη των γλωσσικών και επαγγελματικών δεξιοτήτων τους).
6. Οριστικοποίηση της υιοθέτησης του σχεδίου Προεδρικού Διατάγματος που αφορά στην έκδοση αδειών εργασίας για τους αιτούντες άσυλο.

6.3.2 Ασυνόδευτα και χωρισμένα από την οικογένεια παιδιά

Διασφάλιση επαρκούς προστασίας των ασυνόδευτων και χωρισμένων από την οικογένειά τους παιδιών μέσω ανάθεσης της αρμοδιότητας σε μία διοικητική υπηρεσία, με εξειδίκευση σε θέματα προστασίας του παιδιού, που θα είναι αρμόδιος για όλα τα σχετικά θέματα που τα αφορούν. Η εν λόγω υπηρεσία θα αξιολογεί την τρέχουσα κατάσταση, θα διασφαλίζει τον αποτελεσματικό συντονισμό και τη συνεργασία μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων φορέων και θα προτείνει κατάλληλα μέτρα για την προστασία των παιδιών με πλήρη σεβασμό των δικαιωμάτων τους. Προτείνεται λοιπόν:

1. Επέκταση της ισχύος της Υπουργικής Απόφασης για τη διαπίστωση της ηλικίας στο πλαίσιο των διαδικασιών πρώτης υποδοχής, και για διαδικασίες που σχετίζονται με ασυνόδευτα και χωρισμένα από την οικογένειά τους παιδιά και οι οποίες υλοποιούνται από άλλες αρμόδιες αρχές, όπως η Αστυνομία και η Υπηρεσία Ασύλου.
2. Δημιουργία ενός υποστηρικτικού μηχανισμού για τους Εισαγγελείς στην εκτέλεση του έργου τους ως προσωρινών επιτρόπων των ασυνόδευτων και χωρισμένων από την οικογένειά τους παιδιών, με στόχο τη διευκόλυνση της παροχής υπηρεσιών στα παιδιά αυτά.
3. Επιτάχυνση του έργου της Ομάδας Εργασίας του Υπουργείου Δικαιοσύνης με σκοπό να οριστικοποιηθούν συγκεκριμένες προτάσεις σχετικά με το θεσμό της επιτροπείας των ασυνόδευτων και χωρισμένων από την οικογένειά τους παιδιών.
4. Διασφάλιση καλύτερης πρόσβασης των ασυνόδευτων και χωρισμένων από την οικογένειά τους παιδιών στη διαδικασία ασύλου, ειδικότερα μέσω της ενίσχυσης των διαδικασιών μετακίνησης και συνοδείας.
5. Καθιέρωση μιας διαδικασίας για τον Προσδιορισμό του Βέλτιστου Συμφέροντος των ασυνόδευτων και χωρισμένων από την οικογένειά τους παιδιών, που να βασίζεται στην υποχρεωτική Αξιολόγηση του Βέλτιστου Συμφέροντος, έτσι ώστε να τύχουν αποτελεσματικής εφαρμογής οι διεθνείς, ευρωπαϊκές και εθνικές διατάξεις που επιβεβαιώνουν ότι το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού θα πρέπει να λαμβάνεται πρωτίστως υπόψη σε όλες τις ενέργειες που αφορούν τα παιδιά, είτε αυτές εκτελούνται από δημόσιους είτε από ιδιωτικούς φορείς.

6.3.3 Διοικητική κράτηση

Συνέχιση των προσπαθειών για τη μεταρρύθμιση της πολιτικής της κράτησης με βάση τις πρόσφατες και θετικές αλλαγές σε πρακτικές που σχετίζονται με την μεταχείριση των διοικητικών κρατουμένων στα προαναχωρησιακά κέντρα.

Προτείνεται λοιπόν:

1. Διασφάλιση ότι η κράτηση των αιτούντων άσυλο εφαρμόζεται μόνο εξαιρετικά, και στις περιπτώσεις που προβλέπονται από τον νόμο. Θα πρέπει να εφαρμόζεται για το ελάχιστο δυνατό χρονικό διάστημα, και μόνο μετά την εξάντληση εφαρμογής εναλλακτικών της κράτησης μέτρων. Κατάλληλος εντοπισμός και αξιολόγηση των αναγκών θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι τα άτομα που ζητούν άσυλο «καλή τη πίστη» (*bona fide*) δεν κρατούνται αδικώς. Η κράτηση των παιδιών θα πρέπει να αποφεύγεται. Οι Κατευθυντήριες Οδηγίες της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες για την κράτηση των αιτούντων άσυλο μπορούν να αποτελέσουν κείμενο αναφοράς.
2. Άμεση καταγραφή και εξέταση των αιτήσεων ασύλου ατόμων που βρίσκονται σε προαναχωρησιακά κέντρα ώστε να περιοριστεί η αδικαιολόγητη κράτηση.
3. Επανεξέταση, στο νόμο αλλά και στην πράξη, του ανώτατου χρονικού ορίου όπου ένας αιτών άσυλο μπορεί να τελεί σε διοικητική κράτηση, για την αποφυγή της αυθαίρετης κράτησης.
4. Επανεξέταση των αποφάσεων κράτησης σε αιτούντες άσυλο ως προς την αναγκαιότητά τους μέχρι το πέρας 24 έως 48 ωρών από την επιβολή τους, και στη συνέχεια σε εβδομαδιαία και μηνιαία βάση έως ότου εξαντληθεί η μέγιστη διάρκεια κράτησης.
5. Παροχή ενημέρωσης σε αιτούντες άσυλο που βρίσκονται σε κράτηση και πρόσβαση σε υπηρεσίες συμβουλευτικής και νομικής συνδρομής. Διασφάλιση ουσιαστικής επανεξέτασης της νομιμότητας της κράτησης μέσω της ενίσχυσης των αρμόδιων δικαστηρίων σε πόρους και τεχνογνωσία.
6. Διασφάλιση ότι η επιβολή της διοικητικής κράτησης για την εκτέλεση απελάσεων/επιστροφών υπόκειται σε εξατομικευμένη αξιολόγηση και αιτιολόγηση των λόγων και της διάρκειάς της, λαμβάνοντας υπόψη εάν είναι πρόσφορο και αναγκαίο μέτρο για την εκτέλεση της επιστροφής, και εάν μπορούν να εφαρμοστούν εναλλακτικά της κράτησης μέτρα.

7. Ανάκληση της Υπουργικής Απόφασης που κάνει δεκτή τη Γνωμοδότηση του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους (αρ. 44/2014) τουλάχιστον κατά το μέρος που αποκλίνει από την ευρωπαϊκή νομοθεσία, και ειδικότερα την παράταση της διοικητικής κράτησης σε προαναχωρησιακά κέντρα πέραν του 18μηνου.
8. Διακοπή της διοικητικής κράτησης για πρόσωπα για τα οποία η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες έχει εκδώσει θέσεις για τη μη επιστροφή τους ή που προέρχονται από χώρες όπου η απομάκρυνση είναι μη εφικτή. Στα εν λόγω άτομα θα πρέπει να χορηγείται είτε απόφαση για το καθεστώς τους είτε αναβολή εκτέλεσης απομάκρυνσης.
9. Διακοπή της διοικητικής πρακτικής σύμφωνα με την οποία γίνεται επίκληση δημόσιας τάξης ή δημόσιας ασφάλειας ως λόγων κράτησης εν όψει επιστροφής/απέλασης υπηκόου τρίτης χώρας, του οποίου η επιστροφή/απέλαση δεν είναι εφικτή. Διασφάλιση ότι όπου γίνεται επίκληση τέτοιων λόγων, υπάρχει επαρκής και πλήρης αιτιολόγηση.
10. Να λαμβάνεται υπόψη η ύπαρξη κατάλληλων δομών κράτησης και η δυνατότητα να εξασφαλισθούν αξιοπρεπείς συνθήκες διαβίωσης κατά την επιβολή και επανεξέταση αποφάσεων κράτησης, όπως προβλέπεται από τον νόμο. Ελλείψει αυτών, δεν πρέπει να επιβάλλεται κράτηση.

6.3.4 Ένταξη των δικαιούχων διεθνούς προστασίας

1. Ανάπτυξη ενός ολοκληρωμένου Σχεδίου Δράσης και νομοθετικού πλαισίου για την ένταξη των προσφύγων και των δικαιούχων επικουρικής προστασίας, η οποία να ευθυγραμμίζεται με τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τη Σύμβαση του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων, καθώς και την Ευρωπαϊκή νομοθεσία.
2. Συμπερίληψη της ένταξης των προσφύγων στα γενικότερα μέτρα κοινωνικής προστασίας του Κράτους, που αφορούν τη στέγαση (κυρίως κατά την πρώτη φάση της διαδικασίας ένταξης), την επαγγελματική κατάρτιση, την απασχόληση, την εκπαίδευση, την υγεία και την κοινωνική πρόνοια, με ιδιαίτερη έμφαση στην αρχική στοχευμένη στήριξη αμέσως μετά την αναγνώριση. Οι υφιστάμενες πολιτικές και προγράμματα, όπως για παράδειγμα εκείνα που χρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, θα πρέπει να επανεξετασθούν ώστε τα πρόσωπα στα οποία έχει χορηγηθεί καθεστώς να συμπεριλαμβάνονται αποτελεσματικά στα εν λόγω προγράμματα παροχών.

3. Μείωση του χρόνου εξέτασης των αιτήσεων οικογενειακής επανένωσης των προσφύγων.
4. Επέκταση των ευνοϊκών νομοθετικών διατάξεων που σχετίζονται με την οικογενειακή επανένωση προσφύγων και στους δικαιούχους επικουρικής προστασίας.
5. Διασφάλιση αποτελεσματικών και γρήγορων διαδικασιών έκδοσης και ανανέωσης αδειών διαμονής και ταξιδιωτικών εγγράφων, μεταξύ άλλων, μέσω της ενίσχυσης της παραγωγικότητας των μεθόδων εργασίας και της επιχειρησιακής ικανότητας των αρμόδιων αρχών.
6. Διευκόλυνση αποτελεσματικής πρόσβασης στην απόκτηση ελληνικής ιθαγένειας από τους δικαιούχους διεθνούς προστασίας, ειδικότερα μέσω της αντιμετώπισης πρακτικών εμποδίων που ενδέχεται να δυσχεραίνουν την ικανοποίηση ορισμένων προαπαιτούμενων, ιδίως σε σχέση με τη γλωσσική εξέταση.

6.3.5 Ρατσισμός και Ξενοφοβία

1. Θέσπιση ενός Σχεδίου Δράσης για την πρόληψη και την αντιμετώπιση των ρατσιστικών επιθέσεων, και εναντίον προσώπων που χρήζουν διεθνούς προστασίας, σε συνεργασία με εξειδικευμένους διεθνείς και Ευρωπαϊκούς οργανισμούς.
2. Θέσπιση ενός ενιαίου συστήματος σε εθνικό επίπεδο για την καταγραφή και παρακολούθηση των ρατσιστικών εγκλημάτων, σε συνεργασία με την αστυνομία και οποιοδήποτε κυβερνητικό ή μη κυβερνητικό φορέα που συλλέγει σχετικά στοιχεία.
3. Διασφάλιση της εφαρμογής της αστυνομικής εγκυκλίου με αριθμό 7100/4/3 της 24ης Μαΐου 2006, σχετικά με την υποχρέωση των αστυνομικών υπαλλήλων να ερευνούν τα κίνητρα των εγκλημάτων, να συλλέγουν σχετικά δεδομένα, να καταγράφουν ή / και να αναφέρουν κάθε περιστατικό εναντίον προσώπου λόγω εθνικής ή εθνοτικής καταγωγής, χρώματος, θρησκείας, αναπηρίας, σεξουαλικού προσανατολισμού ή με βάση το φύλο, ανεξάρτητα από το εάν η καταγγελία έχει υποβληθεί ή όχι.
4. Διασφάλιση της εφαρμογής του πρόσφατα θεσπισμένου Άρθρου 81 (Α) του Ποινικού Κώδικα προκειμένου να εξασφαλιστεί η ορθή διερεύνηση ρατσιστικών κινήτρων στο πλαίσιο ποινικών διώξεων.

5. Διασφάλιση της συνεργασίας μεταξύ των αστυνομικών τμημάτων και των κυβερνητικών ή μη κυβερνητικών φορέων και κοινοτήτων μεταναστών με σκοπό την παροχή ιατρικής και κοινωνικής στήριξης, νομικής συνδρομής και υπηρεσιών διερμηνείας που θα διευκολύνει την πρόσβαση των θυμάτων στις αστυνομικές αρχές.
6. Τροποποίηση του ισχύοντος νομοθετικού πλαισίου με στόχο τη δημιουργία ενός μηχανισμού αποτελεσματικής διερεύνησης των καταγγελιών που αφορούν σε περιστατικά αστυνομικής βίας και αυθαιρεσίας, προκειμένου να υπάρξει ανεξάρτητη έρευνα και παρακολούθηση.

6.3.6 Ανιθαγένεια

1. Καθιέρωση εθνικής διαδικασίας προσδιορισμού της ανιθαγένειας που να διεξάγεται σε ατομική βάση και να περιλαμβάνει διαδικαστικές εγγυήσεις. Για το σκοπό αυτό, απαιτείται η θέσπιση ειδικής νομοθεσίας, καθώς και εξειδικευμένη εκπαίδευση των φορέων λήψης αποφάσεων, με έμφαση στη διάγνωση της ανιθαγένειας. Η αρμοδιότητα θα μπορούσε να ανατεθεί στην Υπηρεσία Ασύλου, λαμβάνοντας υπόψη τη θεσμική της οργάνωση και την τεχνογνωσία που έχουν αποκτήσει οι χειριστές που εξετάζουν και αποφασίζουν επί αιτήσεων ασύλου.
2. Αναθεώρηση του εθνικού νομοθετικού και διοικητικού πλαισίου, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι ανιθαγενείς απολαμβάνουν όλα τα δικαιώματα που κατοχυρώνονται στη Σύμβαση του 1954 για το Καθεστώς των Ανιθαγενών και έχουν πρόσβαση στις υπηρεσίες, τις οποίες δικαιούνται, χωρίς διακρίσεις.
3. Προσχώρηση στη Σύμβαση του 1961 για την Εξάλειψη της Ανιθαγένειας που παρέχει το νομικό πλαίσιο για την αποφυγή της ανιθαγένειας κατά τη γέννηση ή αργότερα.
4. Διευκόλυνση της πρόσβασης σε έγγραφα που αποδεικνύουν την ιθαγένεια για τα παιδιά που γεννιούνται στην Ελλάδα και αποκτούν αυτομάτως την ελληνική ιθαγένεια με βάση την ισχύουσα νομοθεσία, ειδικότερα μέσω της παροχής ενημέρωσης, νομικής συνδρομής και υποστήριξης.

6.3.7 Βιωσιμότητα χρηματοδότησης συστήματος ασύλου

1. Επίσπευση της υποβολής του ελληνικού Πολυετούς Εθνικού Προγράμματος για το Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης (TAME) και της υιοθέτησης της απαιτούμενης εθνικής νομοθεσίας για την υλοποίησή του.
2. Θέσπιση της Εθνικής Υπεύθυνης Αρχής για τα Ευρωπαϊκά Ταμεία υπό άμεση υπουργική εποπτεία, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι η χρηματοδότηση συντονίζεται πλήρως μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων υπουργείων σε θέματα διαχείρισης μετανάστευσης και ασύλου.
3. Εκπόνηση σχεδίου για την εφαρμογή της υποχρεωτικής διαδικασίας διαβούλευσης (αρχή της εταιρικής σχέσης) με την κοινωνία των πολιτών, κατά την υιοθέτηση και υλοποίηση του Εθνικού Σχεδίου στο πλαίσιο του TAME.
4. Σύμφωνα με τις προτεραιότητες του ελληνικού Εθνικού Προγράμματος στο πλαίσιο του TAME για την περίοδο 2014-2020, συμπερίληψη δράσης σχετικά με την εκπροσώπηση των ασυνόδευτων και χωρισμένων από την οικογένειά τους παιδιών στο υπό κατάρτιση Εθνικό Πρόγραμμα.

6.4 Σύνοψη

Τον Απρίλιο του 2014, η Ευρωπαϊκή Ένωση υιοθέτησε το άσυλο, τη μετανάστευση και το Ταμείο Ένταξης, που αντιπροσωπεύει μια δέσμευση άνω των 3 δισεκατομμυρίων ευρώ για τα επόμενα επτά χρόνια (2014-2020). Ένα μεγάλο μέρος του ταμείου αυτού θα διατεθεί σε εθνικά προγράμματα των κρατών μελών για να συμπληρώσουν τους εγχώρια προϋπολογισμούς, και θα συμβάλει στη βελτίωση των συστημάτων ασύλου, υποδοχής, και πολιτικών ένταξης.

Στο πλαίσιο αυτό, το έργο της Ύπατης Αρμοστείας θα εξετάσει τα ακόλουθα ζητήματα:

- Παροχή βοήθειας και στήριξης των κυβερνήσεων για αποτελεσματικά συστήματα ασύλου και προστασίας
- Εξασφάλιση της διαχείρισης των συνόρων με περισσότερη προστασία των ευάλωτων πληθυσμών. Η Ύπατη Αρμοστεία θα προωθήσει εναλλακτικές λύσεις για την κράτηση. Θα υποστηρίξει επίσης για τις συνθήκες υποδοχής που πληρούν τις ελάχιστες διεθνείς προδιαγραφές

- Προώθηση του επιμερισμού των ευθυνών μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ, συμπληρώνοντας τις προσπάθειες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Υποστήριξης για το Άσυλο (EASO)
- Προώθηση της συμμετοχής της κοινότητας για την πρόληψη και την αντιμετώπιση περιστατικών σεξουαλικής και σεξιστικής βίας
- Υποστήριξη της ανάγκης για περισσότερες θέσεις επανεγκατάστασης και την ενίσχυση της ικανότητας ένταξης στις χώρες επανεγκατάστασης
- Καλούνται τα κράτη να προσχωρήσουν στις συμβάσεις για την Ανιθαγένεια του ΟΗΕ του 1954 και του 1961, τη βελτίωση των μηχανισμών για τον εντοπισμό και την προστασία των ανιθαγενών και την πρόληψη και την επίλυση των καταστάσεων ανιθαγένειας
- Στήριξη των διαδικασιών χάραξης πολιτικής της ΕΕ σχετικά με τα άτομα που προκαλούν ανησυχία και την κινητοποίηση των περιφερειακών, πολιτική και οικονομική στήριξη για το έργο της Ύπατης Αρμοστείας παγκοσμίως.

Η υλοποίηση των ανωτέρω στρατηγικών πολιτικών δύναται να οδηγήσει σε άμεσες και αποτελεσματικές βιώσιμες λύσεις αναφορικά με το μεταναστευτικό ζήτημα στον ελλαδικό χώρο.

Παρά τις 22 από τις 36 χώρες που συμβάλλουν στις προσπάθειες επανεγκατάστασης της Ύπατης Αρμοστείας σε κάποια ικανότητα, ο αριθμός των θέσεων μετεγκατάστασης για την περιοχή παραμένουν περιορισμένες. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί με την επανεγκατάσταση και την ανθρωπιστική εισδοχή προσφύγων από τη Συρία και τη διαχείριση των κέντρων έκτακτης ανάγκης διέλευσης στη Τιμισοάρα (Ρουμανία) και Humenné (Σλοβακία).

Προκειμένου να ενισχυθούν οι ικανότητες υποδοχής και ενσωμάτωσης και η βελτίωση των τοπικών προοπτικών ένταξης των προσφύγων, θα πρέπει να διαμορφωθεί πολιτική για την ευαισθητοποίηση των προκλήσεων ένταξης που αντιμετωπίζουν 1.600.000 πρόσφυγες και την προώθηση ορθών πρακτικών για την ένταξη στην αγορά εργασίας, τη στέγαση και την οικοδόμηση των κοινωνικών και επαγγελματικών δικτύων.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ, ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ
Π.Μ.Σ. «ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ»

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ

ΓΙΑ ΕΚΠΟΝΗΣΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΕΣ ΡΟΕΣ

Σημείωση: Το παρόν ερωτηματολόγιο έχει ως σκοπό τη συλλογή στοιχείων τα οποία θα αποτελέσουν το δείγμα μελέτης για την εκπόνηση της διπλωματικής εργασίας της Μπουρλούμη Ελένης, στο πλαίσιο του Μεταπτυχιακού της Διπλώματος. Τα προσωπικά στοιχεία του ερωτηθέντος δεν πρόκειται να δημοσιευτούν, παρά μόνο τα όσα θα προκύπτουν από τις ακόλουθες ερωτήσεις.

Μέρος Α: Προσωπικά Στοιχεία

A/A	ΕΡΩΤΗΣΗ	ΑΠΑΝΤΗΣΗ
1	Επωνυμία Φορέα:	
2	Όνοματεπώνυμο υπευθύνου συμπλήρωσης:	
3	Τμήμα υπευθύνου συμπλήρωσης:	
4	Ημερομηνία συμπλήρωσης:	

Μέρος Β: Στοιχεία Δράσεων

A/A	ΕΡΩΤΗΣΗ	ΑΠΑΝΤΗΣΗ
1	Σε ποιες περιοχές δραστηριοποιούνται οι ΓτΚ αναφορικά με το μεταναστευτικό;	
2	Από πότε;	
3	Πόσα άτομα απασχολούνται σε κάθε δράση και ποιές οι ειδικότητές τους;	
4	Υλοποιούνται δράσεις ιατρικής περίθαλψης; Αν ΝΑΙ, σε ποιες περιοχές;	
5	Υλοποιούνται δράσεις παροχής φαρμακευτικής αγωγής; Αν ΝΑΙ, σε ποιες περιοχές;	
6	Υλοποιούνται δράσεις παροχής υλιστικής ανθρωπιστικής βοήθειας και υλικού; Αν ΝΑΙ, σε ποιες περιοχές;	
7	Υλοποιούνται δράσεις ψυχοκοινωνικής υποστήριξης; Αν ΝΑΙ, σε ποιες περιοχές;	
8	Τι προκύπτει από τις αναφορές του ιατρικού κλιμακίου; Παρακαλώ αναφέρατε είδη κυριότερων παθήσεων και ποσοστά στο σύνολο του πληθυσμού.	Παρακαλώ επισυνάψτε σχετικό πίνακα.
9	Τι προκύπτει από τις αναφορές του ψυχοκοινωνικού κλιμακίου; Παρακαλώ αναφέρατε είδη κυριότερων παθήσεων και ποσοστά στο σύνολο του πληθυσμού.	Παρακαλώ επισυνάψτε σχετικό πίνακα.
10	Τι προκύπτει από τις παροχές υλιστικού ανθρωπιστικού υλικού; Παρακαλώ αναφέρατε τα είδη που διανέμονται και κόστος ανά είδος.	Παρακαλώ επισυνάψτε σχετικό πίνακα.

Μέρος Γ: Στοιχεία Ρωών

A/A	ΕΡΩΤΗΣΗ	ΑΠΑΝΤΗΣΗ
1	Ποιες οι μεταναστευτικές ροές στις περιοχές όπου δραστηριοποιείστε ανά μήνα για το σύνολο του 2014;	Παρακαλώ επισυνάψτε σχετικό πίνακα.
2	Ποιες οι μεταναστευτικές ροές στις περιοχές όπου δραστηριοποιείστε ανά μήνα για το σύνολο του 2015 μέχρι σήμερα;	Παρακαλώ επισυνάψτε σχετικό πίνακα.
3	Υπάρχουν καταγραφές ασυνόδευτων ανήλικων; Αν ΝΑΙ, σε τι ποσοστό του γενικού πληθυσμού μεταναστευτικών ροών για το 2014 και για το 2015 ξεχωριστά;	Παρακαλώ επισυνάψτε σχετικό πίνακα.

Μέρος Δ: Προτάσεις

A/A	ΕΡΩΤΗΣΗ	ΑΠΑΝΤΗΣΗ
1	Παρακαλώ περιγράψτε επιγραμματικά τις προτάσεις σας ως φορέας ενασχόλησης με το μεταναστευτικό, αναφορικά με την βελτιστοποίηση διαχείρισης της υπάρχουσας έντονης ανθρωπιστικής κρίσης.	
2	Ποιες οι προτάσεις σας σε διαμόρφωση εθνικών πολιτικών για το μεταναστευτικό;	
3	Ποιες οι προτάσεις σας σε διαμόρφωση ευρωπαϊκών πολιτικών για το μεταναστευτικό;	

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική

- Γεωργούλας Στρ. (2003). «Το νομικό πλαίσιο της μεταναστευτικής πολιτικής» στο Κ. Κασιμάτη (επιμ.) Πολιτικές Μετανάστευσης και Στρατηγικές Ένταξης. Αθήνα: Gutenberg, σελ. 91-122.
- Γνώμες της ΟΚΕ. (2000). Δημογραφικό ζήτημα, Δεκέμβριος.
- Γνώμες της ΟΚΕ. (2000). Μετανάστευση και παραμονή αλλοδαπών στην Ελληνική Επικράτεια.
- Δρεττάκης, Μ. (2000). Εισροή μεταναστών και υπογεννητικότητα, 1991-2000. Αθήνα. Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Απασχόληση (ΕΣΔΕ), Υπ. Εργασίας 1998 έως 2003. Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Κοινωνική ενσωμάτωση, Υπ. Εργασίας 2000 και 2003.
- ΕΣΥΕ. (2003). Έρευνα για άτομα με προβλήματα υγείας ή αναπηρία, Αθήνα.
- Καλοφωλιάς, Κωνσταντίνος Π. (2011). Το μεταναστευτικό ζήτημα στη Μεσόγειο : (Ισπανία, Ιταλία, Ελλάδα) / Κωνσταντίνος Π. Καλοφωλιάς. - 1η έκδ. - Αθήνα : Σιδέρη Μιχάλη, 143σ
- Καβουνίδη, Τζ. (2002). Χαρακτηριστικά μεταναστών: το ελληνικό πρόγραμμα νομιμοποίησης του 1998, Εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα.
- Καβουνίδη, Τζ. (2003). Έρευνα για την οικονομική και κοινωνική ένταξη των μεταναστών. Αθήνα: ΠΑΕΠ.
- Κασιμάτη, Κ. (επιμέλεια) (2003). Πολιτικές Μετανάστευσης και Στρατηγικές ένταξης. Αθήνα: Gutenberg.

- Κασιμάτη, Κ. (2003). «Ιστορικές αναφορές των μεταναστευτικών ροών» στο Κασιμάτη, Κ (επιμ.) Πολιτικές Μετανάστευσης και Στρατηγικές ένταξης. Αθήνα: Gutenberg, σελ. 23-44.
- Κυριόπουλος Γ., Γκρέγκορυ Σ., Οικονόμου Χ.. (2002). Υγεία και υπηρεσίες Υγείας στον Ελληνικό πληθυσμό, ΕΣΔΥ, Αθήνα.
- Λαμπριανίδης Λ., Λυμπέρακη Α. 2001, Αλβανοί Μετανάστες στην Θεσσαλονίκη, Θεσσαλονίκη, Παρατηρητής.
- Λιανός Θ. Π., (2003). Σύγχρονη μετανάστευση στην Ελλάδα: Οικονομική διερεύνηση, ΚΕΠΕ, Αθήνα.
- Μαράτου-Αλιπράντη Λάουρα, Ερίκ Γκαζόν. (2005), Μετανάστευση και υγεία-πρόνοια. Αποτίμηση της υπάρχουσας κατάστασης - Προκλήσεις και προοπτικές βελτίωσης, Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών, Αθήνα
- Μαράτου-Αλιπράντη. Λ. (1996). «Ξένο εργατικό δυναμικό και το πρόβλημα της κοινωνικής ενσωμάτωσης» στο Διαστάσεις του κοινωνικού αποκλεισμού στην Ελλάδα, Τόμος Α΄ Αθήνα: ΕΚΚΕ.
- Μαρβάκης, Αθ., Παρσάνογλου, Δ. Παύλου, Μ. (2001). Μετανάστες στην Ελλάδα. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Μπάγκαβος Χρ., (2003). «Δημογραφικές διαστάσεις της μετανάστευσης στην Ελλάδα και στην Ευρωπαϊκή Ένωση», σελ. 45-85, Στο Κ. Κασιμάτη (επιμ.) Πολιτικές μετανάστευσης και στρατηγικές ένταξης, Αθήνα: Gutenberg.
- Μπάγκαβος Χρ., (2003). Δημογραφικές μεταβολές, Αγορά εργασίας και συντάξεις στην Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση, Αθήνα: Gutenberg.
- Μπάγκαβος Χρ. Μωυσίδης Α, (επιμ.) (2004). Το νέο δημογραφικό τοπίο του 21ου αιώνα. Αθήνα: Gutenberg.

- Μουσούρου, Λ. (2003). Μετανάστευση και Μεταναστευτική Πολιτική στην Ελλάδα και την Ευρώπη. Αθήνα: Gutenberg
- Ναξιάκης Χ. και Χλέτσος Μ. (επιμ.), (2001). Μετανάστες και Μετανάστευση, Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη.
- Παπαλιού Ο., Φαγαδάκη Ε. (2003) «Κοινωνικοοικονομικές συνέπειες της Δημογραφικής γήρανσης». Στο: Σιάμπος Γ. (επιμ.), Πληθυσμός και Ανάπτυξη στην 95 Ελλάδα Πρακτικά του Πανελλαδικού Δημογραφικού Συνεδρίου, Ελληνική Εταιρεία Δημογραφικών Μελετών, Αθήνα: Κορφή.
- Παπασιώπη-Πασιά Ζ. (1995). Τα δικαιώματα των αλλοδαπών όπως πηγάζουν από τον Ν. 1975/1991. Αθήνα-Κομοτηνή, Α.-Ν. Σάκκουλας.
- Πετράκου, Ηλέκτρα. (2001). Η κατασκευή της μετανάστευσης της Ελλάδα, στο Μαρβάκης Αθανάσιος, Παρσανόγλου Δημήτρης και Μίλτον Παύλος (επιμ.): Μετανάστες στην Ελλάδα, Αθήνα, Εταιρεία Πολιτικού Προβληματισμού, Ν. Πουλατζάς, Ελληνικά Γράμματα
- Ρομπόλης Σ. (2004). «Δημογραφικές μεταβολές και αλλαγές στην κοινωνική ασφάλιση» στο Μπάγκαβος Χρ. Μωυσίδης Α, (επιμ.). Το νέο δημογραφικό τοπίο του 21ου αιώνα. Αθήνα: Gutenberg , σελ. 183-212.
- Σάκκουλας, Α.-Ν., Μαράτου-Αλιπράντη Λ.. (1996). «Ξένο εργατικό δυναμικό και το πρόβλημα της κοινωνικής ενσωμάτωσης» στο Διαστάσεις του κοινωνικού αποκλεισμού στην Ελλάδα, Τόμος Α' Αθήνα: ΕΚΚΕ σελ. 275-306.
- Φακιολάς Ρ. (2002). «Μετανάστευση: η νομιμοποίηση των παράνομων μεταναστών στην Ελλάδα», Εργασία, Αθήνα, Πάντειο Πανεπιστήμιο, σελ.41-51.
- Φακιολάς Ρ. (2001). «Μετανάστευση», Επετηρίδα Εργασίας 1998, Αθήνα, Πάντειο Πανεπιστήμιο, σελ.19-34.

Ξενόγλωσση

- Bommes, M., and E. Morawski (eds.). (2005). *International Migration Research*, Ashgate, Aldershot, 2005.
- Borjas, G.. (1994). The Economics of Immigration, *Journal of Economic Literature*, vol. 32, 1994, pp. 1117-1717.
- CCSCE Report. (2009). *California's Future Economy and Population - Prepared for California Forward in February 2009 as background for conversations about long-term budget reform in California*
- Easterly, W.. (2001). Can Institutions Resolve Ethnic Conflict, *Economic Development and Cultural Change*, vol. 49, no. 4, pp. 687-796.
- Geddes, A. (2003). *The Politics of Migration and Immigration in Europe*. London Sage Publications.
- Gorter, C., P. Nijkamp and J. Poot. (1998). *Crossing Borders: Regional and Urban Perspectives on International Migration*, Ashgate, Aldershot.
- IOM. (2003). *World Migration 2003. Managing Migration – Challenges and Responses for People on the Move*, World Migration Report Series, IOM, Geneva
- Kloosterman, R.C., and J. Rath. (2001). Immigrant Entrepreneurs in Advanced Economies, *Journal of Ethnic and Migration Studies*, vol. 27, no. 2, pp. 189-201
- Laurie, A.J., and N.K. Jaggi. (2003). Role of Vision in Neighbourhood Racial Segregation, *Urban Studies*, vol. 40, no. 13, pp. 2687-2704

- Longhi, S., P. Nijkamp and J. Poot. (2006). The Fallacy of “Job Robbing”: A Meta-Analysis of Estimates of the Effect of Immigration on Employment, *Journal of Immigration and Refugee Studies*, vol. 1, no. 4, pp. 131- 152
- Longhi, S., P. Nijkamp and J. Poot. (2009). The Impact of Immigration on the Employment of Natives in Regional Labour Markets, A Meta-Analysis, *Migration and Human Capital* (J. Poot, B. Waldorf and L. van Wissen, eds.), Edward Elgar, Cheltenham, pp. 173-193
- Lorant, K.. (2005). *The Demographic Challenge in Europe*, European Union, Brussels.
- Münz, R., T. Straubhaar, F. Vadean and N. Vadean, (2006). *The Costs and Benefits of European Migration*, HWWI Policy, Report No. 3, Hamburg.
- Nijkamp, P., and G. Pepping. (2007). A Meta-analytical Evaluation of Sustainable City Initiatives, *Regional Planning* (D.A. Plane, L.D. Mann, K. Button and P. Nijkamp, eds.), Edward Elgar, Cheltenham, UK, pp. 608- 627.
- Ozgen, C., P. Nijkamp and J. Poot. (2010). *Immigration, Ethnic Diversity and Innovation in Europe*, IZA Discussion Paper, IZA institute, Bonn, Germany.
- Papademetriou, D.G., and A. Terrazas. (2009). *Immigrants and the Current Economic Crisis: Research Evidence, Policy Challenges, and Implications*, Migration Policy Institute, Washington DC.
- Partridge, J., and H. Furtan. (2008). *Increasing Canada’s International Competitiveness, Is There a link Between Skilled Migrants and Innovation*, Paper American Agricultural Economic Association, Orlando, July.
- Penninx, R., D. Spencer and N. van Haar. (2008). *Migration and Integration in Europe: The State of Research*, ESRC Centre on Migration, Policy and Society (Compas), University of Oxford.

- Poot, J., B. Waldorf and L. van Wissen (eds.). (2008). *Migration and Human Capital*. Edward Elgar, Cheltenham.
- Roodenburg, H., R. Euwals and H. ter Pelle (2003) *Immigration and the Dutch Economy*, The Hague: CPB.
- Salt J. (2004). *Managing New Migrations in Europe: Concept and Reality*, Paper presented at the Conference “International Migration in Europe: New Trends, New Methods of Analysis, Rome (25-27 November).
- Stalker P. (2002). “Migration Trends and Migration Policy in Europe”, *International Migration*, Vol. 40 (5), pp. 151-179.
- Suedekum, J., K. Wolf and U. Blien. (2008). *The Effects of Cultural Diversity on Regional Labour Markets in Germany*, IAB Discussion Paper, Nürnberg.
- Tani, M.. (2003). *Do Foreigners Cushion Native Jobs, The Case of European Regions in the 1990s*, *Labour*, vol. 17, no. 4, pp. 459-487
- Vasta, E., and V. Vaddamalay (eds.). (2006). *International Migration and the Social Science*, Pelgrave MacMillan, Houndmills.
- Winter-Ebner, J., and J. Zweimuller. (1996). *Immigration and the Earnings of Young Native Workers*, *Oxford Economic Papers*, vol. 48, pp. 473-491
- Zimmermann, K.F.. (2005). *European Labour Mobility: Challenges and Potentials*, *De Economist*, vol. 153, no. 4, pp. 425-450
- Zimmermann, K.F.. (2005). *European Migration: What Do We Know*, Oxford University Press, Oxford.

Zimmermann, K., H. Bonin, R. Fahr and H. Hinte. (2007). Immigration Policy and the Labour Market, Springer, Berlin.

Διαδικτυακές Πηγές

1. [«Ξένοι εκτός ΕΕ το 7% των πολιτών σε Ελλάδα, Κύπρο, Ισπανία και Αυστρία»](#). [Η Καθημερινή](#). 2013-07-17. Ανακτήθηκε στις 12.12.15
2. Becatoros Elena (2010-11-04). [«Greece: Europe's gateway for illegal immigration»](#). The Washington Post, σελ. 1. Ανακτήθηκε στις 12.12.15
3. Alain Morice, Claire Rodier (2010-07-25). [«Η «ευρωπαϊκή αντίληψη» για τον έλεγχο της μετανάστευσης Οι μεταναστευτικοί φράκτες της Ευρώπης δίνονται εργολαβικά σε τρίτες χώρες»](#). Εφημερίδα Ελευθεροτυπία. Ανακτήθηκε στις 12.12.15
4. [Refugees flock to Greece despite crisis](#) , Aljazeera English (2012-02-14)
5. [newsbeast.gr](#) Φεύγουν οι μετανάστες από την Ελλάδα. Ανακτήθηκε στις 12.12.15
6. [«Frontex: 300 πρόσφυγες την ημέρα περνούν τα Ελληνοτουρκικά σύνορα»](#). tvxs.gr. 2011-11-16. Ανακτήθηκε στις 12.12.15
7. Ελληνική Δημοκρατία, Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη, [Δελτίου Τύπου: Ομιλία Υφυπουργού Προστασίας του Πολίτη κ. Σπύρου Βούγια στο Άτυπο Συμβούλιο Υπουργών Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων που πραγματοποιήθηκε στις Βρυξέλλες στις 15 Ιουλίου 2010, με θέμα: "Πως θα πετύχουμε το κοινό ευρωπαϊκό σύστημα ασύλου μέχρι το 2012"](#), 16-07-2010. Ανακτήθηκε στις 12.12.15
8. [«Σχέδιο διαχείρισης των μεταναστευτικών ροών κατέθεσε η Ελλάδα στη Κομισιόν»](#). in.gr. 2010-08-25. Ανακτήθηκε στις 12.12.15
9. [«Ποιοι είναι οι Πρόσφυγες»](#). Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες. 2009-04-10. Ανακτήθηκε στις 12.12.15
10. [«Ο Συνήγορος του Παιδιού για τους ασυνόδευτους ανήλικους της Πάτρας.»](#). Συνήγορος του Πολίτη. 2008-20-08. Ανακτήθηκε στις 12.12.15
11. [«Εμπειρίες από την Ελλάδα»](#). Ύπατη Αρμοστεία του Ο.Η.Ε για τους Πρόσφυγες. 2013-04-04. Ανακτήθηκε στις 12.12.15
12. ΥΑ: Φοιτητές η πλειοψηφία των Σύρων που φτάνουν στην Ελλάδα, <http://www.unhcr.gr/nea/artikel/9e4aeb6a68f2778d3ba6f81536ee57f5/ya-foitites-i-pleio.html> Ύπατη Αρμοστεία του Ο.Η.Ε για τους Πρόσφυγες. 2013-04-04. Ανακτήθηκε στις 12.12.15

13. Η πλήρης συνέντευξη του Γιώργου Τσαρμπόπουλου στο «Πρώτο Θέμα», <http://www.unhcr.gr/nea/artikel/718196531992186f449efb597284e8ec/i-pliris-synenteyxi.html> Ύπατη Αρμοστεία του Ο.Η.Ε για τους Πρόσφυγες. 2013-04-04. Ανακτήθηκε στις 12.12.15
14. [«Υποκριτική προανάκριση ΕΛ.ΑΣ για καταγγελίες απαγωγής Τούρκου ακτιβιστή στην Αθήνα»](#). Η Αυγή. 2013-06-02. Ανακτήθηκε στις 12.12.15
15. [«Παρέμβαση εισαγγελέα για την απαγωγή του Τούρκου πρόσφυγα»](#). tvxs.gr. 2013-06-06. Ανακτήθηκε στις 12.12.15
16. [«Υπόθεση Γιαϊλά: Απαγωγή ή νέο μοντέλο έκδοσης προσφύγων»](#). tvxs.gr. 2013-06-04. Ανακτήθηκε στις 12.12.15
17. [«Ερώτηση ΣΥΡΙΖΑ για το θέμα του Τούρκου πρόσφυγα»](#). tvxs.gr. 2013-06-04. Ανακτήθηκε στις 12.12.15
18. [«Τσουκαλάς: Οι μνήμες της υπόθεσης Οτσαλάν ξανά στο προσκήνιο»](#). Ελευθεροτυπία. 2013-06-03. Ανακτήθηκε στις 12.12.15
19. [«Πόλεμος ανακοινώσεων μεταξύ ΕΛΑΣ και ΣΥΡΙΖΑ για την υπόθεση απαγωγής Τούρκου στην Αθήνα»](#). Καθημερινή. 2013-06-02. Ανακτήθηκε στις 12.12.15
20. Γάσος Τσακίρογλου (2013-06-10). [«Πληθαίνουν τα ερωτήματα για την παράδοση του Γιαϊλά»](#). Η εφημερίδα των Συντακτών. Ανακτήθηκε στις 12.12.15
21. [«Αναθεώρηση του «Δουβλίνο II» ζητά το ευρωκοινοβούλιο»](#). tvxs.gr. 2011-04-06. Ανακτήθηκε στις 12.12.15
22. [««Όχι» στην απέλαση μεταναστών - Στην Ελλάδα κινδυνεύουν τα ανθρώπινα δικαιώματα των μεταναστών λέει το Ευρωδικαστήριο»](#). in.gr. 2011-12-21. Ανακτήθηκε στις 12.12.15
23. Κώστας Καρκαγιάννης (2011-12-22). [«Απόφαση ανατρέπει το «Δουβλίνο II»»](#). Εφημερίδα Καθημερινή. Ανακτήθηκε στις 12.12.15
24. [««Δουβλίνο 2»: ενός έτους αναστολή»](#). Εφημερίδα Καθημερινή. 2011-01-20. Ανακτήθηκε στις 12.12.15
25. [«2009 Global Trends: Refugees, Asylum-seekers, Returnees, Internally Displaced and Stateless Persons»](#). Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες. 2010-06-15. Ανακτήθηκε στις 12.12.15
26. [«Asylum Application in the EU \(2012\)»](#) (στα Αγγλικά). Ευρωπαϊκή Επιτροπή. 2013-06-04. Ανακτήθηκε στις 12.12.15
27. [«Ευρω-καταδίκη της Ελλάδας για τους μετανάστες»](#). Real News. 2011-01-21. Ανακτήθηκε στις 12.12.15
28. [««Καμπάνα» από το ΕΔΑΔ: Ευρωκαταδίκη της Ελλάδας και του Βελγίου για περίπτωση Αφγανού πολιτικού πρόσφυγα»](#). in.gr. 2011-01-21. Ανακτήθηκε στις 12.12.15.

29. [«Καταγγελία 14 οργανώσεων για τη διαδικασία χορήγησης ασύλου»](#). Η Καθημερινή. 2012-10-19. Ανακτήθηκε στις 12.12.15.
30. [2008: Έκθεση των Γιατρών Χωρίς Σύνορα για τους μετανάστες στην Ελλάδα](#) (pdf). Ανακτήθηκε στις 12.12.15.
31. [Ετήσια αναφορά της Διεθνούς Αμνηστίας για το έτος 2005](#) (pdf), στην σελίδα 115-7 αναφέρονται παραβιάσεις της Ελλάδος για θέματα μεταναστών. Ανακτήθηκε στις 12.12.15.
32. [«Επείγουσα παρέμβαση των Γιατρών Χωρίς Σύνορα στους χώρους κράτησης μεταναστών στον Έβρο»](#). Γιατροί Χωρίς Σύνορα. Δεκέμβριος 2010 – Απρίλιος 2011.. Αρχειοθετήθηκε από [το πρωτότυπο](#) στις 2012-01-11. Ανακτήθηκε στις 12.12.15.
33. [«Μίσος στους δρόμους - Η ξενοφοβική βία στην Ελλάδα»](#). Human Rights Watch. 2012-07-10. Ανακτήθηκε στις 12.12.15.
34. [«Police perception of migration and migrants in Greece»](#). Teesside University. Ανακτήθηκε στις 12.12.15.
35. [«Μετανάστες χωρίς έγγραφα / Ζωές υπό κράτηση»](#). Γιατροί Χωρίς Σύνορα. 2013-06-00. Αρχειοθετήθηκε από [το πρωτότυπο](#) στις 2013-08-10. Ανακτήθηκε στις 12.12.15.
36. [«European borders Controls, detention and deportations»](#). Migreurop NGO. 2010, σσ. 73-108. Ανακτήθηκε στις 12.12.15.
37. [«Εθνική Αναφορά για τη Ρατσιστική Βία»](#). Γιατροί του Κόσμου. 2014. Ανακτήθηκε στις 12.12.15.